

NORSK

veterinær

TIDSSKRIFT

NUMMER 5/2015 • 127. ÅRGANG

291 Hestehold i Norge

320 Redningshund i Nepal

328 Krafftak mot lakselus

Norges ledende leverandør av legemidler og handelsvarer til veterinærer

Vi fokuserer på kompetanse
og leveringsevne - de beste
forutsetninger for å levere
kvalitet til dine kunder.

På tide å vaksinere hesten din?

Vi fører alle registrerte
vaksiner til hest

APOTEK 1 SVANEN HAMAR

Strandgata 43, 2317 Hamar. Telefon: 62 54 11 11 - Faks: 62 54 11 01.
Åpningstider: Mandag - fredag: 09:00 - 17:00

 APOTEK 1

Vår kunnskap - din trygghet

innhold

Norsk veterinærtidsskrift

Besøksadresse

Keysers gt. 5, 0165 Oslo

Postadresse

Pb. 6781 St. Olavs pl, 0130 Oslo

Sentralbord 22 99 46 00

Faks 22 99 46 01

nvt@vetnett.no

www.vetnett.no

Redaktør

Informasjonssjef Steinar Tessem
steinar.tessem@vetnett.no

Tlf. 400 42 614

Veterinærmedisinsk redaktør

Professor Stein Istre Thoresen

Redaksjonssekretær

Frauke Becher (vikar)

nvt@vetnett.no

Faglige medarbeidere

Professor Kristian Ingebrigtsen

Seksjonsleder Øystein Angen

Førsteamanuensis Sigrud Lykkjen

Forsker Tormod Mørk

Professor Trygve T. Poppe

Veterinær Helene Seljenes Dalum

Stillingsannonser

Redaksjonssekretær

Mona Pettersen

nvt@vetnett.no

Tlf. 940 24 652

Reklameannonser

HS Media

Mona Jørgensrud

mj@hsmedia.no

Tlf. 62 94 10 32

Utgiver

Den norske veterinærforening

ISSN 03325741

Trykkeri

Kursiv Media AS

Tvetenveien 32, 0666 Oslo

Tlf. 22 72 97 62

wenche@kursiv.no

Norsk veterinærtidsskrift trykkes på
svanemerket miljøpapir.

Forsidebilde: 2 hester i sommerenga.

© iStockPhoto

■ Leder

Nye akvaveterinærer vil spille en nøkkelrolle. <i>Cecilie Skjengen</i>	288
Dyr, mennesker og samfunn. <i>Steinar Tessem</i>	290

■ Fagartikkel

Hvordan holdes hester i Norge? <i>Knut E. Bøe, Cecilie M. Mejdell og Grete H.M. Jørgensen</i>	291
---	-----

■ Fagaktuelt

Legenytt	298
Doktorgrad: Julie Føske Johnsen: Melkekyr med diende kalver	300
Doktorgrad: Gry M. Grøneng: Spredning av fotråte blant norske sauer	301

■ Debatt

Hvorfor er det ulike anbefalinger for antibiotika-behandling av mastitt hos kvinner og kyr? <i>Ann Margaret Grøndahl</i>	302
Tilsvar til Øystein Angen om MRSA. <i>Peer Ola Hofmo og Bente Fredriksen</i>	304
Bekjempelse av MRSA hos gris – en felles innsats. <i>Arne Flåøyen</i>	306

■ Yrke og organisasjon

Smådyrveterinærer må dra lasset sammen. <i>Helene Seljenes Dalum</i>	308
Innhold Norsk veterinærtidsskrift 2014	315
Et stort øyeblikk. <i>Oddvar Lind</i>	320
Hvordan er det å være student i Budapest? <i>Heidi Rønning</i>	326
Veterinærdagene 2015: Krafttak mot lakselus. <i>Oddvar Lind</i>	328
Nytt fra HVF	332
Hva skjer i SVF?	334
– Vi ønsker å sette standarden for kvalitet. <i>Oddvar Lind</i>	336
Presidentetns hjørne	340

■ Navn	342
--------	-----

■ Kurs og møter	346
-----------------	-----

■ Stillingsannonser	357
---------------------	-----

Cecilie Skjengen
Leder
Akvaveterinærenes forening

Nye akvaveterinærer vil spille en nøkkelrolle

Som leder i Akvaveterinærenes Forening (AVF) er det gøy å se at antall veterinærstudenter som velger akvamedisin er økende. Det at studentene ser akvakultur som en interessant næring å jobbe innenfor er svært positivt. Norsk havbruksnæring er i stadig vekst og behovet for dyktige folk med kompetanse på fiskehelse og velferd er stort i alle ledd av bransjen. Dette gjelder ikke bare med tanke på oppfølging av fiskehelse ute på anleggene, men også i produksjon, videreforedling og ledelse i selskapene, samt innen forskning og hos leverandørnæringen.

Når Akvakulturdriftsforskriften skal revideres i løpet av året diskuteres det om man skal gå fra dagens seks årlig forskriftspålagte veterinærbesøk på anleggene, til månedlige besøk. Dette er allerede standard på alle settefiskanlegg og vi ser at det er stadig flere matfiskanlegg som på eget initiativ ønsker rutinemessig besøk av fiskehelsepersonell 8-12 ganger i året for å styrke den veterinærfaglige oppfølgingen. Dette gjenspeiler det økte fokuset næringen har fått på fiskehelse og velferd gjennom de siste årene. Veterinærer blir i stadig større grad beslutningstagere og førende når strategier skal legges og risikovurderinger tas.

Det har vært mye negativ fokus på næringen de siste årene. Media har en tendens til å gi et skjevt og ofte direkte feilaktig bilde av næringen. Snakker du derimot med noen som jobber innenfor akvakultur vil du få helt andre historier fortalt. Du vil få høre om fine dager ute på sjøen med engasjerte og interesserte røkttere og driftsledere som er lidenskapelig opptatt av den jobben de gjør. Det er røkttere hvor stort sett alle har fagbrev i akvakultur, hvor samtlige har kursing i fiskevelferd og som setter stor pris på den kunnskapen og de erfaringene du som veterinær deler når du kommer på besøk. Det er ansatte som håndfører smolten i timevis for å sørge for at hver og en får i seg fôr. En møter driftsledere som sover dårlig hvis fisken ikke spiser ordentlig eller oppfører seg litt annerledes en vanlig. Du får høre om de anleggene som har en samlet dødelighet på 2-5% fram til slakt og de som ikke har avluset en eneste gang fordi de har rensefisk som stelles godt og trives i anlegget. Du får høre om ei næring som har fokus på forebygging og felles strategier og samarbeid for å lære av hverandre og gjøre de beste valgene for både seg selv og naboen. Ei næring hvor det nesten ikke har vært foreskrevet antibiotika siden vi begynte å vaksinere hver enkelt fisk på 90-tallet. Du slipper heller ikke unna å høre om alle de spennende forskningsprosjektene som pågår når det gjelder alt fra fôring av fisken til utstyr, tekniske løsninger og ikke minst alternative metoder i kampen mot lakselusa.

For ja, det er også ei næring med utfordringer og uløste problemstillinger. Ei næring som er inne i en utfordrende periode med tanke nedsatt følsomhet for medikamenter mot lakselus og enkelte virussykdommer som skaper problemer. Men vi vet mye mer enn det vi gjorde for bare ett år siden og uendelig mye mer enn det vi gjorde for 10 år siden. Det er akkurat det som gjør at akvakultur er en så spennende og utfordrende næring å jobbe med. Vi akvaveterinærer er godt rustet til å bidra til denne utviklingen.

Din leverandør av legemidler og handelsvarer til dyr

Med over 25 års erfaring er VESO apotek veterinærens foretrukne totalleverandør av legemidler, vaksiner og handelsvarer.

Vi står klare til å hjelpe dere i flåttseasonen, ring oss på 22 96 11 00, eller gå inn på vår netthandel

www.vesoapotek.no

Besøk oss på www.vesoapotek.no

Ullevålsveien 68 • Pb 300 Sentrum • 0103 Oslo Tlf 22 96 11 00 • Fax 22 96 11 11

VESO[®]
A P O T E K

Steinar Tessem
Redaktør i
Norsk veterinærtidsskrift

Dyr, mennesker og samfunn

Forsidebildet i Norsk veterinærtidsskrift er naturlig nok ofte av dyr. Denne gangen er det to hester på sommerbeite. Bildet signaliserer ro, harmoni og fellesskap.

Temaet for fagartikkelen i denne utgaven er hvordan hester holdes i Norge. Til tross for at det trolig finnes omkring 125 000 hester her til lands, er det begrenset kunnskap om hvordan norske hester oppstalles, om omfanget av utgangsløsninger, og om bruk av luftegård og beite. 84 % av de 2 075 norske hesteeierne som i 2014 deltok i spørreundersøkelsen om hestehold svarte at hesten gikk på beite hele døgnet en periode på sommeren. Undersøkelsen tyder på at hester av kaldblodstype er mye ute og ofte i gruppe, mens spranghester opplever størst restriksjoner på adferdsmessige behov, med minst beitebruk, kortest tid i luftegård og minst gruppehold.

Engasjement kjennetegner smådyrpraktiker Stein Dahl. Allerede som student i Edinburgh, Skottland, ble han opptatt av fagpolitikk og fagforeningsarbeid og gikk inn i vervet som ANSA-representant (Association of Norwegian Students Abroad). I denne utgaven forteller han om sine verv i FECAVA (Federation of European Companion Animal Veterinary Association).

Et stort øyeblikk. Slik beskriver Kristin Wear Prestrud, til daglig veterinærkonsulent i Norsk Kennelklub (NKK), hvordan det var å finne den unge kvinnen levende fem og et halvt døgn etter jordskjelvet i Nepal 25. april. Hun lå begravd i et sammenrast gjestehus i Katmandu, og det var katastrofesøkshundene Gere og Mir som markerte funnstedet. Dette var første gang Kristin Wear Prestrud brukte hunden sin Mir i et jordskjelvområde. Hun oppfordrer andre veterinærer til å engasjere seg i denne typen arbeid.

Det trengs et krafttak mot lakselus, og veterinærene har en sentral rolle i denne kampen. De jobber med å samkjøre innsatsen langs kysten, og det gir resultater. Men det er store forskjeller mellom ulike regioner og lokaliteter. Det kom frem under Veterinærdagene i Trondheim nylig. Både havbruksnæringen og fagfolkene er preget av nøktern optimisme. Det er bred enighet om at ikke-medikamentelle metoder skal være førstevalget i verktøykassa.

- Vi ønsker å sette standarden for kvalitet. Det sier Øyvind Johnsen Brøgger, leder for AniCura i Norge i et intervju med Veterinærtidsskriftet. Klinik-kjeden satser langsiktig i Norge og Norden og har investert rundt 250 millioner kroner i nye lokaler og opprustning av klinikker de tre siste årene. AniCura har nylig åpnet et nytt dyresykehus i Bergen, og daglig leder Tor Kvinge er strålende fornøyd med resultatet. Den 46-årige veterinæren solgte sin eierandel til AniCura og mener det var et riktig valg.

Da er tiden inne for mennesker og samfunn til å gjøre som hestene på forsiden. Ta fri og nyt livet. Neste utgave kommer i september.

God sommer!

Hvordan holdes hester i Norge?

Hesteholdet i Norge har vært i sterk vekst de siste årene, og data fra 2012 indikerer at antall hester i Norge er omkring 125000 (1). Det er imidlertid begrenset kunnskap om hvordan norske hester oppstalles, om omfanget av utegangsløsninger og gruppehold, og om bruk av luftegård og beite.

Knut E. Bøe

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)
Institutt for husdyr og akvakulturvitenskap,
Postboks 5003, 1432 Ås

Cecilie M. Mejdell

Veterinærinstituttet (VI)
Seksjon for sjukdomsforebygging og dyrevelferd
Postboks 750 Sentrum, 0106 Oslo

Grete H.M. Jørgensen

Bioforsk Nord Tjøtta
Postboks 34, 8860 Tjøtta

Key words: horse management; housing conditions; stable; paddock;

Innledning

Forskrift om velferd hos hest (2) setter krav til utforming av stallanlegg og stell av hester. Alle hester skal sikres mulighet for daglig mosjon og uteliv, og det skal legges til rette for gruppehold der beite inngår. Det er likevel lite informasjon tilgjengelig om hvordan norske hester faktisk oppstalles, om omfanget av utegangsløsninger og gruppehold, og om hvilke rutiner som praktiseres for bruk av luftegård og beite. Mattilsynet gjennomførte i 2014 en tilsynskampanje der 785 hestehold over hele landet ble besøkt (3). Her ble det imidlertid bare registrert eventuelle avvik fra regelverket, ikke stall og driftsopplegg *per se*. En mindre spørreundersøkelse fra 2010 kartla bygningsmessige forhold og innredning i 275 norske travstaller (4).

Formålet med denne spørreundersøkelsen var å vinne kunnskap om hvordan norske hester oppstalles og rutiner for bruk av luftegårder og beite.

Materiale og metoder

Vinteren 2014 ble det gjennomført en internetbasert spørreundersøkelse til norske hesteeiere. Det ble stilt spørsmål om hesterase eller brukstype, driftsopplegg (oppstalling eller utegang) og detaljer rundt selve stallbygningen (isolert, uisolert, leskur med videre). Mange spørsmål omhandlet uteområdene for hest, som størrelse på luftegårder, om hester ble holdt enkeltvis eller i gruppe, hvor mange timer de var ute daglig, rutiner for

fôring, beitebruk, og hvorvidt driftsopplegg og stellrutiner varierte gjennom året. Det ble også spurt om hesteholdet var hobby eller næring, hvilket felt hesteeieren var mest aktiv innen og om han/hun var aktiv i konkurranser, samt spørsmål om bostedsfylke, alder og kjønn. Undersøkelsen omfattet også rutiner for dekkbruk som er publisert i en egen rapport (5).

Totalt 41 spørsmål og aktuelle svaralternativer ble lagt inn i programmet Quest-back. En prøveutgave ble testet ut på fem personer for å sikre klare og utvetydige spørsmål. Norske hesteeiere og andre som driver hestesport ble orientert om spørreundersøkelsen gjennom omtale på nettsidene til Norsk hestesenter, Det norske travselskap og Norges rytterforbund, nettstedet *best.no* og på nettsidene til Norges miljø og biovitenskapelige universitet (NMBU), Veterinærinstituttet og Bioforsk. Leserene ble oppfordret til å besvare det endelige skjemaet via en lenke lagt i teksten. Denne lenken ble også spredt via Facebook. Spørreskjemaet var aktivt i én måned i januar/februar 2014.

Respondenter som eide eller hadde ansvar for flere hester ble bedt om å tenke på én hest og svare ut fra den.

I spørreskjemaet ble det oppgitt ni ulike alternativer for hesterase, inkludert kategorien «annen» der rase kunne skrives inn manuelt. Ved analyse av dataene ble hestene delt inn i fire hovedkategorier ut fra kroppsbygning og vanligste størrelse for rasen: Kaldblodspionni omfattet kaldblodshester med mankehøyde

under 149 cm, som islandshest, nordlandshest/lyngshest, fjordhest og haflinger. Varmblodspionni omfattet varmbloedige hester under 149 cm, som sportspionni, men også fullblodsaraber ble plassert her, selv om mange fullblodsarabere er over 149 cm. Kaldblods ride- og kjørehest omfattet større kaldblodshester som dølapest, kaldblodstraver, frieser og tinker, mens varmbloods ride- og kjørehest inkluderte alle varmbloods ridehestraser, engelsk fullblod, quarter, shagyaaraber og varmbloodstraver. I tilfelle det var vanskelig å kategorisere hesten ut fra opplysningene som var gitt, ble den stående i kategorien annet.

Resultater

Undersøkelsen ble besvart av totalt 2075 personer. Majoriteten av de 2075 respondentene var i aldersgruppen 20 – 39 år (55,1 %), og 19,3 % var under 19 år. Hele 95,6 % av respondentene var kvinner. Respondentene var fordelt på alle landets fylker, men flest var bosatt på Østlandet og 16,4 % av respondentene var bosatt i Akershus. 84,7 % av respondentene oppga at de hadde minst 10 års erfaring med hest.

Av de 2075 respondentene var det 15,7 % som oppga at de drev med hest som næring (næring var i undersøkelsen definert som at hestevirksomheten står for minst 50 % av inntekt eller arbeidstid). For majoriteten (84,3 %) var imidlertid hesteholdet en hobby. Innenfor denne gruppen var det flest aktive innen hobbyridning (36,6 %), dressurridning (20,3 %), gangartsridning på islandshest (11,4 %), sprangridning (8,9 %) og travsport (7,0 %). På spørsmål om hvordan de i hovedsak brukte tid på hester, svarte 93,7 % at de hadde egen hest. Blant respondentene som oppga at de hadde hest som næring, svarte 14,8 % at de drev med

dressurridning, 12,3 % oppga rideskole, 12,0 % oppga sprangridning, 10,8 % oppga gangartsridning på islandshest, 10,1 % oppga trav, 6,8 % oppga sykebehandling/rehabilitering og 5,8 % oppga avl. Totalt 55,9 % av respondentene svarte at de hadde konkurrert på det feltet de var mest aktive med hesten.

93,4 % av respondentene var eier av en eller flere hester, mens 6,6 % av respondentene oppga at de selv ikke eide noen hest (Tabell 1). 84,9 % oppga at de eide mellom én og fire hester og 50,0 % eide to eller flere hester.

Varmbloods ridehest utgjorde den største gruppen av hestene (25,1 %) og deretter kom kaldbloods ridehest (19,1 %) og islandshest (14,6 %), men både varmbloodstravere (6,6 %) og kaldbloodstravere (8,4 %), engelsk fullblod, arabisk fullblod, frieser og ulike ponnier var representert i materialet. Om vi deler inn hestene i de fire nevnte hovedkategorier, så utgjorde kaldbloodponnier 20,7 % av hestene, varmbloodspionnier 7,3 %, kaldbloods ride- og kjørehester 28,9 % og varmbloods ride- og kjørehester 40,3 %, mens blandingsraser av ukjent størrelse utgjorde 2,1 %. 94,5 % av hestene var 4 år eller eldre.

Hvordan holdes hestene vanligvis?

Som det framgår av tabell 2, var isolerte stallbygninger vanligste oppstallingsalternativ utenom sommersesongen. Om vinteren ble 53,6 % av hestene oppstallet i isolert stallbygning. Utebokser som hovedoppstallings-type var det bare 2,5 % av respondentene som hadde. Løsdrift på utegang har blitt en vanlig måte å holde hest på, der ca. 25 % av respondentene oppga at hesten gikk på utegang vinterstid. Noen få av disse oppga at hesten ikke hadde tilgang til leskur. Hele

Tabell 1. Andel av respondenter som eier henholdsvis 0,1, 2-4, 5-9 eller >10 hester.

Antall hester eid	0	1	2-4	5-9	10 eller fler
% av respondentene	6,6	43,4	41,5	6,3	2,2

Tabell 2. Oppstalling av hest vinter, vår, sommer og høst (% av totalt antall respondenter).

	Vinter	Vår	Sommer	Høst
Isolert stall med tilleggsvarme	323 (15,6 %)	194 (9,3 %)	72 (3,5 %)	206 (9,9 %)
Isolert stall uten tilleggsvarme	789 (38,0 %)	784 (37,8 %)	395 (19,0 %)	755 (36,4 %)
Uisolert stall	343 (16,5 %)	285 (13,7 %)	103 (5,0 %)	278 (13,4 %)
Uteboks	51 (2,5 %)	45 (2,2 %)	30 (1,5 %)	48 (2,3 %)
Løsdrift ute med adgang til leskur eller bygning	525 (25,3 %)	568 (27,4 %)	380 (18,3 %)	564 (27,2 %)
Utegang uten adgang til leskur/bygning men med naturlig beskyttelse f.eks. skog	26 (1,3 %)	159 (7,7 %)	939 (45,3 %)	188 (9,1 %)
Diverse varianter av utegang	18 (0,9 %)	40 (1,9 %)	116 (5,6 %)	31 (1,5 %)
Annet, herunder langtidsbeite	0	0	40 (1,9 %)	5 (0,2 %)
Totalt	2075	2075	2075	2075

71,1 % av respondentene svarte dessuten at hestene gikk i en eller annen form for utegang eller langtidsbeite om sommeren.

Nesten halvparten (45,6 %) av kaldblodspionniene ble holdt i et system med løsdrift/utegang, mens tilsvarende tall for varmblodspionnier var 20,0 %, for kaldblods ride- og kjørehester 29,7 % og varmblods ride- og kjørehester 17,3 %. Blant respondenter som hadde islandshester, som tallmessig utgjorde de fleste hestene i kategorien kaldblodspionni, oppga 48,8 % at de hadde løsdrift med utegang. Det er interessant å merke seg at blant respondenter som hadde hestene i en eller annen form for løsdrift om vinteren, var det 37,9 % som deltok i konkurranser med hesten. Blant respondenter som holdt hestene i tradisjonelle staller var det imidlertid hele 64,1 % som deltok i konkurranser.

Hvor mange timer er hesten daglig ute i luftegård?

Bare en av respondentene som ikke hadde hesten i løsdrift/utegang, oppga at luftegård ikke ble benyttet mens majoriteten av hester i tradisjonelle staller eller i utebokser ble sluppet ut i luftegården mellom 5 og 10 timer per dag (Tabell 3).

Blant de respondentene som hadde hestene i luftegård om vinteren, var 46,8 % av kaldblodspionniene i luftegården > 10 timer om dagen, mens 29,8 % av varmblodspionniene, 44,2 % av kaldblods ride- og kjørehester og 25,3 % og varmblods ride- og kjørehester var i luftegården > 10 timer om dagen.

Hvis man ser på tid i luftegård om vinteren i forhold til det felt hvor respondentene var mest aktive, viste deg seg at 84,3 % av de som drev med dressur hadde hestene i luftegården 5-10 timer daglig. For respon-

denter som drev med hobbyridning var tilsvarende tall 95,4 %, for de som drev med gangartsridning på islandshest 96,9 %, for de som drev med kjøring (unntatt travkjøring) 96,2 %, for de som drev med trav 88,1 % og for de som drev med sprangridning 74,1 %.

Holdes hestene flere sammen i luftegården?

Blant respondentene som ikke hadde hesten i løsdrift/utegang, oppga 23,0 % at hesten gikk alene i luftegården, 29,5 % oppga at to hester gikk sammen og 47,6 % oppga at det gikk tre eller flere hester sammen i luftegården.

Mens bare 6,8 % av kaldblodspionniene ble holdt enkeltvis i luftegården, var tilsvarende tall for varmblodspionnier 27,5 %, for kaldblods ride- og kjørehester 14,7 % og varmblods ride- og kjørehester 34,4 %. Ser vi på bruksområde for hestene, var det 35,8 % av respondentene som drev med dressurridning som holdt hestene enkeltvis i luftegården, mens for de som drev med hobbyridning var tallet 13,0 %. For de som drev med gangartsridning på islandshest ble 9,2 % av hestene holdt alene i luftegård, for de som drev med kjøring (unntatt travkjøring) var det 17,0 %, for de som drev med travkjøring var det 18,3 % og for de som drev med sprangridning var det 46,9 % som hadde hestene enkeltvis i luftegården.

Hvorfor holdes hesten alene?

Av de 23,0 % av respondentene som holdt hesten alene i luftegården, var frykt for skader viktigste begrunnelse (Tabell 4). Mangel på tilbud om sosial kontakt, og hva som var vanlig blant andre hesteeiere på stallen, var

Tabell 3. Daglig oppholdstid i luftegård for hester som ikke går i løsdrift/utegang. Antall respondenter (% av totalt antall).

	Vinter	Vår	Sommer	Høst
Hestene er ikke i luftegård	1 (0,0 %)	1 (0,0 %)	0 (0,0 %)	1 (0,0 %)
Opp til og med 4 timer	180 (11,9 %)	81 (6,2 %)	42 (7,0 %)	105 (8,3 %)
Mellom 5 og 10 timer	805 (53,1 %)	625 (47,6 %)	234 (38,8 %)	672 (53,0 %)
Over 10 timer	530 (35,0 %)	605 (46,1 %)	327 (54,2 %)	491 (38,7 %)
Totalt antall	1516	1312	603	1269

Tabell 4. Hvorfor holdes hesten enkeltvis i luftegården?

Argument	Antall svar (% av respondenter som holder hesten alene i luftegården)
Andre i stallen praktiserer det	83 (23,5 %)
Redd for at hesten skal bli skadet	151 (41,8 %)
Redd for at hesten kan skade andre hester	65 (18,0 %)
Redd at hestens dekken kan ødelegges av andre hester	12 (3,3 %)
Hesten trives best alene	36 (10,0 %)
Mulighet for å holde flere hester sammen tilbys ikke på stallen	111 (30,7 %)
Annet	76 (21,1 %)

også viktige årsaker til at hester ble holdt enkeltvis i luftegård.

Andre årsaker til at hestene ble holdt enkeltvis var at luftegårdene var små, at hesten var en hingst eller at hesten var skadet.

Hvor stort er området hesten slippes i?

På vinterstid ble 35,3 % hestene som stod i tradisjonell stall eller utebokser holdt i luftegårder som var mindre enn 300 m², mens 36,6 % ble holdt i luftegårder som var mellom 300 m² og 2500 m² (Tabell 5). For hester som ble holdt i løsdrift/utegang ble noen få holdt i luftegårder som var < 300 m², mens majoriteten ble holdt i mellomstore eller store innhegninger (Tabell 5).

På sommerstid var det bare 11,8 % av hestene som stod i tradisjonell stall eller utebokser som ble holdt i luftegårder som var mindre enn 300 m², mens hele 74,9 % ble holdt i mellomstore eller store innhegninger (Tabell 6). For hester i løsdrift/utegang ble nesten 90 % holdt i mellomstore eller store innhegninger.

Har hesten tilgang til grovfôr når den er ute?

Blant respondenter som hadde hesten på stall eller uteboks svarte 13,5 % at hesten ikke hadde tilgang på

grovfôr når den var ute i luftegård/innhegning (Tabell 7). At 3,5 % av respondentene som har løsdrift/utegang har svart at hesten ikke har tilgang på grovfôr når den er ute er vanskelig å tolke, men kan oppfattes slik at hestene føres inne.

Går hestene på beite hele døgnet i alle fall en periode om sommeren?

84,0 % av respondentene svarte at hesten gikk på beite hele døgnet en periode på sommeren. Mens hele 94,9 % av kaldblodspionniene gikk på beite hele døgnet, var tilsvarende tall for varmblods ponnier 80,0 %, for kaldblods ride- og kjørehester 91,2 % og varmblods ride- og kjørehester 73,4 %. For respondenter som drev med dressur var det 72,1 % som lot hestene gå på beite hele døgnet en periode om sommeren. For de som drev med hobbyridning, gangartsridning på islandshest eller for de som drev med kjøring (unntatt trav) var det henholdsvis 94,4 %, 94,0 %, og 94,6 % som lot hestene gå på beite hele døgnet en periode om sommeren, mens tilsvarende tall for de som drev med trav var det 70,5 % og for sprangridning 56,8 %.

Tabell 5. Størrelse på luftegård/innhegning som brukes om vinteren

	Stall/uteboks	Løsdrift/utegang
Liten luftegård < 300 m ² (%)	35,3	6,4
Større luftegård 300-2 499 m ² (%)	36,6	30,6
Mellomstor innhegning 2 500-9 999 m ² (%)	22,3	42,1
Stor innhegning > 10 000 m ² (%)	5,9	20,9
Totalt (%)	100,0	100,0

Tabell 6. Størrelse på luftegård/innhegning som brukes om sommeren.

	Stall/uteboks	Løsdrift/utegang
Liten luftegård < 300 m ² (%)	11,8	0,2
Større luftegård 300-2 499 m ² (%)	13,3	10,1
Mellomstor innhegning 2 500-9 999 m ² (%)	32,2	31,0
Stor innhegning > 10 000 m ² (%)	42,7	58,8
Totalt (%)	100,0	100,0

Tabell 7. Tilgang på grovfôr mens hesten er ute

	Stall/uteboks	Løsdrift/utegang
Hele tiden (%)	21,5	54,6
Mer enn halve tiden (%)	19,1	18,5
Inntil halve tiden (%)	45,9	23,4
Har ikke tilgang (%)	13,5	3,5
Totalt (%)	100,0	100,0

Diskusjon

En norsk spørreundersøkelse (1) fra 2012 basert på ca. 700 respondenter estimerer antall hesteeiere og antall hester i Norge til henholdsvis 50 000 og 125 000. Videre viste undersøkelsen at andelen kvinnelige hesteeiere var 61 % og at andelen hesteeiere som hadde travhester (kaldblods og varmbloods) var 57 %. I vår undersøkelse var kvinneandelen 95,6 % og andelen respondenter med travhester var nede i 15,0 %. Selv om vi hadde langt flere besvarelser totalt, tyder dette på at utvalget av respondenter i vår undersøkelse var forskjøvet mot de som bruker hesten til riding. Antagelig har metoden for spredning av spørreundersøkelsen, via nettsider og sosiale medier, bidratt til en høyere andel yngre respondenter i vår undersøkelse sammenliknet med den forannevnte (henholdsvis 74,4% og 36% var under 40 år), der spørreundersøkelsen ble distribuert med ordinær post.

Oppstalling

Det er interessant å merke seg at hele 27,5 % svarte at de holdt hestene i en eller annen form for løsdrift med utegang om vinteren, mens 70,1 % svarte at hestene stod i en isolert/uisolert stall. Til sammenligning viste tall fra en tidligere spørreundersøkelse om oppstalling av travhester (4) at 93,7 % av respondentene hadde hesten i isolerte/uisolerte bygninger, og bare 1,1 % gikk i en eller annen form for utedrift. Dette kan tyde på at løsdrift/utedrift brukes mindre for travhester, men også at interessen for denne type oppstalling har øket mye de senere år. Mange hesteeiere er bekymret for skader ved gruppehold av hester, men flere studier viser at det er få problemer med aggresjon og skader (6,7,8,9). Utebokser er en vanlig oppstallingsmåte blant annet i England, men bare 2,5 % av respondentene i vår undersøkelse benyttet denne oppstallingsformen for sin hest.

1,3 % av respondentene svarte at hesten ble holdt i et utegangssystem om vinteren uten tilgang leskur/bygning, men med naturlig beskyttelse fra skog. Dette er ikke i tråd med Forskrift om velferd for hest (2), som krever tilgang til leskur utenom beitesesongen. Noen hesteeiere erfarer at islandshester på utegang sjelden eller aldri benytter hus om vinteren, men dette kan ofte forklares med at skuret er plassert feil i terrenget, har en dårlig utforming eller er omringet av gjørme (10). Studier viser at hester oppsøker hus i regn og vind, og at de foretrekker å ligge ned på tørt strø inne, framfor ute på snø eller våt mark (11).

Sommerstid ble > 70 % av hestene holdt i et eller annet system med utegang. Mange av respondentene oppga at hesten hadde tilgang på hus/leskur også utenom beitesesongen. Både erfaringer og systematiske registreringer viser at hester gjerne benytter hus på varme sommerdager (12).

Luftegård

Svært få av respondentene (0,6 %) oppgir at hesten ikke er daglig i luftegård. Det er likevel ikke noe krav dersom hesten brukes minst 2 timer per dag, da § 16 i Forskrift om velferd for hest likestiller tid i luftegård og tid i aktiv trening for hester oppstallet i boks. Absolutt krav om minst 2 timer fri bevegelse i luftegård gjelder bare for hester som er oppstallet på spiltau. De fleste hestene ser ut til å være i luftegård mellom 5 – 10 timer eller mer. Blant respondenter som hadde hest som næring var det en noe større andel av hestene som var < 4 timer i luftegården. Dette kan skyldes at hestene ble brukt mye (f.eks. rideskole) eller også indikere for få luftegårder slik at hestene bruker disse på omgang (staller i tettbygd strøk).

I samsvar med krav om gruppehold hos en rekke produksjonsdyr, er det også nedfelt i både forskrift om velferd for hest (2) og retningslinjene (13) at forholdene skal legges til rette slik at flere hester kan gå sammen. Det er slik sett ikke uventet at 77 % oppgir at hestene holdes flere sammen i luftegårdene. Samtidig er dette tallet overraskende høyt, da en ofte kan observere hester enkeltvis i luftegårdene ved besøk i ulike hestestaller. Vi vet imidlertid ikke om den høye andelen av hester som går flere sammen skyldes at hesteeierne har god kjennskap til Forskrift om velferd for hest (2) eller om det er en generell øket motivasjon for gruppehold av hest. Videre må en også ta i betraktning at utvalget av respondenter er forskjøvet mot unge mennesker, høy andel kvinner og interesse for ridning. Hester har sterk motivasjon for sosial kontakt (14, 15) og sosial isolasjon betraktes som en av de mest alvorlige stressorene en hest kan bli utsatt for (17). Frykt for at hesten skal få skader oppgis som hovedgrunnen til at hester holdes enkeltvis. Men hele 30,7 % av respondentene som holdt hestene enkeltvis i luftegårdene oppga at det ikke tilbys mulighet for å ha hester sammen, på stallen de bruker. Dette er en utfordring som stadig flere hesteeiere møter når de ikke eier og driver stallen selv, men må rette seg etter det som finnes av tilbud i sitt nærmiljø. Hvor vidt dette er en konsekvens av konkurransesituasjonen der det er stallutleiers marked nær de store byene, et bevisst valg fra hesteeierens side eller et resultat av dårlig kjennskap til regelverket, kan en bare spekulere i.

Det er videre interessant å merke seg at rundt 25 % av respondentene har hesten sin i en liten luftegård, mindre enn minimumsmålet på 300 m² som angis i retningslinjer til forskrift om velferd for hest (13). Når tallene samtidig viser at majoriteten av hestene holdes to eller flere sammen, kan liten plass gi øket fare for aggresjon og dermed også skader (7). Mattilsynets regionale tilsynsprosjekter på hestehold i 2011 og 2012 fant flere tilfeller av manglende kompetanse hos hesteeiere, mange manglet pass og helsekort til hestene sine, og enkelte staller hadde også relativt store mangler med hensyn til luftegårder, bygninger og/eller leskur (18,19).

Under tilsvarende tilsynsprosjekt på hestehold i 2014 (3) ble de avdekket avvik i 10,6 % av hesteholdene på luftegårder. Avvikene var relatert til for små luftegårder, men også gjørmete underlag, dårlig vedlikehold av gjerder og risiko for skade på grunn av skarpe gjenstander.

Beite

Andelen av hester som gikk på beite hele døgnet en periode om sommeren varierte fra 94,9 % for kaldblods ponnier til 66,7 % av hestene til respondenter som hadde hest som næring og drev med sprangridning. Det er ikke noe direkte krav i forskriftene (2) om at hestene skal på beite i sommerhalvåret, selv om det skal legges til rette for gruppehold der beite inngår. For storfe derimot er det krav om at kyr primært skal ut på beite om sommeren eller på annen måte sikres mosjon (19). Selv om det intuitivt kan synes rimelig at en slik beiteperiode er positivt for hestens velferd, vil ikke alle hesteeiere prioritere dette. Sommeren er en aktiv periode for konkurranser.

Det kan se ut som det er en uoverensstemmelse i vårt datamateriale med hensyn til beite. Rundt 64 % av respondentene oppgir at hestene holdes i et løsdrefts/utegangssystem om sommeren, mens samtidig oppgir 84 % at hestene går på beite hele døgnet en periode. Vi velger å tolke dette som at hovedoppstallingen for sommerperioden er løsdreft/utegang, men at hestene for en kortere periode går på beite.

Denne spørreundersøkelsen har avdekket nye trender innen oppstalling og hold av primært ride- og fritidshester i Norge. Flere har tatt i bruk løsdreft/utedrift og de fleste hester får komme ut i luftegård mange timer daglig. Likevel er det fortsatt hester som holdes enkeltvis hele året, noen av disse fordi det ikke gis tilbud om gruppeoppstalling i nærmiljøet. Beklageligvis holdes dessuten ca. 1/3 av hestene i luftegårder som er under anbefalt minstemål. Regelverket for hest mangler krav om sosial kontakt og er også svakere i kravet om beite sammenliknet med for eksempel storfe. Tilgang til beite kan anses som et grunnleggende behov hos alle gress-etende husdyr.

I skjæringspunktet mellom verdifull idrettsutøver og kjæledyr eid av unge mennesker, kan det tenkes at hestens velferd ikke fullt ut blir ivaretatt. Dette kan skyldes mangel på innsikt i hesters biologiske behov, men også et bevisst valg der bruksmessige hensyn settes foran dyrevelferd. Undersøkelsen tyder på at hester av kaldblodstype er mye ute og oftest i gruppe, mens spranghester opplever størst restriksjoner på atferdsmessige behov, med minst beitebruk, kortest tid i luftegård og minst gruppehold.

Sammendrag

Våren 2014 ble det utarbeidet en spørreundersøkelse til norske hesteeiere som tok for seg spørsmål om oppstalling, luftegårder og beite. Undersøkelsen ble spredd via internett og ble besvart av totalt 2075 personer som drev med hest. Hele 27,5 % oppga at hestene ble holdt i løsdreft/utegang, mens 53,6 % oppga at hestene ble holdt i isolert stall og 16,5 % oppga uisolert stall. Majoriteten av hestene (53,1 %) som ble holdt i tradisjonelle staller var i luftegård 5 – 10 timer pr. dag og 35,0 % var i luftegård > 10 timer pr. dag. På vinterstid ble 35,3 % hestene som stod i tradisjonell stall eller utebokser holdt i luftegårder som var < 300 m². Blant hestene som stod i tradisjonell stall eller utebokser var det 23,0 % som ble holdt enkeltvis i luftegårdene, mens de resterende ble holdt to eller flere sammen. 84,0 % av respondentene svarte at hesten gikk på beite hele døgnet en periode på sommeren. Undersøkelsen tyder på at hester av kaldblodstype tilbringer mye tid ute og oftest i gruppe, mens spranghester opplever størst restriksjoner på atferdsmessige behov, med minst beitebruk, kortest tid i luftegård og minst gruppehold.

Summary

In spring 2014 a questionnaire was distributed by internet to Norwegian horse owners covering questions about housing, paddocks and grazing. A total of 2075 responded. 27.5 % had their horse in some kind of group housing system whereas 53.6 % had their horse in an insulated building and 16.5 % in an uninsulated building. The majority of the horses (53.1 %) kept in traditional stables, were kept in outdoor paddocks 5 – 10 hours per day and 35.0 % were kept in outdoor paddocks > 10 hours per day. During winter, 35.3 % of the horses kept in traditional stables were kept in paddocks < 300 m². Among horses kept in traditional stables, 23.0 % were kept alone in the outdoor paddocks, while the rest kept the horses two or more together. 84.0 % of the respondents kept their horse on pasture all day for a period during summer. Horses of cold-blooded breed type were kept outdoors and in groups more often than warm-bloods. Especially show jumpers experienced more restrictions on natural behaviour by being kept for shorter time and more often single in the paddock, and least often on pasture.

Etterord

Stor takk til Janne Brodin ved Institutt for husdyr- og akvakulturvitenskap som overførte spørreundersøkelsen til Quest-back og senere fikk dataene over i Excel-format.

Undersøkelsen ble gjennomført som er en del av prosjektet «HESTEFORSK Termoregulering hos hest ved lave temperaturer og vind/nedbør: behov for tilleggsvarme og dekken» finansiert av Stiftelsen Hästforskning (NFR nr. 218961).

Referanser

- Vik J, Farstad M. Hest, hestehold og føring: status for hesteholdet i Norge. En kommentert frekvensrapport. Bygdeforskning, rapport 2/2012.
- Landbruks- og matdepartementet. Forskrift om velferd for hest. FOR-2005-06-02-505. www.lovdata.no
- Mattilsynet. Rapport. Nasjonalt tilsynsprosjekt 2014. Velferd i hestehold.
- Jørgensen GHM, Borsheim L, Kirkeby TL, Bøe KE. Oppstalling av travhest i Norge – resultater fra en spørreundersøkelse. *Nor Vet Tidsskr* 2010; 122: 387 - 93.
- Bøe KE, Jørgensen GHM, Mejdell CM. Bruk av dekken på hester i Norge. Resultater fra en nettbasert spørreundersøkelse i 2014. Oslo: Veterinærinstituttet, 2014 (Veterinærinstituttets rapportserie 15-2014).
- Grogan EH, McDonnell SM. Injuries and blemishes in a semi-feral herd of ponies. *J Equine Vet Sci* 2005; 25: 26-30.
- Jørgensen GHM, Borsheim L, Mejdell CM, Søndergaard E, Bøe KE. Grouping horses according to gender : effects on aggression, spacing and injuries. *Appl Anim Behav Sci* 2009; 120: 94-9.
- Christensen JW, Søndergaard E, Thodberg K, Halekoh U. Effects of repeated regrouping on horse behaviour and injuries. *Appl Anim Behav Sci* 2011; 133: 199-206.
- Hartmann E, Søndergaard E, Keeling IJ. Keeping horses in groups. A review. *Appl Anim Behav Sci* 2012; 136: 77-87.
- Mejdell C, Bøe KE. Rimelige driftsopplegg for hest – utedrift. *Grønn Kunnskap* 2004; 8(5).
- Mejdell C, Bøe KE. Responses to climatic variables of horses housed outdoors under Nordic winter conditions. *Can J Anim Sci* 2005; 85: 301-8.
- Sundquist M, Broström H. En grupp hästars nyttjande av ligghall. *Sven Vet Tidn* 2007; 59(7): 21-4.
- Mattilsynet. Retningslinjer til Forskrift om velferd for hest. Oslo 2006.
- Christensen JW, Ladewig J, Søndergaard E, Malmkvist J. Effects of individual versus group stabling on social behaviour in domestic stallions. *Appl Anim Behav Sci* 2002; 75: 233-248.
- Heleski CR, Shelle AC, Nielsen BD, Zanella AJ. 2002. Influence of housing on weanling horse behavior and subsequent welfare. *Appl Anim Behav Sci* 2002; 78: 291-302.
- Luecher UA, McKeown DB, Halip J. Reviewing the causes of obsessive compulsive disorders in horses. *Vet Med* 1991; 86: 527-30.
- Mattilsynet. Velferd for hest. Rapport. Regionalt tilsynsprosjekt 2009/2010. Mattilsynet Hedmark og Oppland 2011. <http://www.mynewsdesk.com/no/pressreleases/tilsynsprosjekt-velferd-for-hest-hesteeiere-maa-ta-ansvar-639295> (19.01.15)
- Mattilsynet Tilsynskampanje velferd for hest. Sluttrapport. Regional tilsynskampanje 2011/2012. Mattilsynet Hordaland og Sogn og Fjordane 2012. http://www.mattilsynet.no/dyr_og_dyrehold/produksjonsdyr/hest/sluttrapport_regional_hestekampanje_hsf_2012.9726/binary/Sluttrapport:%20Regional%20hestekampanje%20HSF%202012 (19.01.15)
- Landbruks- og matdepartementet. Forskrift om hold av storfe. FOR-2004-04-22-665. www.lovdata.no

LEGEMIDDELNYTT

Pexion - oppdatert preparatomtale

På grunn av bivirkningsmeldinger er preparatomtalen for det antiepileptiske legemiddelet Pexion (imepitoin) oppdatert med ny informasjon om riktig bruk. Veterinærer oppfordres til å lese preparatomtalen nøye før forskrivning.

Etter at Pexion ble markedsført i 2013 har de ulike legemiddelmyndighetene i Europa mottatt en rekke bivirkningsrapporter. Rapportene gjelder både bivirkninger som allerede er kjent, men også bivirkninger etter bruk som ikke er i tråd med preparatomtalen. Flere av rapportene var om mangel på forventet effekt.

På grunn av bivirkningsmeldingene er de spesielle advarslene i preparatomtalen (pkt 4.4) endret for å presisere riktig bruk av produktet.

- Vurder nøye behandling med andre legemidler.
- Effekten av Pexion vil variere mellom pasienter. Noen hunder blir anfallsfrie, noen får færre anfall, mens andre responderer ikke.
- Ikke-responderende hunder kan få en økning i anfallsfrekvensen.
- Pexion er ikke lenger ansett som et alternativ til annen epilepsibehandling utelukkende basert på sikkerhetsprofilen.
- Stabile pasienter bør ikke overføres fra pågående behandling til Pexion uten medisinsk begrunnelse. Overføring må i så fall gjennomføres gradvis og under nøye oppfølging.
- Pexion er ikke godkjent til behandling av anfall av andre årsaker enn idiopatisk epilepsi.
- Vær oppmerksom på at effekten hos hunder med status epilepticus og clusteranfall ikke er undersøkt. Pexion skal ikke brukes som primærbehandling av hunder med denne typen anfall.

Mistanke om bivirkninger meldes til Legemiddelverket og/eller produsenten.

For fullstendig preparatomtale (bruk legemiddelsøk) og en mer detaljert beskrivelse av sikkerhets- og effektstudiene for godkjenningen av Pexion:

Se legemiddelverket.no/veterinaermedisin

Endrede tilbakeholdelsestider

Legemiddelverket ønsker å presisere endringen som ble omtalt i forrige nummer for Panacur vet pulver 4% til geit, gris og sau.

Det er ikke endringer for slakt fra gris (4 døgn).

Endringen som er gjort er kun for **sau og geit**, og de nye tilbakeholdelsestidene er:

Slakt: 19 døgn.
Melk: 8,5 døgn.

Ved melking to ganger daglig innebærer dette at melk kan leveres til konsum fra og med den 17. melkingen etter siste behandling.

legemiddelverket.no/tilbakeholdelsestider

App for legemiddelutregning

Å beregne riktig medisinsmengde kan være livsviktig. For å hjelpe helsepersonell med dette, har Helsebiblioteket og Legemiddelverket laget appen «legemiddelutregning».

legemiddelverket.no/legemiddelutregning

Han har det vondt, men kan ikke fortelle hvor...

VetScan AS

MR egner seg svært godt til undersøkelse av hjerne, rygg, nakke og ledd.

Maskinene vi bruker er svært avanserte høytesla MR (1,5 T) som gir bilder av ypperste kvalitet. CT maskinen er en 64- snitts maskin, noe som gir meget detaljerte bilder.

Undersøkelsen gjennomføres av radiograf sammen med veterinær. Bildene avleses av våre erfarne radiologer (Dipl. ECVDI / ACVR). Rapport og bilder mottas normalt innen 24 timer (akuttpasienter innen 2 timer).

Oslo:

Bergen:

Stavanger:

Trondheim:

Kristiansand:

Alle hverdager, også kveld og helg

Alle hverdager, også kveld og helg

Ved behov

Ved behov

Ved behov

Nghet!

Time på dagen
i Oslo og Bergen

Se www.vetscan.no for mer informasjon om våre tjenester og påmelding til vårt neste kurs.

E-post: jo@vetscan.no
Tlf.: 988 38 800

Julie Føske Johnsen

Telefon: 23 21 64 47/954 96 160

E-post: julie.johnsen@vetinst.no

Melkekyr med diende kalver

På gårder med melkeproduksjon blir de aller fleste kalver skilt fra kua rett etter fødselen. Med økt fokus på dyrevelferd følger ønske om driftsopplegg der kalven får være sammen med mora, samtidig som kua melkes på vanlig måte. En doktoravhandling diskuterer utfordringene ved slike opplegg og foreslår praktiske løsninger.

Det er imidlertid ikke problemfritt å holde ku og kalv sammen. Det hender at kalven får for lite råmelk fordi juret er stort og sidt. Og både ku og kalv reagerer høylytt når de skilles etter noen uker. Julie Føske Johnsen har studert båndet mellom ku og kalv, og foreslår også praktiske løsninger på noen av utfordringene som oppstår når ku og kalv skal være sammen.

Bånd dannes og brytes mellom ku og kalv

Båndet mellom kua og kalven er ikke først og fremst knyttet til selve diingen. Selv om kua ble utstyrt med et jurnett som hindret kalven i å suge, var ku og kalv like mye sammen og slikket og koste like mye som når kalven fikk die kua. Båndet mellom ku og kalv er altså like sterkt uavhengig av om de dier eller ikke. Dette bekrefter at forholdet mellom mor og avkom er komplekst også hos storfe, og dreier seg om langt mer enn ernæring.

Hos kyr og kalver som har fått være sammen, utløser atskillelsen en tydelig atferdsmessig reaksjon med rauting og vandring frem og tilbake. Avvenning fra melk er også stressende for kalven, særlig hvis kalven mister mor og melk samtidig. For å lindre reaksjonen ved atskillelsen og forhindre vekttap hos kalven under avvenningen, kan ku og kalv få ha fysisk kontakt etter at de er atskilt. Kalvene kan dessuten lære å bruke en melkeautomat mens de ennå dier mora. Driftsopplegg der ku og kalv er sammen bare halve døgnet, ser ut til å fungere godt.

Råmelk er livsviktig for kalven

En viktig hendelse i livet til en nyfødt kalv er tilførsel av råmelk med immunstoffer som beskytter mot infeksjoner. Johnsen fant at nesten hver tredje kalv hadde lavt nivå av immunstoffer, samme nivå som hos kalver som tas fra kua ved fødselen og får råmelk med flaske. Råmelk med et høyt innhold av immunstoffer er den viktigste faktoren for god immunstatus hos kalven. I følge studien er det ingen direkte fordel å gi ekstra råmelk på flaske til kalver som er i stand til å finne juret og suge selv. Kvaliteten på kyrnes råmelk viste seg å være gjennomgående dårlig, og det var stor variasjon både mellom de enkelte kyrne og mellom gårder.

Arbeidet er utført ved Veterinærinstituttet og Norges miljø- og biovitenskapelige universitet.

Julie Føske Johnsen disputerer onsdag 15. april 2015 for graden ph.d. ved NMBU Veterinærhøgskolen med avhandlingen "Suckling in Dairy Production, welfare and management, bonding and debonding".

Personalia:

Julie Føske Johnsen kommer opprinnelig fra Tønsberg og tok sin cand.med.vet grad i Hannover i 2007. Hun arbeider nå ved Veterinærinstituttet.

Gry M. Grøneng

Telefon: 23 21 63 94

Mobil: 473 330 04

E-post: gry.groneng@vetinst.no

Spredning av fotrâte blant norske sauer

En doktoravhandling har bidratt med mer kunnskap om spredningsveier, risikofaktorer og overvåkning av fotrâte under norske forhold og klima. Og det betyr mindre spredning av fotrâte og bedre helse og velferd hos norske sauer.

Fotrâte ble oppdaget i Norge i 2008. Dette var første gang sykdommen ble observert i landet siden 1948. Fotrâte er en bakteriesykdom som først og fremst gir infeksjon i klauvspalten hos sau og geit. Infeksjonen kan føre til halthet og produksjonstap.

En undersøkelse ble gjennomført på Rennesøy i Rogaland der saueholdet er intensivt og mange sauebesetninger var smittet av fotrâtebakterien. Dårlige gjerder og kontakt mellom nabogårder viste seg å være de viktigste grunnene til spredning av fotrâte mellom besetningene i dette området. Sikre gjerder og mindre kontakt mellom nabogårder vil derfor være viktige faktorer for å begrense lokal spredning av fotrâte i Norge.

Flytting av dyr har også vært med på å spre fotrâte andre steder i Norge, men dette kom ikke fram i denne studien. Spredning av sauesykdommer over større avstander er nemlig sterkt begrenset av at forskriftene for de smittsomme sykdommene mædi og scrapie forbyr transport av sau over fylkesgrensene uten tillatelse fra Mattilsynet. I tillegg er kjøp og salg av søyer ulovlig.

Et bekjempelsesprogram for fotrâte ble igangsatt i 2009, og har begrenset spredningen av sykdommen sterkt i Norge. Gry M. Grøneng gjennomførte en teoretisk studie av hvordan fotrâte kunne ha spredd seg i Norge dersom bekjempelsesprogrammet ikke hadde vært satt i gang. Studien viste at fotrâte kunne ha spredd seg til 16 fylker og 64 % av sauebesetningene innen 2035. Dette ville gitt store velferdsproblemer for sauene i Norge og betydd store økonomiske tap for saueindustrien. Dette viser at det var riktig å sette i gang et bekjempelsesprogram på et tidlig stadium for å få kontroll på sykdommen.

Det er viktig at sykdommer overvåkes for å finne smittede besetninger på et tidlig tidspunkt. Gry M Grøneng sammenliknet to ulike måter å overvåke fotrâte på i Norge. Med samme ressursbruk ga undersøkelse av dyr som kom inn til slakt, sikrere resultater enn undersøkelse av dyr på utvalgte gårder. Undersøkelse av dyr på gårder var en god metode for å utelukke sykdom på en enkelt gård, men ved overvåking av store områder med mange sauebesetninger, var det vanskelig å plukke ut gårder med sykdom. Fotrâte i Norge blir nå hovedsakelig overvåket ved hjelp av slakteriundersøkelser.

Gry M. Grøneng disputerer 27. mai 2015 for graden ph.d. ved NMBU Veterinærhøgskolen med avhandlingen «Epidemiological investigations of footrot in the Norwegian sheep population».

Personalia:

Gry M. Grøneng er opprinnelig fra Fetsund, men er bosatt på Blaker. Hun har studert veterinærmedisin ved Szent Istvan University i Budapest, Ungarn, og har siden 2006 jobbet ved Veterinærinstituttet hvor hun også har tatt sin doktorgrad. Hun har samarbeidet med University of Warwick, England og Veterinary Public Health Institute, Sveits og har gjort deler av arbeidet i disse landene.

Hvorfor er det ulike anbefalinger for antibiotika-behandling av mastitt hos kvinner og kyr?

Mastitt er en vanlig forekommende sykdom hos melkeproduserende kvinner og kyr. Hos begge arter er forekomsten, sykdomstegnene og bakteriespecies ved klinisk mastitt relativt lik, men terapianbefalingene er ulike.

Mastitt hos kvinner

De kliniske symptomene ved mastitt hos kvinner er lokal hevelse, smerte, rødhet og varme og systemiske symptomer som feber, influensafølelse og frostanfall er vanlig. Ved nedsatt allmenntilstand anbefales legeundersøkelse og at det tas prøve av melka for bakteriologisk undersøkelse. Dersom kvinnen ikke har svært redusert allmenntilstand og høy feber, er brysttømming anbefalt som eneste behandling det første døgnet. Tømming av brystet vil vanligvis ha god effekt, gi umiddelbar smertelindring og gjøre antibiotikabruk unødvendig. Varme omslag kan fremme utdrivingen av melka og virke smertelindrende. Oxytocin kan brukes ved dårlig tømming, men som regel er egenproduksjonen ved bryststimulering like bra. Bruk av smertestillende medikamenter (Paracetamol, NSAIDS) oppgis som nødvendig noen ganger. Antibiotika anbefales kun ved manglende effekt av brysttømming i ett døgn.

Mastitt hos kvinner skyldes oftest *S. aureus* (i ca. 40 % av tilfellene) og koagulase-negative stafylokokker (KNS). *E. coli* og streptokokker påvises sjeldnere. Hos friske kontrollpersoner er *S. aureus* påvist i melken hos 4-5 %.

Mastitt hos kyr

Sykdomstegnene ved klinisk mastitt hos kyr er i stor grad de samme som de man ser hos kvinner, med lokal hevelse, smerte, rødhet, varme og eventuelt feber. Med klinisk mastitt menes mastitt hvor det er sykdomstegn hos kua, i juret og/eller synlige forandringer i melka, til forskjell fra subklinisk mastitt hvor det kun er forhøyet celletall i melka. Det er ofte de samme bakterietypene som er årsak til mastittutvikling hos både kvinner og kyr (*S. aureus*, KNS, *E. coli* og streptokokker). Hos "friske" kyr er *S. aureus* påvist, tilsvarende som hos kvinner, hos ca. 5 %.

Behandling av mastitt

Behandlingen av mastitt hos kvinner og kyr er ulik. Kvinner skal i utgangspunktet behandles kun med brysttømming, og antibiotika anbefales gitt kun dersom

hyppig brysttømming ikke har medført bedring i løpet av ett døgn. Dette regimet "vil vanligvis ha god effekt og gjøre antibiotikabruk unødvendig". Antibiotika anbefales gitt initialt kun til kvinner med tydelig redusert allmenntilstand og høy feber.

Kyr med mastitt blir derimot ofte behandlet med antibiotika snarest mulig og samme dag som sykdomstegn oppdages. I Statens legemiddelverks terapianbefalinger står det under akutt og subakutt klinisk mastitt at "behandling innledes tidligst mulig, dvs før en eksakt bakteriologisk diagnose foreligger". Subakutt mastitt er definert som en tilstand med synlige forandringer i melka, rødme, hevelse og smerte er ikke, eller i liten grad tilstede og det er ingen allmennpåkjenning". Likevel anbefales det at antibiotika gis tidligst mulig i sykdomsforløpet.

Antibiotikaresistente bakterier

Redusert bruk av antibiotika er viktigste tiltak for å redusere utbredelsen av antibiotikaresistente bakterier. Bruk av antibiotika påvirker ikke bare de sykdomsfremkallende bakteriene, men øvrig bakterieflora kan også påvirkes. Det dør nå ca. 500 000 mennesker årlig på grunn av infeksjon med antibiotikaresistente bakterier, og det er beregninger som viser at antibiotikaresistente bakterier om relativt få år, vil være en vanligere dødsårsak enn kreft hos mennesker. Banale infeksjoner hos våre barn og barnebarn kan med antibiotikaresistente bakterier få dødelig utfall, og mange kirurgiske inngrep som utføres nesten helt uten bekymring i dag, kan om få år utgjøre en betydelig risiko for sårinfeksjon med resistente bakterier og dødelig utfall.

Med dagens kunnskap om resistensutvikling hos bakterier, bør trolig klinisk mastitt hos kyr behandles mer slik klinisk mastitt blir behandlet hos kvinner. Siden mastitt i flere studier viser høy grad av selvhelbredelse, har jeg problemer med å forstå hvorfor kyr med mild og moderat akutt mastitt og ikke minst subakutt mastitt skal behandles med antibiotika "tidligst mulig". Er det faglig korrekt med dagens kunnskap?

Ann Margaret Grøndahl

Veterinær

Kilder:

1. Nordeng H, Tufte E, Nylander G. Behandling av mastitt i allmennpraksis. Tidsskr Nor Legeforen 2003; 123: 3027-30.
2. Statens legemiddelverk. Bruk av antimikrobielle midler til produksjonsdyr. 2012: 37-46.

Droncit®

PRAZIKVANTEL

Spesifikk behandling

mot bendelorm

hos hund og katt
- inklusive Revens dverg bendelorm

...den usynlige
fare for deg som
hundeeier

 **Innreiseregler
krever prazikvantel-
behandling av hund**

NO1503E08

Droncit® vet. tabletter. ATCvet-nr.: QP52A A01. Reseptpliktig, gruppe: C. Bendelormmiddel. **Tabletter** 50 mg til hund og katt: Hver tablett inneh.: Prazikvantel. 50 mg, const. q.s. **Indikasjoner:** Bendelorm hos hund og katt. **Drektighet/Laktasjon:** Kan gis til drektige og dlegivende dyr. Studier utført på hund, katt, rotte og kanin viser ingen embryotoksisk eller teratogen effekt ved orale doser på opptil 300 mg/kg. **Forsiktighetsregler:** Parasitresistens for en spesiell gruppe anthelmintika kan utvikles etter hyppig, gjentatt bruk av et anthelmintikum i den gruppen. Vask hender grundig etter behandling av dyrene. Søl av produktet på hud vaskes av med såpe og vann. En skal ikke spise, drikke eller røyke under applisering. **Dosering:** Normaldose (engangsadministrering): 5 mg/kg kroppsvekt dvs 1 tablett per 10 kg. Tablettene kan gis direkte eller blandes i føret. Ved infestasjoner med *Dipyllobotrium* spp. er dosen 40 mg/kg kroppsvekt (normaldose x 8). Lopper er mellomvert for en bendelormart (*Dipylidium*). Dersom det er lopper i besetningen, bør disse bekjempes samtidig. **Pakninger:** 2 stk. (blistre) – 20 stk. (blistre). **Innehaver av markedsføringstillatelse:** Bayer Animal Health GmbH, DE-51368 Leverkusen, Tyskland.

Bayer AS, Division Animal Health, Tel. 24 11 18 00, vet.info@bayer.com, www.vet.bayer.no

Tilsvaret til Øystein Angen om MRSA, NVT nr. 3/2015

I intervjuet med Øystein Angen fra Veterinærinstituttet i NVT nr. 3/2015 kommer det fram uttalelser som Norsvin og Helsetjenesten for svin, Animalia anser det nødvendig å kommentere.

MRSA er ingen husdyrsykdom som gjør grisen syk eller som påvirker svineproduksjonen negativt. Grisen er «kun» bærer av MRSA-bakterier, som når de gir sykdom hos folk forårsaker «allmenfarlig smittsom sykdom» (jfr Smittevernloven). Bekjempelse av bakterien gjøres for folkehelsas skyld; for å forhindre at det etablerer seg et reservoar av en bakterie som folkehelsemyndighetene ikke ønsker å få inn i norske helseinstitusjoner og for å holde forekomsten av bakterien så lav som mulig i humanpopulasjonen.

Veterinærinstituttet innehar en viktig og avgjørende rolle i arbeidet med å bekjempe MRSA. Veterinærinstituttet har vært med å utarbeide alle anbefalinger og råd som har vært gitt og vi er derfor overrasket over at en sentral medarbeider ved Veterinærinstituttet ikke synes å være kjent med disse rådene eller andre viktige sider ved situasjonen.

Angens hovedpoeng er at MRSA smitter lett og trekker deretter den slutningen at «screening og kontroll av alle som er i kontakt med svinebesetninger er helt avgjørende for å stanse smitten». Det må skilles mellom introduksjon i norske besetninger, noe vi så langt antagelig har hatt fem tilfeller av (ifølge Veterinærinstituttet), og videre spredning til andre besetninger. Vi mener, i likhet med Veterinærinstituttets representanter i Mattilsynets MRSA-arbeidsgruppe, at det ikke er grunn til å påstå at MRSA smitter lett, i alle fall ikke under norske forhold og at det heller ikke er grunnlag for å kreve testing av alle som skal inn i norske svinebesetninger. Næringen, gjennom Norsvin og Animalia har i samarbeid med Mattilsynet, Veterinærinstituttet og Folkehelseinstituttet, utarbeidet «LA-MRSA - Råd om smittebeskyttelse til svineprodusenter». Rådene i forhold til testing av personer går ut på at alle som har vært i kontakt med svinebesetninger i utlandet bør teste seg før de går inn i en norsk svinebesetning. Dersom dette ikke er mulig skal beskyttelsesutstyr som hansker, hodeplagg og maske/munnbind benyttes. Folkehelseinstituttet har vært helt klare på at det ikke er indikasjon for å teste alle som skal inn i svinebesetningene. Dette er ut i fra både det faktum at andelen bærere av MRSA i Norge er svært lavt og at risikoen for å smitte besetningens dyr ser ut til å være avhengig av

en direkte kontakt med dyrene over tid. I forbindelse med smittesporingen i Trøndelag ble det gjennomført en omfattende prøvetaking av personer knyttet til de smittede besetningene. I alt 163 personer ble undersøkt - kun tre var positive.

Et viktig poeng, som Angen ikke synes å ta hensyn til, er at opplysninger om eventuelt bærerskap av MRSA er personsensitive helseopplysninger. Da Norsvin og Helsetjenesten for svin innførte krav om testing for alle som skal jobbe i norske avlsbesetninger, var det til tross for Folkehelseinstituttets klare oppfatning om lovligheten i et slikt krav. En bonde har, etter Folkehelseinstituttets oppfatning, ikke lov å be om slike opplysninger. Mange svineprodusenter har hatt problemer (hos fastlegen/kommunelegen) med i det hele tatt å få testet seg og/eller sine medarbeidere. Derfor har næringen i snart to år bedt Mattilsynet om å utarbeide en forskrift som kan hjemle slik testing. Det har foreløpig ikke blitt gjort.

Når det gjelder spredning av smitte som er etablert i en besetning er vi enige i at det bør være bedre kontroll med livdyrsalget. Dette arbeidet er i gang.

Epidemiologisk virker Angens uttalelse «Heldigvis kom Mattilsynet og andre fagmiljøer i Norge tidlig på banen etter MRSA-utbruddet i 2013» noe underlig. I 2008, i forbindelse med EUs baselinestudie ble MRSA-bakterier (CC008) for første gang påvist i en norsk svinebesetning. Ingen ropte varsku, og dette funnet var i lang tid ukjent for næringen. I februar/mars 2011 ble det for første gang påvist MRSA CC398, da hos griser på et slakteri. Dette var i NormVet-programmet og Mattilsynet ønsket å vente med å offentliggjøre dette til NormVet rapporten forelå – altså ca. et år senere. Etter påtrykk fra Veterinærinstituttet og næringen ble det til slutt gjort forsøk på å finne kilden. Den fant man ikke. Året etter – i 2012 - ble det i en anonymisert undersøkelse på nytt påvist MRSA CC398. Besetningen ble ikke identifisert. Basert på Veterinærinstituttets undersøkelser vet vi nå at den varianten som ble påvist ved slakteriet i 2011 er identisk med den som ble påvist ved utbruddet på Østlandet i 2013. Bakterien som ble påvist i 2012 er identisk med den som ble påvist i Trøndelag i 2015. Mattilsynet og andre fagmiljøer kunne ha vært på banen to år tidligere.

Angen berømmer i intervjuet Mattilsynet for å ha gjort en kjempejobb for å sanere de smittede besetningene.

Vi er enige i at Mattilsynet har gjort en god jobb. Det er imidlertid ikke Mattilsynet som har sanert besetningene. Mattilsynet pålegger restriksjoner og fatter vedtak om sanering. Det er svineprodusentene som får ansvar for å utarbeide saneringsplaner og gjennomføre disse. Det har de gjort, i samarbeid med slakteriet og Helsetjenesten for svin og i forståelse med Mattilsynet. Det er svineprodusentene som må tømme fjøsene for dyr og gå løs på det omfattende arbeidet med vask og desinfeksjon. Så langt har de stilt lojale opp og gjort dette arbeidet. Overskriften som ber bondene skjerpe seg mener vi er urimelig og uten grunnlag i virkeligheten.

Peer Ola Hofmo

Norsvin

Bente Fredriksen

Animalia, Helsetjenesten for svin

PROF VET

www.profvet.com

Tlf: 71 20 27 70

salg@profvet.com

Bekjempelse av MRSA hos gris – en felles innsats

Sanering av MRSA i svinebesetninger har til nå vært gjennomført i mer enn 40 svinebesetninger gjennom utslakting av alle grisene etterfulgt av omfattende vask og desinfeksjon. I Norge er denne strategien valgt for å unngå at svinepopulasjonen blir et reservoar for smitte til mennesker (særlig gjennom direkte og gjentatt kontakt med levende griser).

Resultatene så langt tyder på at saneringene i de aller fleste tilfeller har vært vellykket. Bekjempelsen av MRSA har vært et krevende nybrottsarbeid, men prosessen har vært preget av et tett og godt samarbeid mellom Mattilsynet, næringen, Veterinærinstituttet og Folkehel-seinstituttet. Veterinærinstituttet har siden første påvisning av MRSA i prøver fra svin vært involvert gjennom overvåkning, diagnostikk, forvaltningsstøtte og rådgivning rundt håndtering i ulike fora. Det gode samarbeidet har vært avgjørende for suksessen av saneringene så langt, og genererer viktig kunnskap og erfaringer som er verdifull for fremtidig strategi rundt håndtering av MRSA i husdyrbesetninger både i og utenfor Norge.

Ingen andre land har så langt forsøkt å bekjempe MRSA i svinebe-setninger gjennom sanering. Det er en krevende prosess, og de norske svineprodusentene skal ha honnør for at de har støttet opp om strate-gien og gjort den meget krevende jobben.

Avdelingsdirektør Arne Flåøyen,

Veterinærinstituttet

Bayvantic vet. påflekkingsvæske, oppløsning til hund.
1 ml inneh.: permetrin 500 mg, imidakloprid 100 mg.

Indikasjoner: Til behandling av pelslus (*Trichodectes canis*). Til forebygging og behandling av loppeinfestasjoner (*Ctenocephalides felis*, *Ctenocephalides canis*) hos hunder. Lopper på hunden drepes i løpet av 1 dag etter behandling. En behandling motvirker infestasjon av lopper i 4 uker. Produktet kan brukes som del av en behandlingsstrategi mot loppeallergi (FAD). Produktet har en vedvarende acaricid og repellerende effekt mot flåttinfestasjoner (i fire uker for *Rhipicephalus sanguineus* og *Ixodes ricinus* og i tre uker for *Dermacentor reticulatus*). Flått som allerede befinner seg på hunden blir ikke nødvendigvis drept innen 2 dager etter behandling og kan forbli synlige og feste seg. Det anbefales derfor å fjerne flått som allerede befinner seg på hunden ved behandlingstidspunktet, for å forhindre at de fester seg og suger blod. En behandling har repellerende (antiblodsgugende) virkning mot sandfluer (i to uker for *Phlebotomus papatasi* og i 3 uker for *Phlebotomus perniciosus*), mot mygg (i to uker for *Aedes aegypti* og i 4 uker for *Culex pipiens*), og mot alminnelige stikkfluer (*Stomoxys calcitrans*) i 4 uker.

Kontraindikasjoner: På grunn av manglende data gjelder følgende: Skal ikke brukes til valper yngre enn 7 uker, og under 1,5 kg kroppsvekt. De ulike pipettene er kontraindiserte i lavere vektclasser enn det som er angitt for den enkelte pipette. Skal ikke brukes ved kjent overfølsomhet for virkestoffene eller noen av hjelpestoffene. Skal ikke brukes til katt. **Bivirkninger:** Kan i svært sjeldne tilfeller gi forbigående hudreaksjoner (økt lokal kløe, kloring og gning, hårfall og rødhet på applikasjonsstedet) eller letargi som vanligvis går over av seg selv. I svært sjeldne tilfeller kan hunder vise endret adferd (agitasjon, rastløshet, jamring eller rulle seg rundt), gastrointestinale symptomer (oppkast, diaré, hypersalivasjon, redusert matlyst) og neurologiske tegn, slik som ustødig bevegelse og rykninger hos hunder som er følsomme for innholdsstoffet permetrin. Disse symptomene er vanligvis forbigående og går over av seg selv. Forgifting etter uforvarende oralt inntak hos hunder er lite trolig, men kan forekomme i svært sjeldne tilfeller og forårsake neurologiske symptomer som tremor og letargi. Det bør gis symptomatisk behandling. Spesifikt antidot er ikke kjent.

Interaksjoner: Ingen kjente. **Forholdsregler:** Pass på at innholdet i pipetten ikke kommer i kontakt med hundens øyne eller munn. Det er viktig med korrekt applikasjon. For å unngå oralt inntak må man spesielt påse at nylig behandlede hunder ikke får slikke seg selv eller bli slikket av andre dyr på applikasjonsstedet. **Skal ikke brukes til katt.** Dette produktet er ekstremt giftig for katter og kan være dødelig på grunn av kattens spesielle fysiologi og manglende evne til å metabolisere visse stoffer, inkludert permetrin. For å hindre at katter eksponeres for produktet ved et uhell, skal behandlede hunder holdes unna katter inntil applikasjonsstedet er tørt. Det er viktig å passe på at katter ikke slikker applikasjonsstedet til en behandlet hund. I slike tilfeller skal veterinær kontaktes umiddelbart. Kontakt veterinær før bruk på syke eller svekkede hunder. Da preparatet kan være skadelig for vannlevende organismer, skal behandlede hunder ikke under noen omstendighet komme i kontakt med noe slags overflatevann i minst 48 timer etter behandling. Løsemiddel i Bayvantic vet. kan gi flekker på visse materialer, inkludert lær, tøy, plast og blanke overflater. La applikasjonsstedet tørke før hunden tiltales kontakt med slike materialer. **Særlige forholdsregler for personer som tilfører preparatet til dyr:** Unngå at produktet kommer i kontakt med hud, øyne og munn. Ikke spis, drikk eller røyk under påføring. Vask hender grundig etter bruk. Vask straks av søl på hud med såpe og vann. Personer med sensitiv hud kan være særlig følsomme for dette preparatet. De mest markerte kliniske symptomene som kan oppstå i ekstremt sjeldne tilfeller er forbigående sensorisk irritasjon av huden, som prikkende, brennende følelse eller nummenhet. Hvis produktet kommer i øynene ved et uhell, skal de skylles grundig med vann. Hvis hud- eller øyesymptomer vedvarer, eller dersom produktet svelges, søk straks legehjelp og vis legen pakningsvedlegget. Behandlede dyr bør ikke håndteres før applikasjonsstedet er tørt, spesielt ikke av barn. Dette kan sikres ved å behandle hundene f.eks. om kvelden. Nylig behandlede dyr skal ikke sove sammen med sine eiere, særlig ikke med barn. **Drektighet/diegivning:** Kan brukes til drektige dyr og under diegiving.

Dosering: Anbefalt minstdose er: 10 mg/kg kroppsvekt imidakloprid og 50 mg/kg kroppsvekt permetrin. For å redusere reinfestasjon med nye lopper fra omgivelsene, anbefales det å behandle alle hundene i husholdningen samtidig. Andre kjæledyr i samme husholdning bør også behandles med et passende preparat. For ytterligere å redusere smittepresset fra omgivelsene, anbefales det i tillegg å behandle omgivelsene med egnet bekjempelsesmiddel mot voksne lopper og deres utviklingsstadier.

Doseringsskjema			
Hunder (kg kroppsvekt)	Antall pipetter	Imidakloprid (mg/kg kroppsvekt)	Permetrin (mg/kg kroppsvekt)
1,5 kg ≤ 4 kg	1 x 0,4 ml	minst 10	minst 50
>4 kg ≤ 10 kg	1 x 1,0 ml	10 – 25	50 – 125
>10 kg ≤ 25 kg	1 x 2,5 ml	10 – 25	50 – 125
>25 kg ≤ 40 kg	1 x 4,0 ml	10 – 16	50 – 80
>40 kg	brukes en passende kombinasjon av pipetter		

Administreringsmåte: Kun til utvortes bruk. Skal bare appliseres på uskadet hud. Ta en pipette ut av pakningen. Hold pipetten rett opp, vri og løft av hetten. Snu hetten og bruk den andre enden til å vri og fjerne forseglingen på pipetten. Fjern deretter hetten fra pipetten. Hunder som veier 10 kg eller mindre: Hunden skal stå stille. Skill pelsen mellom skulderbladene til huden er synlig. Sett pipettespissen mot huden og press pipetten flere ganger for å tømme innholdet direkte på huden. Hunder som veier mer enn 10 kg: Hunden skal stå stille. Hele innholdet i pipetten fordeles jevnt til fire steder øverst på ryggen, fra mellom skulderbladene til halefestet. Skill pelsen på hvert enkelt sted til huden er synlig. Sett pipettespissen mot huden og press lett på pipetten for å tømme ut en del av innholdet direkte på huden. Ikke påfør en så stor mengde noe sted at det kan renne ned på siden av dyret. **Pakninger:** 4 x 0,4 ml (endosepipette), 4 x 1,0 ml (endosepipette), 4 x 2,5 ml (endosepipette), 4 x 4,0 ml (endosepipette). **Reseptgruppe:** C. **Innehaver av markedsføringstillatelse:** Bayer Animal Health GmbH, DE-51368 Leverkusen, Tyskland.

 Skal ikke brukes til katt

Bayvantic® vet

IMIDAKLOPRID + PERMETRIN

STOPP FLÅTTEN • DEN BITER • STOPP FLÅTTEN • DEN BITER

UNNGÅ FLÅTTBITT

**BESKYTT HUNDEN MOT IRRITASJON OG
FLÅTTOVERFØRTE SYKDOMMER**

**No bite
is right**

LUS • FLÅTT • LOPPER • MYGG • SAND- OG STIKKFLUER

Smådyrveterinærer må dra lasset sammen

Stein Dahl har alltid vært engasjert. Han ble ferdig utdannet fra Edinburgh, Skottland i 1994. Allerede under studiet begynte engasjementet for fagpolitikk og fagforeningsarbeid, da han ble ANSA-representant (Association of Norwegian Students Abroad) på universitetet i Edinburgh.

Stein med buhundene Mikkel og Rova. Foto: Privat

Stein arbeidet to år i Wales med kombinert praksis før han vendte nesen hjemover. Læringskurven var bratt, og det var lange dager og netter som ung dyrlege i Storbritannia. Allerede det første året rakk han å utføre 25 keisersnitt på ku, samtidig som han innførte samlinger én gang i måneden for alle praktikerne i området. Målet for samlingene var å utveksle erfaringer og kunnskap og øke interessen for faget.

Oppfordringen fra Stein er tydelig:

Reis til utlandet etter endt utdanning, og få en stor case load tidlig, det lærer man mye av! Men sørg for å komme til en praksis der du også får god støtte og veiledning fra mer erfarne kolleger.

Før Stein og samboer Elin Kristiansen startet Hønefoss Dyrehospital i desember 2000, hadde han erfaring som veterinær fra blant annet Forsvarets Hundeskole,

Drammen Veterinærkontor (nå Drammen smådyrklinikk) og Norges veterinærhøgskole. På NVH var han fagleder for dyrepleierutdanningen. I Drammen ble han involvert i fagforeningsarbeid av Einar Rudi, og etter kort tid ble han valgt inn i Buskerud veterinærforening.

Steins interessefelt innen smådyrmedisin er indre-medisin og hudsykdommer, og han har mye etterutdanning innen kardiologi og ultralyddiagnostikk.

Hønefoss Dyrehospital er en middels til stor klinikk i norsk målestokk, med fem veterinærer og syv dyrepleiere/assistenter. Etter utvidelse og ombygging av klinikken i 2010 er den i et moderne dyrehospital som kan tilby de aller fleste typer diagnostikk, kirurgi og behandlinger. Allerede i 2002 ble klinikken DNV-godkjent, som den 13. klinikken i Norge. Den er en av to klinikker i Buskerud med godkjenning. Tiden Stein ikke bruker på klinikken i Hønefoss, blir ikke sløst vekk. Han har tidligere sittet i Buskerud Veterinærforening i tre perioder, han har vært vara-medlem i SVF, og deltatt i Veterinærforeningens arronderingsgruppe for vaktordning for kjæledyr. Sammen med Elin har han engasjert seg lokalt for dyreassistert terapi. De satte i fjor i gang utdanning av besøkshunder sammen med Røde Kors' besøkstjeneste, hvor det nå er utdannet ni ekvipasjer som er i full gang med besøk i institusjoner i Ringeriksregionen.

Stein ble valgt inn som representant for DNV/SVF i FECAVA høsten 2008.

- Jeg er opptatt av at smådyrpraktiserende veterinærers arbeidshverdag blir satt på dagsorden, og at den jobben vi gjør blir sett og verdsatt. I det legger jeg også at dyrene, våre pasienter, blir sett som verdifulle skapninger som både har en egenverdi og en stor verdi for både enkeltmennesket og samfunnet. Egentlig burde vi ikke bruke ordet «kjæledyr», jeg liker heller det engelske «companion animal». Det er det de er; følgesvenner.

- For at vi skal bli sett og respektert, må vi tørre å delta i debatter i det offentlige rom, tørre å løfte fram dyras viktige rolle og egenverdi og engasjere oss. Stein fortsetter, FECAVA jobber på flere nivåer. Både politisk via UEVP og FVE inn mot EU-parlamentet, men i stor grad også internt blant europeiske foreninger, samt støtter de nasjonale foreningene i sitt arbeid. Det å kunne delta på et internasjonalt nivå gjennom FECAVA gir enda større muligheter til å påvirke smådyrveterinærenes utvikling og framtid enn bare å engasjere seg lokalt, og det er spennende. Stein innrømmer at han har lite fritid til overs. Når han en sjelden gang har tid, er det flere interesser han liker å dyrke;

- Jeg var en ivrig trompetist, og har spilt i storband fra jeg var 16 år og gjennom hele studietida. Nå blir det mest til at jeg spiller i venners bryllup med noen års mellomrom. Det er moro å spille for en fullsatt kirke midt i London, når du vet at her har Hugh Grant spilt inn «Four weddings and a funeral!» Ellers har Elin og jeg tatt opp dykking som hobby igjen etter å ha vært tørrlagte i flere år. Nå prøver vi å komme oss på en dykketur til tropene hver vinter. Vi har også to

Norsk veterinærtidsskrift skal i tre numre presentere 3 ulike smådyrveterinærer som representerer Smådyrpraktiserende veterinærers forening (SVF) og/eller Den norske veterinærforening i utenlandske fora. Disse tre personene gjør en viktig jobb for SVF og Veterinærforeningen, og vi ønsker at medlemmene skal få bedre kjennskap til det viktige arbeidet disse veterinærene gjør. I Norsk veterinærtidsskrift 7/2014 ble vi bedre kjent med Torill Moseng, og fikk vite mer om hennes verv i FVE (Federation of Veterinarians of Europe) og UEVP (Union of European Veterinary Practitioners).

I dette nummeret skal vi bli bedre kjent med Stein Dahl, og få vite mer om hans verv i FECAVA (Federation of European Companion Animal Veterinary Association).

Stein med samboer Elin og hundene på fjellet. Foto: Privat

Fra FECAVA-samling. Foto: Privat

Stein med en av sine favorittsysler - cytologi. Foto: Privat

buhunder, Mikkel og Rova, som vi trener agility med. Det aller beste vi gjør er å dra på telttur i fjellheimen med hundene. Helst utenfor mobildekning. Det er godt å ha tid til sine egne hunder også, ikke bare alle andres.

FECAVA og EJCAP – viktig for smådyrpraktikere

FECAVA er kort sagt smådyrpraktiserende foreningers felles fagforeningsråd. De jobber for å fremme arbeidet og utviklingen til smådyrveterinærer og er opptatt av hvordan disse blir representert utad. FECAVA har som overordnet mål å forbedre veterinærmedisinen til nytte for kjæledyrene våre, samt å fremheve båndet som finnes mellom mennesker og dyr, og «One Health»-konseptet står sentralt.

Dette gjøres gjennom faglig utvikling og i samarbeid med relevante organisasjoner. Gjennom de ulike medlemsforeningene jobber FECAVA for til sammen 30 000 veterinærer i Europa. Det er 37 nasjonale medlemmer som representerer 37 ulike land i Europa. I tillegg er det 13 europeiske spesialistgrupper innen smådyrmedisin som er tilknyttet foreningen.

FECAVA driver politisk lobbyvirksomhet og har møter to ganger i året. Organisasjonen jobber tett med UEVP (Union of European Veterinary Practitioners),

som har direkte påvirkningskraft gjennom FVE (Federation of Veterinarians of Europe). Siden 1992 har WSAVA (The World Small Animal Veterinary Association) deltatt jevnlig på FECAVA-møtene hovedsakelig for å koordinere WSAVA/FECAVA kongresser i Europa og for å gi samarbeid og støtte i saker som påvirker begge foreningene (f.eks. standardiseringer, båndet mellom menneske-dyr, id-merking av dyr og respekt for dyrevelferd). I tillegg jobber FECAVA sammen med flere andre foreninger, som for eksempel WSPA (World Society on Protecting Animals) og IAHAIO (International Association of Human-Animal Interaction Organizations). «Hunden Blå», et lek- og lærprogram til innlæring av trygg omgang med hund beregnet på barn fra 3-6 år og foreldrene deres, er et eksempel på et samarbeidsprosjekt mellom flere av disse foreningene. FECAVA er også representert i Callisto-prosjektet¹ som ser på viktigheten av risikofaktorer for overføring av infeksjøs sykdommer mellom kjæledyr og mennesker og produksjonsdyr. De har også jobbet med å få til en felleseuropeisk spesialistutdannelse, slik at det skal bli et helhetlig system med definerte stadier av etterutdanning.

FECAVA har også utarbeidet flere guidelines og «policy papers», blant annet om den økonomiske betyd-

ningen til kjæledyr, id-merking av dyr, tilgjengelighet av legemidler, kastrering av hund og katt og avl. En egen hygienegruppe har også utarbeidet flere postere med anbefalinger om ansvarlig bruk av antimikrobielle legemidler til dyr, både til bruk i klinikken og eierrettet informasjon. Disse, og mange flere kan leses på FECAVAs hjemmesider².

- Da jeg dro på mitt første møte i FECAVA våren 2009, var jeg veldig usikker på hva jeg kom til å møte. Jeg ble positivt overrasket. Møtene var veldig strukturererte, og det var til tider heftige diskusjoner. Etter hvert blir man godt kjent med representantene, og vi kaller oss «The FECAVA family». Det er en hyggelig atmosfære på møtene våre, men det er langt fra noen strikkeklubb. Vi drøfter mange viktige spørsmål og alle er opptatt av å forbedre situasjonen for kjæledyrene våre, og for smådyrveterinærene som jobber med dem. Vi støtter etterutdanning for veterinærer i Øst-Europa i form av reduserte priser på kongresser og hjelper til med kursarrangement, i samarbeid med legemiddelfirmaer og BSAVA (British Small Animal Veterinary Association).

Stein sitter i to arbeidsgrupper. Den ene er arbeidsgruppen har ansvaret for FECAVAs hjemmeside og digitale medier. Etter at FECAVAs tidsskrift for etterutdanning, EJCAP, nå har blitt fulldigitalt og ikke lenger trykkes, har arbeidsgruppen også fått mye av ansvaret for en del av arbeidet med EJCAP. Den andre gruppen har deltatt i jobber med dyreassistert terapi/intervensjon.

EJCAP– FECAVAS tidsskrift

EJCAP, European Journal of Companion Animal Practice, kommer ut fire ganger i året og er tilgjengelig for nedlasting på nettsidene til FECAVA. Det er kostnadsfritt å laste ned EJCAP på nett. Stein oppsummerer:

- Det viktige med EJCAP er at dette er et tidsskrift med praktisk relevant fagstoff, et blad for klinikerne. Derfor er det ikke tunge, vitenskapelige artikler med statistikk og lange metodebeskrivelser som dominerer i EJCAP. Etter at vi ble fulldigitale, er det også mye rikere på film og bilder, du kan teste deg selv gjennom spørsmål og svar, og laste ned de fulle artiklene som PDFer med alle referanser.

På nettsiden til FECAVA finner du EJCAP-utgaver så langt tilbake som til 2005. Flere norske veterinærer har publisert artikler i EJCAP de senere årene, blant annet Veronica Kristiansen, Astrid Indrebø, Vibeke Rootwelt, Reidun Heiene og ikke minst tidligere FECAVA-president Ellen Bjerkås. Bladet er en ressurs for alle som jobber i klinikk. Link til EJCAP-utgavene på internett finner du i lenkesamlingen under³.

Har du en oppfordring til veterinærene der ute?

- Det er spennende å følge med på diverse debatter og meningsutvekslinger på Facebooksiden «Klinisk smådyrsforum». Jeg skulle ønske at flere kolleger valgte

å engasjere seg og stille til verv i SVF og være med og forme framtida. Det er så mange flinke kolleger der ute, men vi er veldig få sammenlignet med mange andre yrkesgrupper. Da er vi avhengige av at vi drar lasset og former framtida sammen.

For SVF,

Helene Seljenes Dalum

Linker:

- 1: <http://www.callistoproject.eu>
- 2: <http://www.fecava.org/content/guidelines-policies>
- 3: <http://www.fecava.org/ejcap>

Utdanning:

DYRLEGESEKRETÆR

Ettårig, deltidsstudie som kombinerer nettskole, veiledning og samlinger. Det er mulig å arbeide o.l. samtidig som du studerer.

Innhold i studiet: • Renhold • Dyrevelferd og rutiner i klinikk • Kliniske instrumenter • Førstehjelp • Anatomi og Fysiologi • Fôr og Ernæring • HMS og Sikkerhet • Økonomi i klinikk • Administrative oppgaver • Markedsføring og lovverk
Pris: 2500 per mnd • Studiestart i august.

Vi utdanner også butikkleidere, fagbrev i salgsfaget og vi tilbyr kortere kurs. Se mer informasjon:

www.fagsenteret.com

NORSK VETERINÆR-TIDSSKRIFT

UTGITT AV
DEN NORSKE DYRLÆGEFORENING

UNDER MEDVIRKEN AV
H. HOLTH I. NIELSEN H. STENERSEN
Kristiania Bergen Sandness

Medlemsblad

FOR
DEN NORSKE VETERINÆRFORENING

Utgitt av
DEN NORSKE VETERINÆRFORENING

For 100 år siden

FRA DOMSTOLENE.

Dyrplageri. Fra høiesterets kjæremaalsutvalg

Ved Rakkestads meddomsrets dom blev en gaard-bruker i Trøgstad idømt en bot av kr. 80, subsidiært 15 dages fængsel, og kr. 25 i saksomkostninger for trods forbud fra lensmanden at ha brukt eller latt bruke til kjøring fire avmagrede heste samt en brudt følhoppe, uten at brudsaaret var skjærmet saaledes, at dyret ikke fovoldtes smerte. Det oplystes under saken at tiltalte trods gjentagende forbud vedblev at bruke de i forbudet omhandlede heste, der var meget avmagret, til forskjellig slags kjøring og indtil fjorten kilometer fra hans bolig. Under hense-ende til, at tiltalte gjentagende og nærmest daglig hadde trodset de nedlagte forbud og til hans gode formuesomstændigheter, men paa den anden side under hensyn til, at han mulig hadde vanskelig for at la hestene staa i længere tid, fandtes en bot av kr. 80 passende.

Tiltalte begjæret saken indbragt til fornyet behandling ved lagmandsret, men kjæremaalsutvalget har avslaat han begjæring.

Norsk veterinærtidsskrift s 131-2, 1915.

For 50 år siden

MEDDELELSE FRA A/S VINMONOPOLET

Vår pris for desinfeksjonssprit på liter-flasker til veterinærer, leger og tannleger blir fra 10/6 d.å. nedsatt til kr. 3,40 pr. literflaske.

For utenbys forsendelser har vi standardpakninger på 10 literflasker og ser helst at uttak av kvoten avpasses heretter.

Norsk veterinærtidsskrift s 235, 1965.

Har hunden mistet matlysten?

Gi den appetitten tilbake!

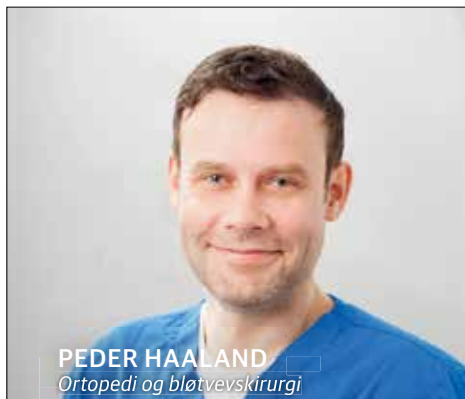

Renal er tilgjengelig i mange aromaprofiler og teksturer

Hunder med kronisk nyresvikt har dobbelt så store sjanser for å vise symptomer på anoreksi, fôrintoleranse og nedsatt appetitt, enn hunder uten kronisk nyresvikt.⁽¹⁾

Vi har et stort utvalg av Renal-fôr med forskjellige smaksprofiler og teksturer, som kan kombineres etter hundenes individuelle preferanser. Dette sikrer at alle hundene finner en kombinasjon de aksepterer og spiser.

PEDER HAALAND
Ortopedi og bløtvevskirurgi

LINDA MOORE-CARLSEN
Odontologi

Vårt team står klart
for å hjelpe dine pasienter.

BABETTE BADAKKY TAUGBØL
Dermatologi

BIRGITTE GRANN GREVE
Oftalmologi

MARGRETHE HOVDEN
Kardiologi

*Vi tilbyr avanserte
utredninger og behandlinger,
spisskompetanse innen
flere ulike fagfelt, samt
avansert bildediagnostikk
og oppstalling.
Velkommen!*

SILVIA JAUERNIG
Diplomat i kirurgi, Ortopedi og bløtvevskirurgi

KARIN ANDERSEN
Dermatologi

REIDUN HEIENE
Indremedisin og urologi

MAGNUS HARJEN
Indremedisin, bildediagnostikk og onkologi

NORSK VETERINÆRTIDSSKRIFT 2014

Utgitt av Den norske veterinærforening

REDAKTØR
Steinar Tessem

VETERINÆRMEDISINSK REDAKTØR
Stein Istre Thoresen

REDAKSJONSSEKRETÆR
Mona Pettersen

FAGLIGE MEDARBEIDERE
Professor Kristian Ingebrigtsen
Forsker Arve Lund
Professor Stein Istre Thoresen
Klinikkveterinær Sigrid Lykkjen
Forsker Bjørn Lium
Professor Trygve T. Poppe
Professor Liv Marit Rørvik
Veterinær Helene Seljenes Dalum

126. årgang – Kursiv Media AS

Leder

■ Politisk leder

Beck-Friis J, Rindom P, Tessem S, Itäluoma-Alanen A. Nordisk tema om infeksjonssykdommer hos dyr. 286

Blakstad, E. Fortsatt innsats mot antibiotikaresistens er nødvendig. 540

Bugge, HP. Om ansvar for dyrenes ve og vel. 612

Jakobsen, BW. Omstilling i Mattilsynet. 752

Modal, M. Betydningen av nye initiativer og nye arenaer. 452

Modal, M. Én verden – én helse. 284

Modal, M. Gode lønns- og arbeidsvilkår krever målrettet innsats. 372

Modal, M. Omstilling betyr mer fagforeningsarbeid. 4

Modal, M. Reindrift – en viktig næring og kulturbærer. 68

Moseng, T. Den veterinære profesjon. 676

■ Redaksjonell leder

Bugge HP, Tengs H. Pensjonistene er gull verdt. 454

Bugge HP. FVE er veterinærenes talerør i EU. 678

Tessem, S. God jul og god lesning. 754

Tessem, S. Ny drakt for tidsskriftet. 286

Tessem, S. Ny innsats nødvendig for å sikre god helse. 6

Tessem, S. Pass opp for forgiftninger. 542

Tessem, S. Samlet innsats for menneskers og dyrs helse. 614

Tessem, S. Tid for alt. 374

Tryland M, Thoresen SI. Helse og velferd hos rein. 70

Fagartikkel

Arnemo JM, Evans AL, Lian M, Os Ø.

Aktuelle medikamentdoser til sedasjon, immobilisering og anestesi av norsk rein og Svalbardrein. 150

Haatveit HM, Moe RO, Nesje M.

Dyrevelferd ved kronisk smerte hos hund. 679

Handeland, K. Europas siste villrein – forvaltning, helsestatus og fremtidige utfordringer. 250

Haugholt H, Ueland K. Tanncyster i kjevebein hos hund. 755

Holand, Ø. Reinens reproduksjonsstrategi. 94

Josefsen TD, Handeland K. Reinens hjernemark (*Elaphostrongylus rangiferi*) – livssyklus og veterinærmedisinske aspekter. 202

Josefsen TD, Mørk T, Sørensen KK, Knudsen SK, Hasvold HJ, Olsen L. Funn ved obduksjon og undersøkelse av organer fra rein 1998-2011. 174

Josefsen TD, Oksanen A, Gjerde B. Parasittbehandling av rein. 218

Josefsen TD, Oksanen A, Gjerde B. Parasitter hos rein i Fennoskandia – en oversikt. 185

Josefsen TD, Sundset MA. Fôring og fôringsbetingede sykdommer hos rein. 162

Mejdell CM, Heggstad E, Hagen A, Grøndahl AM. Håndtering og transport av tamrein ved slaktning – dyrevelferdsmessige utfordringer. 124

Mellegård H, Rønning HT, Osborg EJ, Østensvik Ø. *Bacillus cereus* emetisk matforgiftning. 543

Mørk T, Sunde M, Josefsen TD. Bakterieinfeksjoner hos rein. 222

Nesje, M. Rettsvern for tamrein. 112

Nymo IH, Tryland M, Åsbakk K, Godfroid J, Larsen AK. *Brucella*-infeksjoner hos sjøpattedyr – fortsatt ubesvarte spørsmål. 455

Pedersen ÅØ, Josefsen TD, Mørk T, Åsbakk K, Das Neves CG, Hansen BB, Tryland M. Svalbardreinen – økologi, parasitter og sykdommer. 262

Røed, KH. Genetisk variasjon hos rein som indikator for opprinnelse og innvandringshistorie. 72

Stokke S, Arnemo JM. Hvor langt løper en skadeskutt rein? 258

Stubsjøen SM, Moe RO. Stress og velferd hos rein – en oversikt. 118

Tryland M, Das Neves CG, Klein J. Virusinfeksjoner hos reinsdyr. 230

Tveraa T, Stien A, Odden J, Linnell JDC. Rovdyr – reindriftas viktigste tapsårsak? 104

Vatne, LI. Hjerterorminfeksjon forårsaket av *Dirofilaria immitis* i en hund importert til Norge. 615

Åsbakk K, Nilssen AC. Reinens hudbrems og svelgbrems: biologi, betydning, og om bekjempelsestiltak. 210

Informasjonsartikkel

Aamot, HG. Klinisk praksis i reindrifta. 146

Godfroid J, Nymo IH, Larsen AK,

Åsbakk K, Josefsen TD. Meldepliktige sykdommer hos rein. 243

Hagen A, Gaarden HK. Offentlig kontroll og slaktning av rein. 134

Haugerud, RE. Rein- og reindriftsnæringen i Norden. 80

Nesbakken, T. Kjøttkvalitet hos rein. 140

Pentha SM, Myklevold M, Skorge LTV, Solberg A. Reindriftsnæringen i Norge. 89

Tryland, M. «Reinpest» og andre epizootier hos rein i Fennoskandia – et historisk tilbakeblikk. 154

Bødker, R. Nye aktive redskaber til passiv overvågning. 292

Chenais E, Frössling J, Rikula U, Laamanen I, Kaartinen L, de Verdier K, Blomqvist G, Valarcher JF, Ståhl K. Schmallenbergvirus så ända in i Norden. 296

Enemark HL, Al-Sabi MNS, Takeuchi-Storm N, Thamsborg SM, Chriel M. *Alaria alata* – en «ny» parasitær zoonose? 385

Hansen K, Smith K, Smith A. Alternativer og supplementer til bruken av dyr i undervisningen ved Norges veterinærhøgskole. 15

Fagaktuelle

Heine, R. Klinisk nefrologi. Spørsmål og svar. 7

Kyyrö, J. Afrikansk svinpest hotar Europeiska unionen. 305

Legemiddelpalten. 41, 316, 396, 472, 562, 632, 694, 772

Nokireki, T. Rabies fortfarande ett hot. 390
Olivia Carolina Narciso Pedro. 336

Prestrud KW, Ranheim B. Norsk Kennel Klubs antidopingreglement. 312

Røn, I. En rosehistorie fra Norge. 24

Svendsen, NN. Nytt fra DNV-S: Hilsen fra norske veterinærstudenter i kongens by. 766

Wasteson, Y. Studenter samarbeider om felles helse. 628

Aktuell publisasjon

Hultin, JK. Arvelig polyneuropati hos leonberger. 466

Aktuelle smittsomme dyresykdommer i Norden – del 2

Lewerin SS, Fellström C, Alenius S, Fossum C. Vaccination inom veterinärmedicinen i Norden på 2000-talet. 378

Gu J, Skjeldestad, HR, Klausen TR, Kolbjørnsen Ø, Røsæg MV, Valheim M, Lund A, Braathen LC, Ølstad PJ, Sandbu KD, David B, Dahl J, Haugum M, Norvik H. Aktuelle sykdomsutbrudd og diagnoser fra Veterinærinstituttet og Mattilsynet. Redigert av Bjørn Lium. 322

Kolbjørnsen Ø, Hamnes IS, Norheim MP, Kolbjørnsen Ø, Hamnes IS, Johansen TB, Nordbye EN. Aktuelle sykdomsutbrudd og diagnoser fra Veterinærinstituttet og Mattilsynet. Redigert av Trond Mørk. 778

Madslie K, Handeland K, Hamnes IS, Åkerstedt J. Aktuelle sykdomsutbrudd og diagnoser fra Veterinærinstituttet og Mattilsynet. Redigert av Tormod Mørk. 570

Akva

Poppe, TT. Smittsomme sykdommer hos fisk. 375

Doktorgrad

Agnar Kvellstad. 403
Ann-Kristin Tveten. 705
Anne Stene. 38
Cathrine T. Fjordbakk. 774
Christian Sahlmann. 334
Dean Basic. 637
Doreen G. Ndossi. 638
Eirill Ager-Wick. 641
Elin Røssvoll. 568
Elisabeth Henie Madslie. 476
Elvis Chikwati. 339
Eric Strand. 30
Espen Brudal. 640
Hetron Mweemba Munang'andu. 400
Hilde A. Søyland Fagerland. 32
Håvard Aanes. 775
Kaja Sverdrup Borge. 338
Kassahun Asmare. 37
Lada Ivanova. 40
Ragnhild Tønnessen. 35
Signe Lovise Thingnes. 402
Sydney Malama. 398
Syed Nuruddin. 707
Takele Abayneh Tefera. 335
Thea Blystad Klem. 776
Thomas Fraser. 399
Vidar Berg. 404
Øystein Wessel Finstad. 706

Innholdsfortegnelsen for hele året

Innholdsfortegnelsen for 2013. 479

Produksjonsdyr

Lund A, Sviland S, Christensen E, Grimstad JE, Haugland R, Nafstad O. Utbrudd av ringorm i storfebesetninger med kjøttproduksjon. 464

Norstoga A, Kampen A, Tollersrud T, Svendsby N. Finnes *Chlamydia abortus* (enzootisk abort) hos sau i Norge? 690

Nytt fra Helsetjenestene. 20, 310, 394, 470, 560, 630, 692, 768

Samfunnsmedisin

Granberg BS, Cantas L. Menneskers og dyrs helse er knyttet sammen. 622

LA-MRSA: Råd til veterinærer om smittebeskyttelse. 474

Madslie K, Ytrehus B.

Hjortelusflueinvasjon – konsekvenser for dyr og mennesker. 287

Sunde, M. Resistente bakterier hos husdyr utfordrer humanhelsen. 26

Smådyr

Herstad K, Skancke E, Moe L. Vi ønsker ditt bidrag til forskning om kolorektal kreft hos hund. 688

Høy, T. Tilgjengelighet av legemidler til smådyr. 28

Liebe U, Sandbakken EP, Solheim O, Anfinen KP. Vi trenger serum fra hunder med hypoadrenokortisisme! 764

SVF og Dyreidentitet. Ny kampanje for hunde- og kattevelferd i 2014. 319

Seljetun KO, von Krogh A.

Dekontaminering ved peroral forgiftning hos hund og katt. 554

Seljetun KO, von Krogh A. Salt som brekkmiddel – når behandlingen er verre enn forgiftningen. 549

Strømstad C, Lingaas F. Kronisk nyresvikt hos boxer. 564

Ville dyr

Arnemo JM, Stokke S. Blyrester fra kuler og hagl i viltkjøtt er en helseisiko. 558

Berntoft A, Eritsvær G, Grønlien H, Søli NE. Blyforgiftede kongeørner. 696

Medjell CM, Madslie K, Bernhoft A. Haglammunisjon til jakt på småvilt. 700

Debatt

Arnemo JM, Stokke S, Søli NE. Blyhagl til besvær. 582

Aunsmo A, Østvik A, Skjelstad B, Rykhus K, Santi N. Fiskevelferd til debatt. 576

Berge, GE. Veterinærstanden er blitt berømt i reklamebransjen! 343

Berge, GE. Vi forutsetter og bidrar til en faglig basert saklig debatt. 490

Fresvik, Ø. Kva er godt tilsynsarbeid i dyrevelferdssaker og kva er godt dyrevelferdsarbeid? 42

Grøndahl, AM. Optima og NMBU Veterinærhøgskolen. 720

Innerå, M. Etske regelbrudd og et visst pH-perspektiv. 716

Kinding, AB. Vedrørende tilgjengeligheten av legemidler til smådyr. 484

Kolden, A. Bruk av langtidspreparat-sintidsbehandling. 342

Koppang EO, Haugarvoll E. Fiskevelferd, næringen og veterinærenes stilling. 711

Leine, N. Optima – eit produkt for framtida. 792

Metveit, TB. Våre husdyrs velferd, vårt ansvar. 406

Poppe TT, Binde M, Skrudland A, Johnsen S. Fiskevelferden som forsvant. 485

Reksen, O. Sintidsterapi. 790

Shaller, G. Vår uhygieniske Tornerosesøvn! 488

Skjengen C, Schriwer G, Aukan R, Halse M, Ervik L-C, Hestetun KM. «Gisseldrama» i norsk havbruksnæring? 577

Skjervheim, M. Om Optima på Facebook og litt til. 643

Skjervheim, M. Optima og NMBU. 793

Skrudland A, Johnsen S, Binde M, Poppe TT. Fiskevelferd. 710

Styret i AVF. Kommentar til debattinnlegg om manglende fiskevelferd i norsk havbruksnæring NVT nr. 5, 2014. 580

Styret i HVF. Hva er akseptabel saksbehandlingstid i Mattilsynet? 46

Søli NE, Ranheim B. Lifeline AS jukser med fagstoff. 410

Viken, MM. Er høy dødelighet under håndtering av fisk akseptabel? 44

Waage, S. Sintidsbehandling – valg av regime. 712

Østerås, O. Kommentar til debatt om sintidsterapi. 642

Øyen, DÅ. Sinbehandling og mastittarbeid. 791

Yrke og organisasjon

Andersen, FW. Like mange veterinærer offentlig ansatt som i smådyrspraksis i Oslo og Akershus. 500

Dalum, HS. Nytt fra SVF: Engasjert smådyrveterinær med mange jern i ilden. 650

Dalum, HS. Utredning av alternative behandlinger på kjæledyr. 428

DNV-S på spalteplass! 734

Egberg, E. Nytt fra SVF: Referat fra Veterinærdagene i Kristiansand. 648

Egeberg, E. Referat fra SVFs høstkurs 2014. 798

Enklere å forbli medlem ved flytting i Norden. 797

Federation of Veterinarians of Europe (FVE), fakta om de fire seksjonene. 698

Godkjente dyreklinikker. 553

Hjelseth, V. Kurs i HCM-screening av katt gjennom PawPeds januar 2013. 345

Katteråd før ferien. 434

Kontingent 2015. 797

Kutter kontigenten ved lavere lønn. 797

Lind, O. Glad for ny tariffavtale. 354

Lind, O. Presidenten takker av. 724

Lind, O. Prosjekt «Lammedød» syner at sauedrifta kan betrast. 584

Lind, O. Veterinærdagene 2014. 412

Modal M, Wasteson. Dyrleger klapper ikke dyr. 48

Ny bank- og forsikringsforbindelse på plass fra nyttår. 722

Red. «Vets with Horsepower». 432

Red. Siste rektorportrett til NVH. 49

Rædergård, VB. Referat fra SVFs høstkurs november 2013 i Sandvika. 348

Rønning, L. Videreutdanning lønner seg! 496

Sjøberg, EK. Nytt fra Tilsynsutvalget for dyreklinikker (TUD). 655

Styret i DNV-N. DNV-N kommenterer takstundersøkelsen i smådyrsklinikker. 795

Tengs, C. DNVs takstundersøkelse i smådyrklinikker våren 2014. 494

Tessem, S. – Dette kurset må alle tal 590

Tessem, S. Godkjenningsordningen drar oss etter håret. 498

Tessem, S. Martha Jakobsen Ulvund er tildelt St. Olavs orden. 806

Tessem, S. Veterinær tildelt minnemedalje. 646

Veterinærer i smådyrspraksis bør vaksinere seg mot rabies. 346

Årets Dyreidentitets-kampanje er i gang. 432

Årsmøter i DNVs særforeninger 2014. 511

Bokomtaler

Bokomtaler. 50, 350, 502, 654

Norsk Veterinærhistorisk Selskap

Ektvedt R, Baustad B. Norsk Veterinærhistorisk Selskaps: Regionmøte i Rogaland. 594

Norsk Veterinærhistorisk Selskaps. 726

Portrett

Lind, O. NMBU gir oss unike muligheter. 506

Lind, O. På barrikadene for høyere lønn og bedre arbeidsforhold. 434

Lind, O. Action på Vega. 656

Lind, O. Bærekraftig produksjon skal gi økt vekst. 800

Lind, O. Mer ressurser til dyrevelferd og fiskehelse. 728

Lind, O. På barrikadene mot MRSA. 52

Navn

Bye, B. Norsk veterinærstudent valgt som president i IVSA. 360

Dødsfall

Audun Haugland. 57

Finn Erik Harald Berntsen. 359

Øyvind Moberg. 359

Kjetil Dahl. 513

Kåre Kyllingstad. 514

Bjørn Romundstad. 514

Olaf Andre Birkeland. 663

Olaf Andre Birkeland. 739

Leif Schjerven. 740

Kurs og møter

AVF og Fiskehelseforeningens høstkurs 2014. Produksjonstap i sjøvannsfasen av lakseoppdrett, med vekt på dyrevelferdsutfordringer og gjellehelse. 528, 664

Drektighetsundersøkelse og seksuell helsekontroll hos storfe. 521

Equine Hindlimb Lameness Diagnostics & Therapy. 527 FVS' høstkurs 2014. *E.coli* og *Salmonella* – hva vet vi og hvordan håndterer vi disse bakteriene? 442, 517

FVS' høstkurs 2014. *E. coli* og *Salmonella* – hva vet vi og hvordan håndterer vi disse bakteriene?. 664

HVFs høstkurs 2014. Hesten som prestasjonsindivid, effekt av trening og skaderisiko. 442, 519, 742

Introduksjonskurs for siste års veterinærstudenter og nyutdannede veterinærer fra utenlandske læresteder som skal arbeide i Norge. 526

Kurs i hovsjukdomar för veterinärer och hovslagare. 518

Veterinary Chiropractic Course. 516

Praktisk kurs i øyets kirurgi – basale prinsipper. 809

Røntgenkurs HD/AD. 516

SVFs høstkurs 2014. Nevrologi i smådyrspraksis – A nervous breakdown with rehabilitation 442, 523

3rd Nordic small animal surgery, emergency & critical care congress. 666

NMBU-kurs

Odontologikurs – hest. 522

Keysers gt. 5, 0165 Oslo ■ Telefon: 22 99 46 00 ■ Faks: 22 99 46 01
E-post: nvt@vetnett.no ■ www.vetnett.no

FINQUEL vet

Kortere tilbakeholdelsestid: 25 døgngader

FINQUEL VET. Bedøvelsesmiddel til laks og regnbueørret.
Velegnet til bruk ved vaksinerings, lusetelling og stamfisksortering.
SCANVACC.COM

1. VETERINÆRPREPARATETS NAVN

FINQUEL vet. 1000 mg/g pulver til bad, oppløsning, anestesimiddel til atlantisk laks, regnbueørret og forsøksvis til torsk

2. KVALITATIV OG KVANTITATIV SAMMENSETNING

Virkestoff: Trikainmesilat
For fullstendig liste over hjelpestoffer, se pkt. 6.1.

3. LEGEMIDDELFORM

Pulver til bad, oppløsning
Hvitt, krystallinsk pulver

4. KLINISKE OPPLYSNINGER

4.1 Dyrearter som preparatet er beregnet til (målarter)

Atlantisk laks (*Salmo salar* L.), regnbueørret (*Oncorhynchus mykiss*), torsk (*Gadus morhua*)

4.2 Indikasjoner, med angivelse av målarter

Sedasjon og anestesi av atlantisk laks, regnbueørret og forsøksvis torsk i forbindelse med vaksinerings og håndtering (f.eks. sortering, veiling, strykning etc.).

4.3 Kontraindikasjoner

Ingen

4.4 Spesielle advarsler for hver enkelt målar

Sikkerhet ved bruk av preparatet ved temperaturer < 7 °C og > 17 °C er ikke dokumentert.

4.5 Særlige forholdsregler

Særlige forholdsregler ved bruk hos dyr
Ikke relevant

Særlige forholdsregler for personer som gir veterinærpreparatet til dyr

Preparatet er irriterende hvis det kommer i kontakt med øyne, åndedretsorganer og ikke tildekket hud.
Ved utilsiktet inntak, søk straks legehjelp og vis legen pakningsvedlegget eller etiketten. Hvis kontakt med øyne, skyl med vann og kontakt lege. Personlig beskyttelsesutstyr som hansker og støvmaske etc. bør brukes ved håndtering av ikke utblandet preparat. Bruk hansker ved bruk av utblandet preparat og unngå sprut i øyne og munn.

I sjeldne tilfeller kan hypersensitive individer og/eller individer med rykesmessig overeksponering utvikle methemoglobinemi etter kontakt med preparatet.

4.6 Bivirkninger (frekvens og alvorlighetsgrad)

Ingen kjente

4.7 Bruk under drektighet, diegiving eller egglegging

Laboratoriestudier i årekyte (*Pimephales promelas*) og i regnbueørret (*O. mykiss*) har ikke vist tegn på teratogen, fototoksisk eller maternotoksisk effekt.

4.8 Interaksjoner med andre legemidler og andre former for interaksjoner

Ingen kjente

4.9 Dosering og tilførselsvei

Ved bruk i ferskvann har preparatet best virkning dersom bedøvelsesløsningen bures med like mengder natriumhydrogenkarbonat for å sikre nøytral pH i bedøvelsesløsningen. Det lages stamløsning av Finquel ved at angitt mengde pulver veies opp og tilsettes vann. På samme måte lages stamløsning av natriumhydrogenkarbonat. Stamløsningene lages separat og må ikke blandes. Lik mengde stamløsning av Finquel og natriumhydrogenkarbonat tilsettes bedøvelseskaret. Dette gir en klar løsning. Ved bruk i sjøvann er bufning ikke nødvendig. Stamløsning bør benyttes samme dag. Utblandet bedøvelsesløsning skiftes flere ganger daglig.

Bedøvelsesløsningen må oksygeneres (> 7 mg/l).

Det anbefales å teste ut ferdig utblandet bedøvelsesløsning innledningsvis på en mindre gruppe representativ fisk.

Dosering er temperaturavhengig.

Dosering for laks og regnbueørret:

Indikasjon	Dosering mg/l	Maksimal oppholdstid i bedøvelsesløsning	Oppvåkningstid etter overføring til friskt vann
Sedasjon	15-30	6 timer	-
Anestesi	50-60	30 minutt	2-20 timer
Rask anestesi	80-135	4-12 minutt	3-19 minutt

Dosering for torsk:

Indikasjon	Dosering mg/l	Maksimal oppholdstid i bedøvelsesløsning	Oppvåkningstid etter overføring til friskt vann
Anestesi	50	5 minutt	Ca. 4 minutt

Til torsk: Ved mangelfull effekt kan dosen økes til 60 mg/l.

4.10 Overdosering (symptomer, førstehjelp, antidoter), om nødvendig

Ved overdosering flyttes fisken over i friskt rennende vann, og gjellene perfunderes (gjennomskylles) inntil normal respirasjon gjenvinnes.

4.11 Tilbakeholdelsestid(er)

Slakt: 25 døgngader.
Hvis torsk slaktes innen 21 dager, skal leveren kasseres.

5. FARMAKOLOGISKE EGENSKAPER

Farmakoterapeutisk gruppe: anestesimiddel, ATC vet-kode: QN01 AX93

5.1 Farmakodynamiske egenskaper

Virkningsmekanisme er via ikke-reseptorbundet depolarisering av celledrekkbarer ved påvirkning av Na⁺ og K⁺ kanaler. Resultatet er blokkering av impulsoverføring i nervesystemet.

5.2 Farmakokinetiske opplysninger

Trikainmesilat absorberes raskt via fiskens gjeller. Aktiv del av trikainmesilat er den ikke-polare trikain-basen. Andel trikain-base er større ved nøytral pH enn ved lav pH. Trikainmesilat metaboliseres raskt i fisk. Konjugering og hydrolyse er viktigste rute for metabolismering. Utskillelse er via gjeller og via urin.

Miljøegenskaper

Trikainmesilat brytes ned i vann under påvirkning av lys i løpet av ca. 14 dager. Trikainmesilat er vannløselig og er forventet å forbli i vannmassene til det brytes ned. Under påvirkning av lys skjer denne nedbrytningen i løpet av ca. 14 dager. Ingen tilgjengelige data indikerer at substansen oppkonsentrerer seg i organismer som lever i vann eller oppkonsentrerer seg i næringskjeden.

Ved konsentrerte utslipp i vann må tilstrekkelig fortykning i resipienten sikres.

6. FARMASØYTISKE OPPLYSNINGER

6.1 Liste over hjelpestoffer

Ingen

6.2 Uforlikeligheter

Da det ikke foreligger forlikelighetsstudier, bør dette veterinærpreparatet ikke blandes med andre veterinærpreparater.

Preparatet kan blandes med like mengder natriumhydrogenkarbonat for å bufre bedøvelsesløsningen og sikre nøytral pH i denne.

6.3 Holdbarhet

2 år

Stamløsning bør benyttes samme dag. Utblandet bedøvelsesløsning skiftes flere ganger daglig.

6.4 Oppbevaringsbetingelser

Oppbevares i originalbeholderen.
Hold beholderen tett lukket for å beskytte mot lys og fuktighet.

6.5 Indre emballasje, type og sammensetning

HDPE-plastboks med forseglett lokk
Pakningsstørrelse: 100 g
1000 g

Ikke alle pakningsstørrelser vil nødvendigvis bli markedsført.

6.6 Særlige forholdsregler for destruksjon av ubrukt veterinærpreparat eller av avfallsmaterialer fra bruken av slike preparater

Ubrukt legemiddel og legemiddelrester kan leveres på apotek.
Tom emballasje håndteres som husholdningsavfall.

7. INNEHAVER AV MARKEDSFØRINGSTILLATELSE

Scan Aqua AS, Postboks 233, 2151 Årnes
tlf. 63 90 89 90, faks. 63 90 89 99, postmaster@scanaqua.com

8. MARKEDSFØRINGSTILLATELSESNUMMER(NUMRE)

02-1257

9. DATO FOR FØRSTE MARKEDSFØRINGSTILLATELSE/SISTE FORNYELSE

5.12.2006/5.12.2011

10. OPPDATERINGSDATO

12.03.2015

FORBUD MOT SALG, UTLIVERING OG/ELLER BRUK

Ikke relevant

Veterinær Kristin Wear Prestrud med hunden Mir som sammen med hunden Gere viste vei inn i det sammenraste gjestehuset i Katmandu, der en ung kvinne ble funnet levende begravd. Et av årets beste bilder, skrev innsender på CNNs nettsider i en kommentar (Foto: Jørgen Lohne, Aftenposten).

Et stort øyeblikk

– Det var et stort øyeblikk å finne den unge kvinnen levende fem og et halvt døgn etter jordskjelvet i Nepal 25. april. Hun lå begravd i et sammenrast gjestehus i Katmandu, og det var katastrofesøkshundene Gere og Mir som markerte funnstedet, sier Kristin Wear Prestrud som til daglig er veterinærkonsulent i Norsk Kennelklubb (NKK).

Norwegian
Search and Rescue Team

Kristin jobber med helse, rådgivning og foredrag i NKK. Mye av fritiden bruker hun på å trene Mir som er en cocker spaniel hun skaffet seg i 2006. Men det var første gang hun brukte hunden i et jordskjelvområde som er det mest krevende en katastrofesøkshund kan settes til. Ikke desto mindre oppfordrer hun andre veterinærer til å engasjere seg i denne type arbeid. Behovet er der, forteller hun.

Redningsmannskaper fra Oslo Brann- og redningsetat (OBRE) brukte 8 timer på å grave fram og skjære løs kvinnen i Katmandu. Først fikk Markus Hansen i OBRE tak i kvinnens hånd, og hun svarte ved å trykke han svakt i hånden. Så fikk hun intravenøs væske i armen av paramedisinsk personal fra Oslo Universitetssykehus, og et par timer seinere ble hun dratt ut av ruinhaugen til spontan applaus og gledesrop. Deretter ble hun fraktet til sykehus for intensivbehandling.

Den unge kvinnen ble raskt identifisert som tobarnsmoren Krishnaa Devi Khadka av 16-åringen Sumi Sharma, datteren til eieren av gjestehuset i Katmandu. Den uredde jenta ga redningsmannskapene verdifull hjelp i søket etter Krishnaa.

-Hva tenker du etter en slik redningsoperasjon?

- Det er mange tanker som farer gjennom hodet. Dette er opplevelser vi aldri vil glemme. Vi tenker på hundene og våre kolleger, men ikke minst menneskene i Nepal som ble rammet av dette forferdelige skjelvet. Mange landsbyer i Nepal ble jevnet med jorda. Etter slike funn ser vi at all treningen vi har lagt ned med våre hunder gjennom måneder og år, gir resultater. Det oppmuntrer oss til å fortsette innsatsen. I alt deltok 35 personer og fem hunder i det norsk redningsteamet i Nepal, organisert gjennom NORSAR, Norwegian Search and Rescue Team. I tillegg var det flere internasjonale team som deltok, og det var et fransk team som først identifiserte lyder gjennom vibrafonlytting fra det sammenraste gjestehuset i Katmandu der Krishnaa ble funnet.

Krishnaa var det eneste menneske vi fant i live under ruinhaugene i Katmandu. Men vi fant flere døde mennesker ved hjelp av hundene våre og en felles innsats fra redningsfolk fra mange land. Det er også viktig å finne døde mennesker, slik at de kan identifiseres og deres familier og pårørende får beskjed, sier Kristin som innrømmer at det 11 dager lange oppholdet i Katmandu var en sterk påkjenning.

- Hvordan drives arbeidet med katastrofesøkshunder?

- Det er bygd opp slik at vi har tre hunder på hvert lag i tillegg til redningsfolk fra OBRE og medisinsk personell. De tre hundeekipasjene søker over samme område etter hverandre uten at hundeførerne får se hverandres søk. I tillegg har vi en hundeleider som ser alle tre hundesøkene. Hundeførerne diskuterer taktikk og

Hunden Mir søker etter ei 10 år gammel jente i en sammenrast landsby i fjellene i Nepal. I bakgrunnen Mirs eier, Kristin Wear Prestrud sammen med fagleider hund, Alf Lund. Den 10 år gamle jenta ble dessverre ikke funnet (Foto: Carl Christiansen)

søk før og etter hvert enkelt søk. Dette systemet gir oss mest mulig kvalitetssikring. Vi får tre uavhengige søk, der hundenes signaler kan sammenholdes og vurderes. De fleste hundene markerer funn ved bjeffing. Men noen markerer med bringkobbemelding, det vil si at hunden griper en gjenstand i halsbåndet og returnerer til fører. Under vanskelig forhold som etter et jordskjelv, kan man ikke forvente like tydelig tilbakemelding som på trening. Ofte vil ferten være så svak eller vanskelig at man må bedømme hundens interesse og oppførsel

for å forstå hvor det kommer ut luktmolekyler. Da er det uvurderlig å ha tre uavhengige hundesøk å sammenligne.

-Hvordan trener du Mir?

-Vi forsøker å gi hundene så allsidig trening som mulig. Katastrofesøk er en egen disiplin. Men det er vanskelig å finne treningsplasser som er vanskelige nok. Vi oppsøker søppelfyllinger, steinras, sammenraste bygg og betongavfall, for å nevne noe. Vi gjemmer

mennesker i strukturene. Hundene skal alltid ha belønning ved funn. For dem er det ekstremt positivt å gjøre et riktig funn. Hundene får en opplæring som går i flere trinn, en slags påbygging, og vi bruker ulike typer hunder i arbeidet. Vi får også trening i virkelige hendelser her hjemme, som for eksempel ulykken på Sjørøya for noen år siden, sier Kristin Wear Prestrud til slutt.

Oddvar Lind

Vi ønsker å se flere
**DERFOR HJELPER VI VIKT
PÅ NÆRMERE 130**

Evidensia er Nordens kvalitetsledende kjede for dyrehelse. Vi tilbyr alt fra grunnleggende

friske og lykkelige dyr.
**IGE FAMILIEMEDLEMMER
STEDER I NORDEN.**

”Hvordan er det å være student i Budapest?”

Standardsvar: ”Joda, det er bra det!”

Svaret er ikke helt utfyllende når en blir spurt om å skrive et innlegg i Norsk veterinærtidsskrift. Spørsmålet har jeg blitt stilt mang en gang, og det er fortsatt like vanskelig å gi et godt svar.

Først kan jeg starte med å nevne Budapest by. Byen over alle byer, i hvert fall på listene over billigste europeiske reisemål. Hvor flott er det ikke å være student i en sånn by? Før jeg reiste ned hit for første gang, leste jeg advarsler på nett om å se ned for å unngå hundemøkk. Så til nå har jeg brukt 3 år på å se ned på mine egne føtter og kun én gang har jeg tråkket i fella. Jeg kan helt klart påstå at det er ikke verdt det. For oss med tilknytning til veterinæryrket er det dumt å unngå alle de flotte severdighetene, bygningene og statuene i frykt for å få møkk under skoene. Dersom byen står på listen over dine reisemål – husk og se opp (eller ned)!

Da jeg først begynte å studere her i Ungarn, var motivasjonen på topp for å lære meg så mye som mulig – inkludert ungarsk språk. Jeg fant raskt ut at et vokabular bestående av köszönöm, bocsánat og sziasztok (takk, unnskyld, hei) holder mer enn nok i tillegg til tydelig kroppsspråk så jeg ga opp valgfaget bestående av barnesanger og enkle ord på ungarsk. Flink-pike-syndromet satte inn for fullt, og etter at anatomi og kjemi var impregnert i hjernebarken, var det ikke mye tid igjen til språklære utover internasjonalt kroppsspråk. Det måtte prioriteres hele fag. Å plukke ut det viktigste holder kanskje for folk med gullhår bak, men for oss med uflaks, trekker man konsekvent emner på eksamen man ikke har rukket å lære seg. Om dette så er fem prosent av pensum, får man ”pent” beskjed av en lattermild professor om å komme tilbake når man har lest, eller reise hjem og bli frisør. Det er tydeligvis noe de mener alle kan bli. Men jeg som er så dårlig på fargetoner og nyanser, har nok større sjanse for å klare meg som veterinær enn som frisør....

Nå som nok en eksamensperiode kommer brått på for oss i Budapest, sliter mange med motivasjonen. Den kommer og går litt som alt annet, men stort sett forsvinner motivasjonen ut vinduet og viser seg sjelden i mai, juni, desember og januar måned.

For de av oss som er så heldige og kan stikke innom eller i beste fall jobbe litt for en klinikk om sommeren, dukker leseysten og motivasjonen heldigvis fort opp igjen. Jeg vil derfor sende en stor takk til de av dere som stiller opp som læremestere og holder dørene åpne for oss «grønne» utenlandsstudenter.

Siste avsnitt dedikeres til alle de gode vennene og hardtarbeidende medstudentene som fungerer som alt fra støttekontakter til familie i gode og onde dager. Uten deres støtte og forståelse ville dette studiet vært alt for vanskelig. Jeg er sikker på at vi alle en dag vil få drømmen oppfylt – kunne kle oss i den grønne graduation-kappen, og kalle oss veterinærer!

Heidi Rønning

Leder av DNV-S Klubb Budapest

Therios®
cefaleksin

Therios «Søgeval»

Antibiotikum. Reseptgruppe C. ATCvet-nr.: QJ01D B01

TYGGETABLETTER 75 mg til katt: Hver tyggetablett inneh.: Cefaleksimonohydrat 75 mg, hjelpestoffer. Med delestrek. **TYGGETABLETTER 750 mg til hund:** Hver tyggetablett inneh.: Cefaleksimonohydrat 750 mg, hjelpestoffer. Med delestrek. **Egenskaper:** Klassifisering: Baktericid antibiotikum, 1. generasjons cefalosporin. **Virkningsmekanisme:** Inhiberer nukleopeptidsyntesen i bakteriecellevegg, som blir defekt og osmotisk ustabil. Resultatet er celledød. Effektiv mot grampositive og gramnegative bakterier. *Staphylococcus* spp. (inkl. penicillinresistente stammer), *Streptococcus* spp., *E. coli*, *Klebsiella* spp. og *P. multocida* er sensitive for cefaleksin, hos *Staphylococcus* spp. og *P. multocida* er den baktericide effekten tidsavhengig. Ingen antibakteriell effekt mot *Enterobacter* spp., *P. aeruginosa* og *Serratia* spp. Cefaleksin blir ikke inaktivert av β -laktamase produsert av grampositive bakterier, mens β -laktamase fra gramnegative bakterier kan virke hemmende. Resistens overføres via plasmid eller kromosomer. Kryssresistens mellom betalaktamantibiotika forekommer. **Absorpsjon:** Etter oral enkeltdose cefaleksin 18,5 mg/kg til katt nås C_{max} på 22 μ g/ml (biotilgjengelighet ca. 56%) etter 1,6 timer. Hos hund gir oral enkeltdose cefaleksin 15 mg/kg en C_{max} på 21,2 μ g/ml (biotilgjengelighet >90%) etter 1,33 timer. Samme dose 2 ganger daglig i 7 dager gir C_{max} på 20 μ g/ml etter 3,33 timer. Plasmakonsentrasjon >1 μ g/ml opprettholdes i hele behandlingsperioden, 2 timer etter behandling er konsentrasjonen i hud 5,8-6,6 μ g/g. Hos både katt og hund kan cefaleksin påvises i plasma i 24 timer etter administrering. **Halveringstid:** Gjennomsnittlig 2 timer hos hund. **Utskillelse:** Hovedsakelig uforandret via urin (85% hos katt). **Indikasjoner:** Katt: Infeksjoner forårsaket av cefaleksinfølsomme bakterier. Infeksjoner i nedre urinveier forårsaket av *E. coli* eller *Proteus mirabilis*. Hud- og underhudinfeksjoner: Pyodermi forårsaket av *Staphylococcus* spp., sår og abscesser forårsaket av *Pasteurella* spp. Hund: Hud- og urinveisinfeksjoner, inkl. dyp og overflatisk pyodermi, nefritt og cystitt, forårsaket av cefaleksinfølsomme bakterier. **Kontraindikasjoner:** Alvorlig nyresvikt. Kjent cefaleksinresistens. Overfølsomhet for cefalosporiner eller penicilliner. Ikke til smågnagere inkl. marsvin og kanin. **Bivirkninger:** Oppkast og diaré er observert, ved gjentatte tilfeller avbrytes behandlingen og veterinær kontaktes. Sjeldne tilfeller av hypersensitivitet. **Forsiktighetsregler:** Ved kjent nyreinsuffisiens reduseres dosen pga. risiko for systemisk akkumulering. Nefrotoksiske legemidler skal ikke brukes samtidig. Bruk til katter <2,5 kg etter nytte-/risikovurdering. Anbefales ikke til hunder <6 kg. Sikkerhet for ammoniumglykylsrisat er ikke kjent for hunder <1 år. Bruk baseres så langt mulig på følsomhetstesting og skal være i tråd med offisiell antibiotikapolitikk. Cefalosporiner kan forårsake allergi ved kontakt eller inntak, og personer med kjent overfølsomhet bør unngå kontakt med preparatet. Ved symptomer etter kontakt, som f.eks. hudutslett, skal lege kontaktes. **Interaksjoner:** Skal ikke brukes i kombinasjon med bakteriostatiske midler (makrolider, sulfonamider og tetrasykliner). Skal ikke kombineres med polypeptidantibiotika, aminoglykosider eller visse diuretika (furosemid), pga. økt risiko for nefrotoksitet. **Drektighet/Laktasjon:** Studier i mus, rotte og kanin har ikke vist tegn på teratogen effekt. Katt: Sikkerhet er ikke undersøkt hos drektige og diegivende katter, brukes kun i samsvar med nytte-/risikovurdering. Hund: Skal ikke brukes til drektige og diegivende tisper. **Dosering:** Gis oralt. Dyrets vekt må bestemmes nøyaktig for å unngå underdosering. Katt: 15 mg/kg kroppsvekt (1 tyggetablett/5 kg) 2 ganger daglig. **Behandlingsvarighet:** Sår og abscesser: 5 dager. Urinveisinfeksjoner: 10-14 dager. Pyodermier: Minst 14 dager, behandling i 10 dager etter at lesjonene er borte. Hund: 15 mg/kg kroppsvekt 2 ganger daglig. Ved behov kan dosen trygt dobles til 30 mg/kg 2 ganger daglig. **Behandlingsvarighet:** Urinveisinfeksjon: 14 dager. Overflatisk hudinfeksjoner: Minst 15 dager. Dype hudinfeksjoner: Minst 28 dager. **Administrering:** Tyggetabletter til katt: Smaktilsatt, kan gis alene eller sammen med fôr. Tyggetabletter til hund: Smaktilsatt, kan knuses eller gis sammen med fôr. Kan deles i 2 og 4 like deler. **Overdosering/Forgiftning:** 5 ganger anbefalt dose 2 ganger daglig ble godt tolerert hos hund. **Oppbevaring og holdbarhet:** Oppbevares <25°C. Ubrukt del av tyggetablett legges tilbake i blisterlommen og er holdbar i ca. 24 timer. **Pakninger:** Tyggetabletter: 75 mg: Til katt: 10 stk. (blister). 750 mg: Til hund: 30 stk. (blister).

**Cefalosporin
1. generasjon**

**ORION
PHARMA**
ANIMAL HEALTH

Therios[®]

cefaleksin

**Velsmakende
tyggetabletter**

Krafttak mot lakselus

Det trengs et krafttak mot lakselus, og veterinærene spiller en nøkkelrolle i denne kampen. De jobber med å samkjøre innsatsen langs kysten, og det gir resultater. Men det er store forskjeller mellom ulike regioner og lokaliteter.

Marine Harvest er størst i verden på lakseoppdrett. Konsernet satser store ressurser på bekjempelsen av lakselus og vil ikke øke produksjonen i norske farvann (bildet) før kontrollen med lakselusa er blitt vesentlig bedre.

-Det må lages et bedre system for utveksling av erfaringer og resultater, inkludert kart over smittepress. Det er bare delvis på plass i dag, sier Randi Grøntvedt ved Veterinærinstituttet som holdt et velformulert innlegg om alternative metoder i bekjempelsen av lakselus på veterinære fagdager i Trondheim. Flere av hennes kolleger uttrykte seg i samme ordelag.

Både oppdrettsnæringen og fagfolkene er preget av nøktern optimisme. Det er bred enighet om at ikke-medikamentelle metoder skal være førstevalget i verktøykassa. Men det haster med å «profesjonalisere» innsatsen mot lakselusa. Det dreier seg om nærings framtid. Laksegiganten Marine Harvest ønsker

for eksempel ikke å øke produksjonen i Norge før kontrollen med lakselusa blir vesentlig bedre.

Gode resultater

-Erfaringen viser at vi oppnår best resultater når det settes inn flere ikke-medikamentelle tiltak sammen, og det bør skje så tidlig som mulig. Vi ser at bruken av rensefisk gir gode resultater mange steder, men en samkjøring av rensefisk og luseskjørt gir som regel enda bedre resultater. Luseskjørtet bør være på plass før luseangrepet finner sted, fortalte Grøntvedt i sitt innlegg.

-Forsøk med bruken av lukka anlegg med inntak av vann fra 25 meters dyp er også lovende. Der var det ingen forekomst av lakselus. Bruken av snorkelmerd, der fisken står lavt i vannet, gir også gode resultater. Vi mener at en sammensatt strategi med mange ulike virkemidler vil gi best resultater. Den omfatter blant annet ulike typer mekanisk avlusing, bruk av lys og riktig fôring, samt soneinndeling og brakklegging, preserte hun.

Utfordrende situasjon

For veterinærer og fiskehelsebiologer i felten kan situasjonen være utfordrende. Det kom klart fram i innlegget

- Vi må bli flinkere til å samordne innsatsen mot lakselusa, sier Randi Grøntvedt ved Veterinærinstituttet som var en av innlederne på Veterinære fagdager i Trondheim.

-Rensefisken er det viktigste enkeltstående tiltaket i kampen mot lakselusa, sier Lene Cathrin Ervik som holdt et viktig innlegg om bekjempelsen av lakselus på Veterinære fagdager i Trondheim.

til Anne Cathrin Ervik som jobber for Havbruksstjensten AS på Frøya, en bedrift som nå utvider fra 10 til 17 ansatte.

-Det siste året har vært preget av noe høyere vann-temperaturer enn normalt, og det har gitt en negativ trend når det gjelder lakselusas følsomhet for ulike medikamenter. Det har vært utfordrende å ha kontroll med lusenivået, og med en begrenset verktøykasse har det vært vanskelig å finne optimale løsninger, forklarte hun for en fullsatt sal av tilhørere.

Rensefisken uvurderlig

Ervik gjorde det klart at rensefisken har vært en uvurderlig ressurs i kampen mot lusa. Rensefisken har bidratt til at det i enkelte anlegg og områder har vært god kontroll hele veien med begrenset bruk av medikamenter, påpekte hun.

-I tillegg har regionen god sonestruktur i forhold til mange andre områder, og oppdretterne her er vant til å jobbe sammen mot felles utfordringer. Dermed er det mulig å ha klare retningslinjer å forholde seg til, og vi mener det er avgjørende for hvordan vi lykkes i kampen mot lusa framover, understreket hun.

Alle lokaliteter

Rensefisk brukes stort sett i alle lokaliteter i regionen. Det brukes både oppdrettet og villfanget fisk. Rogn-

kjeks og leppefisk brukes ofte i kombinasjon. Effekten ved bruk av rensefisk forbedres fra år til år etter hvert som erfaringene styrkes, opplyste Ervik.

-Rensefisk er det viktigste enkeltstående tiltaket i kampen mot lakselusa. Vi opererer i stor grad med felles retningslinjer og prinsipper som skal hjelpe oppdretterne og fagfolkene til å ta de riktige valgene. Eksempler har kan være en gangs bruk av fôrmidler pr. generasjon på lokalitetsnivå, bruk av samme midler innenfor samme soner i gitte tidsintervaller, begrenset bruk av repeterende behandlinger med samme middel og klare retningslinjer for når et middel ikke lenger skal benyttes, sa Ervik til slutt.

Tekst og bilde Oddvar Lind

Fôrtilskudd med dokumentert effekt

Velkommen som forhandler

Vi har brukt flere år på forskning, utvikling og testing. Vi har samarbeidet med landets ledende ekspertise ved bl.a. Norges veterinærhøgskole, NMBU og ledende veterinærer.

VÅRE PRODUKTER:

- balanserer mage- og tarmfloraen
- er godt for ømfintlige mage-/tarmslimhinner
- styrker immunforsvaret
- letter hudirritasjoner og allergiplager
- er godt for såre koder, mugg og tørre poter
- gir fyldig og blank pels, normaliserer røytingen
- er godt for ledd og beveglighet
- gir trivsel, vitalitet og topp ytelse

BESTILLES HOS: VESO, Apotek 1 Svanen
Hamar, Apotek 1 Tromsdalen samt hos oss
direkte på ordre@vitalityinnovation.no.

DogVitality®

CatVitality®

ImproWin®

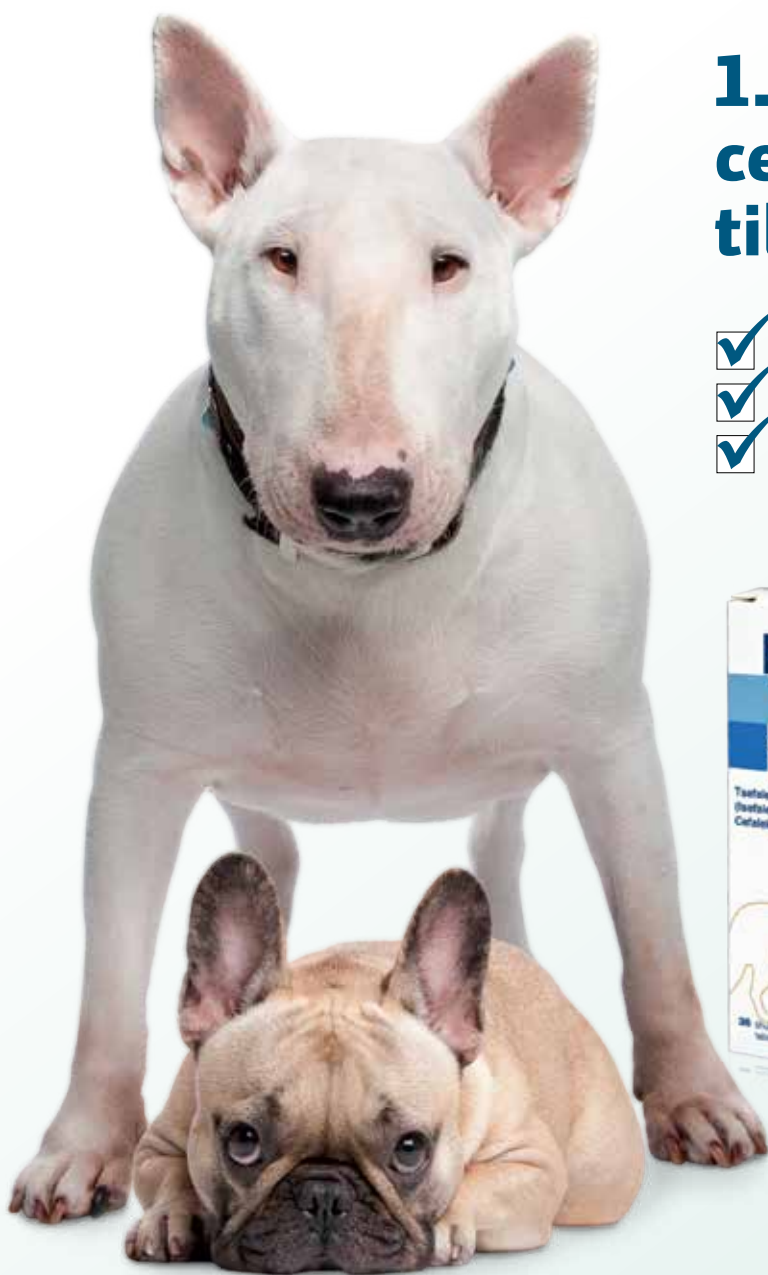
Vitality Innovation

Kontakt oss for mer informasjon:
mail@vitalityinnovation.no
eller telefon 33 11 63 00

FALAKEF (cefaleksin)

1. generasjons cefalosporin til hund

- ✓ nøytral smak
- ✓ enkel dosering
- ✓ gunstig pris

Falakef «I.C.F.»

Antibiotikum. Reseptgruppe C. ATCvet-nr.: QJ01D B01

TABLETTER, filmdrasjerte 500 mg og 1000 mg til hund: Hver tablett inneholder: Cefaleksinnmonohydrat tilsv. cefaleksin 500 mg, resp. 1000 mg, hjelpestoffer. Med delestrek. **Egenskaper:** Klassesifisering: Baktericid antibiotikum, 1. generasjons cefalosporin. Virkningsmekanisme: Påvirker dannelsen av bakteriens cellevegg ved å binde seg til penicillinbundne proteiner, og umuliggjør kryssbindingen av peptidoglykankjeder. Resultatet er celledød. Effektiv mot grampositive og gramnegative bakterier. *Staphylococcus* spp. (inkl. penicillinresistente stammer), *Streptococcus* spp., *Corynebacterium* spp., *E. coli*, *Moraxella* spp. og *P. multocida* er sensitive. Cefaleksin påvirkes ikke av stafylokokk-penicillinase og er derfor virksom mot penicillinaseproduserende *Staphylococcus aureus*-arter. **Absorpsjon:** Raskt og nesten fullstendig etter oral tilførsel. Etter oral tilførsel av 15 mg/kg, oppnås maks. plasmakonsentrasjon (C_{max} = 15 µg/ml) vanligvis etter 1-2 timer (T_{max} = 90 minutter). Biotilgjengeligheten er nesten 100% (AUC 6279 µg/ml). Halveringstid: Ca. 1,5 time. **Metabolisme:** Ingen av farmakokinetisk betydning. **Utskillelse:** Hovedsakelig uforandret via nyrene. **Indikasjoner:** Infeksjoner i respirasjonstrakt, urogenitaltrakt og hud, lokaliserte infeksjoner i bløtvev og gastrointestinale infeksjoner forårsaket av cefaleksinfølsomme bakterier. **Kontraindikasjoner:** Alvorlig nyresvikt. Kjent cefaleksinresistens. Overfølsomhet for cefalosporiner eller penicilliner. Ikke til kanin, hamster eller ørkenrotte. **Bivirkninger:** Oppkast og diaré er observert. **Forsiktighetsregler:** Om mulig, skal bruk av preparatet baseres på resistensbestemmelse. Ta hensyn til offisielle retningslinjer. Skal ikke administreres ved kjent cefalosporinresistens. Ved nyresvikt skal dosen reduseres og kjente nefrotoksiske antimikrobielle midler skal ikke administreres samtidig. Kan gi overfølsomhet ved hudkontakt eller inntak, og personer med allergi bør unngå kontakt med preparatet. Ved symptomer etter

kontakt, som f.eks. hudutslett, skal lege kontaktes. **Interaksjoner:** Skal ikke brukes i kombinasjon med bakteriostatiske antibiotika (makrolider, sulfonamider og tetrasykliner). Skal ikke kombineres med antibiotika av aminoglykosidtype eller enkelte diuretika (furosemid), pga. økt risiko for nefrotoksitet. **Drekthet/Laktasjon:** Studier hos rotter og mus har ikke vist tegn på teratogen, føtotoxisk eller maternotoksisk effekt. Sikkerhet ved bruk under drekthet og digiving er ikke klarlagt. Skal brukes i samsvar med nytte-/risikovurdering gjort av ansvarlig veterinær. **Dosering:** 15 mg/kg kroppsvikt 2 ganger daglig. I alvorlige eller akutte tilfeller kan dosen doubles til 30 mg/kg 2 ganger daglig. Preparatet må gis i minst 5 dager. Minst 14 dager ved urinveisinfeksjon. Minst 15 dager ved overflatiske hudinfeksjoner. Minst 28 dager ved dype infeksjoner. **Administrering:** Gis oralt. Kan gis hele eller knuses og blandes i føret. Kan deles i 2 like deler. **Overdosering/Forgiftning:** Akutt toksisitet: LD50 >0,5 g/kg etter oral tilførsel til hund. Ingen alvorlige bivirkninger ble observert ved tilførsel av cefaleksin flere ganger høyere enn anbefalt dose. **Oppbevaring og holdbarhet:** Halve tabletter legges tilbake i blisterpakningen og er holdbare i 48 timer. **Pakninger:** Filmdrasjerte tabletter til hund: 500 mg: 36 stk. (blister) 1000 mg: 32 stk. (blister).

Dr. Baddaky®

www.dr.baddaky.no

Nytt fra HVF

Her er et utvalg av saker som Hestepraktiserende veterinærers forening jobber med. Følg med på www.vetnett.no/hvf eller på Facebook.

- Artikler på hesteøyne har nå blitt samlet. Linken finner dere her: <http://bit.ly/1bi0RG0>
- Vi minner om at dere må huske og skrive i helsekortet!
- På Facebook har det vært en diskusjon om hvordan man har lov til å titulere seg. Det er

forskriftsbasert hva man har lov til å skrive om seg selv i en cv. Man kan ikke påberope seg titler som det kreves særskilt utdanning eller godkjenning for, for eksempel veterinær, spesialist, PhD, Diplomat. Dette skulle ikke være til hinder for at en kan skrive "lang erfaring i hestepraksis", "hesteveterinær" også videre. Titler fra utlandet kan brukes, såfremt de ikke kan misforstås med tilsvarende tittel på norsk. Når man har titler fra utlandet anbefales det at man kan skrive landet bak som for eksempel: Kari Normann, veterinær, fagdyrlege hest (Danmark).

- Det er nedsatt en høringsgruppe som skal uttale seg når lovforslag er ute på høring. Siw Hanche-Olsen, Sigrid Lykkjen og styret i HVF sitter i den gruppa.
- Det har blitt avholdt et møte med hovslagerne hvor agendaen var å lage et felles kurs høsten 2015 for å bedre kommunikasjon og samarbeid mellom disse yrkesgruppene. Tone Wien skal ha et hovkurs høsten 2015. HVF har i samråd med Hovslagerforeninga flyttet kursplanene til høsten 2016.
- HVF har vært i møte med DNT for å fortsette dialogen rundt antidoping og litt rundt stevneveterinærene og deres utfordringer. Referat fra dette møtet skrives nå.
- Link til karenstider fra DNT: <http://www.travsport.no/Andre-elementer/Avdeling-for-hestevelferd-og-dopingkontroll/Vet--info/>
OBS! Dere må lagre linkene og ikke laste ned selve karenstidslista da den oppdateres jevnlig.
- På årsmøtet i HVF ble det delt ut et evalueringsskjema til medlemmene. Sakene medlemmene ønsker å jobbe med er:
 - Kursing - gjerne også dyperegående kurs.
 - Bra med sosialt program etter kursene.
 - Fokus mot kunder og digitale medier. Vi fortsetter med Facebooksiden hvor det legges ut informasjon ca. hver 10 - 14 dag.
 - Holde fokus på samarbeid og henvisningspolitikk, yrkesetiske utfordringer, gode kollegiale handlinger, jobbe for mer videreutdanning for hesteveterinærer.
 - Felles klær. Felles t-skjorter og vester er bestilt.
 - Vi ønsker alle medlemmene våre en god sommer!

VETERINARYTM HPM

EN NY GENERASJON AV ERNÆRING TIL HUND OG KATT

NYHET

**Nå lanserer VIRBAC HØYPROTEINFÔRET
til hund og katt!** Det første høypoteinfôret på
det Norske markedet!

www.virbac.no

Nysgjerrig på å få vite mer? Kontakt Virbac!

Shaping the future of animal health

Virbac

Hva skjer i SVF?

Dette er et utvalg av sakene vi jobber med. Hold deg orientert ved å følge med på www.vetnett.no/svf eller på Facebook. Kontakt oss gjerne! Send e-post til vår sekretær: eb@vetnett.no eller meld oss på Facebook.

- SVF tilbyr sine medlemmer et gratis dagskurs i klinisk hematologi og transfusjonsmedisin med Urs Geiger, PD, DVM, MS fra Philadelphia School of Veterinary Medicine, University of Pennsylvania. Kurset arrangeres i NMBUs lokaler på Adamsstua lørdag den 5. september. Ikke-medlemmer kan melde seg inn for å delta på kurset, og vil da få medlemskap gjeldende ut 2016.
- Marie Modal er nå vår representant i FVE, som er den europeiske paraplyorganisasjonen for Veterinærforeninger i Europa. På siste styremøte orienterte hun blant annet om følgende saker:
 - Callisto-prosjektet har utarbeidet sine "final conclusions" i utredningen av anbefalinger som bidrar til å forstå, og derved redusere, risikoen ved infeksiose sykdommer som potensielt kan overføres fra kjæledyr til mennesker og matproduserende dyr. Resultatene av dette prosjektet er nå publisert på nett: callisto-project.eu. Vi anbefaler å ta en titt på rapporten, kanskje særlig kapittel 2 som omhandler kommunikasjon rundt dette tema.
 - FVE diskuterer muligheten for et felles system i Europa der CPD (continuing professional development) harmoniseres. Det er nedsatt en "working group" i FVE som skal blant annet skal utrede obligatorisk CPD. Marie Modal er medlem av denne gruppen. SVF mener det er ønskelig med et slikt system og støtter dette arbeidet.
- Plakater utarbeidet av FECAVA som gjelder retningslinjer for bruk av antibiotika, samt råd til eiere i sammenheng med antibiotikabehandling, er oversatt til norsk og vil bli sendt ut til alle medlemmer.
- DNV-N har mottatt innspill fra SVF vedrørende tilfeller der dyreklinikk mottar døde dyr uten at eier kan spores opp, og således blir kostnadsbærende ved videre kadaverhåndtering. Saken følges opp i DNV-N.
- Kurs i øyekirurgi med Rick F Sanchez DVM, Dipl ECVO, MRCVS, Royal Vet College, London avholdes 25. og 26. september. Kurset er fulltegnet, men det kan bli enkelte ledige plasser. Kurssted NMBU Adamsstuen.
- Husk å melde deg på høstkurset, som går av stabelen 06. – 08. November 2015, på Clarion Hotel Oslo Airport, Gardermoen. Tema blir «Den Unge Hunden».
- Under Veterinærdagene i Trondheim 11.-13. juni hadde SVF cardiologi som tema på Smådyrseksjonen.

Xeden «Sogeval»

Antibiotikum, fluorokinolon.

Reseptgruppe C. ATCvet-nr.: QJ01M A90

TABLETTER 15 mg til katt: Hver tablett inneh.: Enrofloxacin 15 mg, hjelpestoffer. Leversmak. **TABLETTER 50 mg og 150 mg til hund:** Hver tablett inneh.: Enrofloxacin 50 mg, resp. 150 mg, hjelpestoffer. Leversmak. **Egenskaper:** Virkningsmekanisme: Påvirker bakteriereplikasjon ved hemming av topoisomerase II. Endrer også permeabiliteten i fosfolipidcelleveggen. Har konsentrasjonsavhengig baktericid effekt mot de fleste gramnegative bakterier, spesielt Enterobacteriaceae, Escherichia coli, Klebsiella spp., Proteus spp. og Pseudomonas aeruginosa er variabelt følsomme og har ofte høyere MIC-verdier enn andre følsomme organismer. Staphylococcus aureus og Staphylococcus intermedius er vanligvis følsomme, mens Streptococci, Enterococci og anaerobe bakterier vanligvis er resistente. **Absorpsjon:** Biotilgjengeligheten er nesten 100%. Katt: 5 mg/kg gir C_{max} for enrofloxacin (2,9 µg/ml) etter 1 time og for ciprofloxacin (0,18 µg/ml) etter 5 timer. Hund: 5 mg/kg gir C_{max} for enrofloxacin (1,72 µg/ml) etter 1 time og for ciprofloxacin (0,32 µg/ml) etter 2 timer. **Proteinbinding:** Katt: 8%. Hund: 14%. **Fordeling:** Svært god, konsentrasjonen er ofte høyere i vev enn i plasma. Krysser blod-hjerne-barrieren. **Halveringstid:** Katt: 3-4 timer. Hund: 3-5 timer. **Metabolisme:** Rask, ciprofloxacin er aktiv metabollitt. **Utskillelse:** Katt: Ca. 25% via urin, 75% via feces. Ca. 15% uforandret, resten som metabolitter, bl.a. ciprofloxacin. Hund: Hovedsakelig via nyrene, ca. 60% uforandret og resten som metabolitter, bl.a. ciprofloxacin. **Indikasjoner:** Katt: Infeksjoner i øvre luftveier. Hund: Infeksjoner i nedre urinveier (også ved prostatitt) og øvre urinveisinfeksjoner forårsaket av E. coli eller Proteus mirabilis. Overflatisk og dyp pyodermi. **Kontraindikasjoner:** Overfølsomhet for innholdsstoffene eller kinoloner. Kinolonresistens. Krampeanfallet, enrofloxacin kan virke CNS-stimulerende. Katter <3 måneder eller <1 kg. Hunder <12 måneder (små raser) eller <18 måneder (store raser). **Bivirkninger:** Katt: Forbigående oppkast, diaré og neurologiske symptomer (krampeanfallet, muskelsitringer, ataksi, eksitasjon) kan forekomme. Allergiske reaksjoner er sjelden, i slike tilfeller skal behandlingen stoppes. Hund: Leddbruskforandringer hos valper i vekst. Neurologiske symptomer (krampeanfallet, muskelsitringer, ataksi, eksitasjon) kan forekomme. Oppkast og anoreksi er sjelden. Allergiske reaksjoner er sjelden, i slike tilfeller skal behandlingen stoppes. **Forsiktighetsregler:** Bruk baseres så langt mulig på resistenstesting, og skal være i tråd med offisiell antibiotikapolitikk. Feilaktig bruk kan øke forekomsten av fluorokinolonresistente bakterier og redusere effekt av andre kinoloner pga. kryssresistens. Ved utilsiktet inntak skal lege kontaktes. Vask hendene etter bruk. **Interaksjoner:** Kombinasjon med flunixin må følges opp tett, da eliminasjonen kan forsinkes. Samtidig bruk av teofyllin krever tett oppfølging, da serumnivået av teofyllin kan øke. Magnesium- og aluminiumholdige midler (som antacider eller sukralfat) kan redusere absorpsjonen av enrofloxacin, og bør gis med 2 timers intervall. Skal ikke brukes sammen med tetrasykliner, fenikoler eller makrolider, pga. mulige antagonistiske effekter. **Drektighet/Laktasjon:** Studier i rotte og chinchilla har ikke vist tegn på teratogene, fototoksiske eller maternotoksiske effekter. Brukes kun etter nytte-/risikovurdering. Skal ikke brukes til diegivende hunnkatter eller tisper. **Dosering:** Dyrets vekt må bestemmes nøyaktig for å unngå underdosering. Anbefalt dosering skal ikke overskrides. **Katt:** 5 mg/kg kroppsvekt 1 gang daglig (1 tablett/3 kg) i 5-10 dager. **Hund:** 5 mg/kg kroppsvekt 1 gang daglig (1 tablett å 50 mg/10 kg eller 1 tablett å 150 mg/30 kg). **Behandlingsvarighet:** Infeksjon i nedre urinveier: 10 dager. Infeksjon i øvre urinveier og ved nedre urinveisinfeksjon med prostatitt: 15 dager. Overflatisk pyodermi: Opptil 21 dager (avhengig av klinisk respons). Dyp pyodermi: Opptil 49 dager (avhengig av klinisk respons). **Spesielle pasientgrupper:** Nedsatt lever-/nyrefunksjon: Brukes med forsiktighet ved alvorlig nedsatt lever- eller nyrefunksjon. **Administrering:** Kan gis med eller uten fôr. **15 mg:** Kan deles i 2 like deler (delestrek). **50 mg og 150 mg:** Kan deles i 2 eller 4 like deler (delekors). **Overdosering/Forgiftning:** Overdosering kan gi oppkast og nervøse symptomer (muskelsitringer, ustøhet og konvulsjoner), som kan gjøre det nødvendig å seponere behandling. Støttebehandling, om mulig forsøkes legemidlet eliminert. Enrofloxacinabsorpsjonen reduseres ved å gi magnesium- eller aluminiumholdige antacider eller aktivt kull. **Katt:** Toksisk effekt på retina kan gi irreversibel blindhet; okulære bivirkninger er sett fra 20 mg/kg. **Hund:** Ingen tegn på intoleranse ved 5 × anbefalt dose i 1 måned. Ca. 10 × anbefalt dose i 2 uker ga dårlig appetitt og gastrointestinale forstyrrelser. **Oppbevaring og holdbarhet:** Beskyttes mot lys. Ubrukt del av tablett oppbevares i blisteret og er holdbar i ca. 24 timer (15 mg) eller 72 timer (50 mg og 150 mg). **Pakninger:** **Tabletter: 15 mg:** Til katt: 12 stk. (blister). **Tabletter: 50 mg:** Til hund: 10 stk. (blister). **150 mg:** Til hund: 12 stk. (blister). **Sist endret:** 22.05.2015

PRISGUNSTIG!

Xeden

enrofloksacin

**Smaksatte tabletter
til hund og katt**

AniCura satser langsiktig i Norge

– Vi ønsker å sette standarden for kvalitet

– AniCura satser langsiktig i Norge og Norden. Vi har investert rundt 250 millioner kroner i nye lokaler og opprustning av klinikker de siste tre årene. Målet er å sette standarden for kvalitet og service, sier Øyvind Johnsen Brøgger som er daglig leder for AniCura i Norge. Han er økonom av utdannelse og innrømmer raskt at dette ikke er en bransje for «raske klipp», det vil si lettjente penger.

Øyvind er utdannet ved den anerkjente London School of Economics og har allerede 10 års erfaring med strategi og ledelse fra internasjonale konsultentselskap. I tillegg har han gått Gründerskolen, som han fikk stort utbytte av. Men han har også en stor interesse for dyr, særlig hunder, og har alltid hatt hund. Han mener denne bakgrunnen er en fin kombinasjon for jobben i AniCura.

– Nå har kona og jeg en Golden Retriever. Etter en lang dag på jobben tar jeg som regel en tur med hunden. Det gir nye krefter. Hunden er også med på våre turer i skog og mark, forteller 33-åringen som er en ivrig friluftsmann, men som også spiller fotball og går på ski.

Klinikkene går bra

AniCura eier og driver i dag 27 dyresykehus, klinikker og filialer i Norge med til sammen 280 medarbeidere. Omsetningen vil trolig nå rundt 280 millioner kroner i år og besøkstallet vil komme opp i ca. 150 000. Det er Øyvind og hans kolleger godt fornøyd med.

– Klinikkene og sykehusene går bra, og vi passerer trolig «break even» i regnskapene for fjoråret på konsernnivå. Regnet i både besøk og omsetning vokser våre klinikker raskere enn gjennomsnittet i markedet. Det er vi veldig godt fornøyd med. Kundene synes vi gjør noe riktig, sier Øyvind når han viser oss rundt på AniCura Dyresykehus Oslo i Uelandsgate 85.

Bygget er en stor flat betongkoloss, men innvendig er den tidligere PetVett-klinikken rustet opp til et dyresykehus av høy standard med et 20-talls medarbeidere med mye spesialkompetanse. I bygget har også Øyvind og den øvrige ledelsen i AniCura Norge sine kontorer. Bygget ligger midtveis mellom Ring 2 og Ring 3 i Oslo, like sør for Tåsen, og har dermed lett adkomst for kunder og besøkende.

«Cookie» opereres

Øyvind tar oss med til et operasjonsrom, der hunden «Cookie» skal opereres for en korsbåndskade. Her er

veterinær Peder Haaland i full sving med et artroskopisk inngrep i forkant av en TPLO-operasjon, godt assistert av dyrepleier Jannicke Krogdahl og dyrepleier Maria Gangstø.

Vi følger operasjonen diskret i bakgrunnen, godt innpakket i beskyttelsesdrakt, munnbind, hette og hansker. Peder Haaland er en av Norges mest erfarne kirurger på slike inngrep. Men alt skal gjøres riktig hver gang, og faktorenes orden er ikke likegyldig. Blikket hans er stort sett festet til skjermen i bakgrunnen, mens hendene fører redskapene dit de skal. Med noen raske snitt åpner han kneet og avdekker det skadede korsbåndet.

– Dette dyresykehuset er basert på henvisinger fra andre veterinærer, mange fra Oslo og Østlandsområdet, men også fra andre deler av landet. Det stiller store krav til utstyr og kompetanse, kundebehandling og tilgjengelighet. Dette jobber vi kontinuerlig med, og sykehuset har som regel mye å gjøre, sier Øyvind.

Menneskelige ressurser

For AniCura er langsiktige investeringer langt mer enn avansert teknisk utstyr og moderne lokaler. Menneskelige ressurser og gode arbeidsforhold er helt avgjørende for å bygge opp gode klinikker. Det omfatter alt fra personlige egenskaper og kompetanse hos den enkelte til gode lønns- og arbeidsforhold og trivsel på arbeidsplassen. I tillegg har AniCura et strukturert opplegg for faglig og personlig utvikling for den enkelte. Selskapet har egne maler for medarbeidersamtaler og personlige utviklingsplaner, forklarer Øyvind.

– Husk at dette er en bransje med sterk konkurranse. Det er rundt 500 dyresykehus, klinikker og veterinærkontorer i Norge. De konkurrerer om kundene og med hverandre. Jungeltelegrafen går fort, og sosiale medier brukes også flittig. Det betyr at vi er helt avhengige av å yte det beste for å beholde kundene og for å skaffe oss nye kunder, presiserer han. AniCura er størst i Norge og fokuserer på smådyr, mens andre kjeder også satser på hest og større dyr. Ulike aktører har ulik fokus, og AniCura satser på utvikling, kunn-

Dyrepleier Benedicte Beichmann lufte hunden Max, en Cairn Terrier, utenfor AniCura Dyresykehus i Oslo. Øyvind Johnsen Brøgger er daglig leder for AniCura Norge, og han har sitt kontor i det samme bygget i Uelandsgt. 85. Foto: Oddvar Lind

skapsløft og kvalitet sammen med tidligere eiere. Ved å samarbeide blir helheten bedre enn summen av delene, mener selskapet.

– Når vi tar over klinikker, er det for å videreutvikle dem. I dag stilles det større krav til kvalitet, utstyr og spesialisering enn tidligere. Det krever investeringer, og AniCura bruker det som trengs for å ligge i front. Våre ansatte skal se og behandle hele dyret. Det omfatter alt fra forebygging, som for eksempel kostrådgivning og tannstell, til skadebehandling og rehabilitering, sier Øyvind.

Lokal styring

AniCura har en forretningsmodell som legger stor vekt på lokal styring av klinikkene. Det betyr blant annet at klinikkene har stor innflytelse over egen drift og fortsetter å sette sine egne priser. Klinikken skal være konkurransedyktige og gå med overskudd. Men vi ønsker ikke å være for sentralstyrt, hverken på prising av tjenester og behandling eller andre områder. Vi har flinke medarbeidere som har vist at de får det til, fortsetter Øyvind.

–De ansatte forholder seg til den lokale ledelsen om lønns- og arbeidsforhold. Noen har valgt å være fagorganisert og andre ikke. Det som er viktig for oss, er ryddige og åpne prosesser. Vi vet hvor viktig gode lønns- og

Hunden Cookie opereres for en korsbåndskade. Veterinær Peder Haaland er i gang med et artroskopisk inngrep i forkant av en TPLO-operasjon, godt assistert av dyrepleier Jannicke Krogdahl. Foto: Oddvar Lind

arbeidsforhold er i dag, både for trivsel, samarbeid og innsats hos den enkelte. De ansatte får også tilbud om kjøp av aksjer i AniCura, og omkring 15 prosent av de ansatte har benyttet denne muligheten. De eier altså en del av bedriftene de jobber i, påpeker han.

Kompetanse og ledelse

– Men det er også andre ting som er meget viktig i moderne klinikker og dyresykehus, nemlig kompetanse på ledelse, personalhåndtering og økonomistyring. Derfor er dette en prioritert oppgave når AniCura overtar klinikker, fremholder han.

– Alle våre ledere er veterinærer eller dyrepleiere, og de leder etter hvert store bedrifter med mange ansatte. De ønsker å videreutvikle seg på ledelse og økonomistyring for å gi trygge og utviklende arbeidsplasser. De blir kurset på dette som ledd i en kontinuerlig prosess. Samtidig står vi i ledelsen til rådighet med råd og veiledning på telefon og mail. Vår HR-sjef Gry Bergene har kun fokus på å skape den beste mulige arbeidsplassen. Lykkes vi med dette, så er mye gjort, understreker han.

Gründere selger

De som selger klinikker til AniCura, er veterinærer og dyrepleiere, og de er gründere. Det er folk som brenner for å utvikle klinikkene, men som kanskje innser at det trengs kapital og ressurser utenfra. Alle lederne har fortsatt i klinikkene etter oppkjøpene AniCura har gjort, opplyser Øyvind.

– Noen går av med pensjon eller velger å skifte beite etter hvert. Men når vi vurderer oppkjøp av klinikker, er det avgjørende at ledelsen og de ansatte vil bli med videre. Det er de som representerer bedriftens verdier og har pulsen på markedet lokalt. Derfor trekkes de med i prosessen, og vår erfaring med slike oppkjøp er gode. Jeg er stolt av våre klinikker og medarbeidere, utdyper han.

– AniCuras mål er å etablere og drive profesjonelle og stabile klinikker og dyresykehus, der de ansatte trives, utvikles, samarbeider godt og har det gøy. Ambisjonen er å sette en standard for kvalitet og service, og det skal skje på en måte vi kan måle. Det innebærer høy kvalitet i alle ledd av virksomheten. Her er det blant annet snakk om gode kliniske resultater i behandlingen av pasienter, kundetilfredshet og sertifisering av klinikkene gjennom Den Norske Veterinærforening. I tillegg kommer gode rutiner for hygiene og antibiotikabruk, samt solid erfaring og formell kompetanse hos de ansatte, som for eksempel DNVs spesialisering i smådyrsykdommer, sier Øyvind Johnsen Brøgger til slutt.

Oddvar Lind

ANICURA ÅPNER NYTT DYRESYKEHUS I BERGEN

– Positivt at seriøse selskaper satser på veterinærbransjen

AniCura har nettopp åpnet et nytt dyresykehus i Bergen, og daglig leder Tor Kvinge er strålende fornøyd med resultatet. Den 46 år gamle veterinæren solgte sin eierandel i en PetVett-klinikk til Anicura i 2012 og mener det var et riktig valg.

– Med AniCura Dyresykehuset Bergen Nord har vi fått et av landets mest moderne dyresykehus. Lokalene er på 1 200 kvadratmeter, og de er rustet opp for 6-7 millioner. I tillegg er det investert nesten 6 millioner i utstyr og maskiner, forteller Kvinge som har 19 ansatte og tre nye stillinger som skal besettes.

– Vi hadde ikke økonomiske muskler til å ruste opp klinikken vår til et moderne dyresykehus, selv om vi pantsatte hus og hjem for å låne penger. Derfor er det positivt at AniCura og andre selskaper satser på veterinærbransjen, både for de ansatte og for kundene. I 2005 hadde klinikken vår en omsetning på 2 millioner kroner, mens omsetningen i dyresykehuset fjor var på 19 millioner, påpeker han.

– Du solgte din eierandel i en klinikk. Er du blitt en rik mann?

– He, he. Du vet, det er mye folk med penger på Vestlandet. Men vi har så vi greier oss. Forhandlingene om pris på klinik-

ken og personlig avtale var «fair», og sluttresultatet var tilfredsstillende. For oss er det viktigste å være med å bygge opp noe nytt og bedre. Min kone er også veterinær, og vi jobber begge på sykehuset. Vi liker de faglige utfordringene vi nå står oppe i. Mitt mål er å jobbe 50:50 med ledelse og klinisk arbeid. For øyeblikket er det 19 ansatte på sykehuset, hvorav 18 kvinner, så det er god plass i herregarderoben, sier den humørfylte bergenser som ble utdannet veterinær i København i 1999 og har jobbet flere år i Danmark.

Hva er nytt med AniCura som eier?

– Det er flere ting. Regnskaper og HMS tas sentralt i AniCura. Det frigjør kapasitet hos oss, og det er en stor fordel. Som leder får man skoling og nye impulser. Ledelse er et eget fag, og det er viktig å være god på ledelse når man skal drive et dyresykehus på en profesjonell måte. Ledelse er «hands on» i det daglige arbeidet, men kunnskaper er veldig viktig. Det samme er økonomistyring og jus. En annen fordel er at vi kan ringe eller sende mail til ledelsen i AniCura i Oslo når

Fra venstre veterinær Dorthe Hansen, veterinær Christina Strand Thomsen, veterinær og daglig leder Tor Kvinge. Foto: Hilde Røssland

vi har behov for det. Det gjelder for eksempel spørsmål om ledelse, personelhåndtering og HMS.

– Hva med lønns- og arbeidsforhold for de ansatte?

– Der følger vi gjeldende tariffavtaler, som vi er bundet av. Vi forhandler med lokale tillitsvalgte. Vi ligger litt over gjennomsnittet i lønn, selv om vi ikke er lønnsledende. Men vi åpner for individuelle avtaler, der den enkelte medarbeiders kompetanse og erfaring spiller inn. Det samme gjelder evnen til inntjening og sosialt engasjement, for å nevne et par faktorer.

– Har vi fått et anstendig lønnsnivå i bransjen?

– Nei, ikke ennå. Det er blitt bedre, men det gjenstår fortsatt en god del. Det gjelder ikke minst dyrlegene, men også dyrepleierne. Vi er innstilt på en forbedring av lønnsnivået, men det må skje over litt tid. Pengene skal først tjenes før de brukes. Men vi tror og håper at vi får det til, slik at lønnsnivået i vår bransje blir på høyde med andre sammenlignbare bransjer.

– Hva med faglig utvikling av de ansatte?

– Det betyr mye, og det er noe AniCura legger stor vekt på. Vi har medarbeidersamtaler hvert år. Men samtidig legger vi en utdannelsesplan for den enkelte medarbeider. Vi stiller faktisk krav til videreutdanning og faglig oppdatering. Det er nødvendig når en driver et moderne dyresykehus i dag. Vi har for eksempel utdannet en diplomert ved sykehuset her. Hun er en verdifull fagperson i staben. Samtidig har dyrepleiere fått tilleggsutdanning på anestesi, sier Kvinge til slutt.

Oddvar Lind

Presidentens HJØRNE

Veterinærdagene i Trondheim er nylig over og deltakere, utstillere og sekretariatet i Veterinærforeningen fortjener en stor takk for god oppslutning om og stort engasjement for arrangementet.

Dagene startet med tillitsvalgkurs med god deltakelse og mange interessante foredrag. De neste tre dagene ble det holdt fem parallelle fagkurs og flere felles seksjoner. Både faglig og sosialt gir Veterinærdagene gode opplevelser. Dagene bidrar også som møteplass for kolleger som jobber i forskjellig deler av faget, og derfor ikke møtes på andre typer etterutdanningskurs.

Federation of Veterinarians of Europe (FVE) holdt sin vårgeneralforsamling i Iasi, Romania. Både i hovedorganisasjonen FVE, og i praktikerseksjonen UEVP var det valg. Rafael Laguens, fra Spania ble valgt til FVEs nye president. Undertegnede ble gjenvalgt som en av UEVPs visepresidenter. Viktige saker på agendaen var Stray Dog Policy Paper og New Animal Health Law.

Den norske delegasjonen tok opp saken om Treatment of Animals in Organic Farms og EU-direktivet som skal implementeres i Norge. Direktivet pålegger å behandle dyr, både akvatiske og landdyr, med homeopatiske midler før veterinærmedisinsk behandling. Saken håndteres videre av FVEs Medicine Working Group inn mot EU.

En fersk undersøkelse om den veterinære profesjon (FVE Survey of the Veterinary Profession in Europe) ble presentert på møtet i Romania. Over 13 000 veterinærer fra 24 land har svart på spørsmål om demografi, arbeidsmarked, lønn, hva slags arbeid veterinærer gjør, tilfredshet, omdømme og hvordan de ser på fremtiden.

Veterinærforeningen er strategisk partner i EAT Forum som ble arrangert i Stockholm for andre gang i begynnelsen av juni. Initiativet EAT er startet av Stordalen Foundation, Gunhild og Petter A. Stordalens stiftelse for bærekraftig utvikling. EAT ser på sammenhengen mellom matproduksjon, helse og bærekraftig utvikling. Initiativet jobber for å få politikere, næringsliv og academia til å samarbeide for en sunnere og mer bærekraftig matindustri. Blant mange kjente navn fra politikk og forskning på årets konferanse var både den svenske og norske statsministeren. Det er viktig å synliggjøre veterinærers arbeid og kunnskap om temaene i EAT Forum. Veterinærforeningen har ingen økonomiske forpliktelser i forumet.

Veterinærforeningen har deltatt på Nordisk fag-

Valg: Rafael Laguens fra Spania er valgt til president i FVE og Torill Moseng er gjenvalgt som en av UEVPs visepresidenter.

seminar om antibiotikaresistens i husdyrbruket i regi av Animalia. Seminaret var fulltegnet med deltagere fra fagmiljøer innen veterinærmedisin og humanmedisin, og forvaltningen. Seminaret var et viktig bidrag til å tette kunnskapshull om dette emnet, og viste at det pågår mye spennende forskning i de nordiske landene på dette området. Situasjonen i Norge er svært god i forhold til resten av verden, men den globale situasjonen er urovekkende.

Lunsjen jeg nylig var invitert til på NMBU med rektor Mari Sundli Tveit og prorektor Halvor Hektoen var svært hyggelig og informativ. Det er viktig at Veterinærforeningen er godt oppdatert på forventninger, utfordringer og muligheter som NMBU har for våre medlemmer.

Vår forhandlingssjef Kjell Naas gikk inn i pensjonisttilværelsen den 19. juni. Kjell har arbeidet i foreningen i 24 år og har gjort en betydelig innsats for å bedre lønns- og arbeidsvilkår for den veterinære profesjon. Tusen takk til Kjell!

Den 18. juni hadde Østfold veterinærforening årsmøte. I den anledning var det arrangert båttur fra Halden – Sponvika tur retur. Det var en særdeles hyggelig kveld sammen med gode kolleger, med lokalforeningsleder Svein Bakke i spissen.

VEKT + LEDD

Nå kan vi gjøre noe med begge **på en gang**

KLINISK DOKUMENTERT ERNÆRING:

**REDUSERER KROPPSVEKT MED
OPP TIL 13 % PÅ 60 DAGER¹**

**FORBEDRET BEVEGELIGHET
ETTER KUN 21 DAGER²**

NYE PRESCRIPTION DIET™
Metabolic+Mobility

Enda en banebrytende innovasjon fra Hill's: En løsning for begge.

Sammen kan vi skape en forskjell for dine pasienter.

Snakk med din lokale Hill's-representant for ytterligere informasjon.

^{1,2} Upubliserte data, Hill's Pet Nutrition, Inc.

™Varemerker eies av Hill's Pet Nutrition, Inc. ©2015

hillsvet.no

75 ÅR		
Ole Stenshorne		09.08
60 ÅR		
Jorun Jarp		12.08
Nina Krefting Aas		27.08
Ellen Gulbrandsen		28.08
50 ÅR		
Asle-Håvard Miklegard		12.08
Thayaruby Narayanapillai		15.08
Tonje Lund Ness		25.08

75 ÅR		
Leif Krog		07.09
Tore Bjørn Borud		27.09
60 ÅR		
Kjetil Berg		01.09
Lars Asle Kvam		03.09
Brit M. Uglem Blomsø		11.09
Erik Ropstad		26.09
50 ÅR		
Gabrielle Kielland		07.09
Kari Norheim		19.09

Nye medlemmer

Den norske veterinærforening ønsker følgende nye medlemmer velkommen:

Franciska Corral
 Tamara Weitzer
 Ina Kristine Jensen
 Renate Eide
 Siri Ag
 Armando Jose Oropeza Delgado

Autorisasjoner

- Dr. Anna Horvath, utdannet ved Szent István University, Budapest
- Sonja Rutten, utdannet ved Universiteit Gent, Belgia
- Martina Mihalova, utdannet ved University of Veterinary Medicine in Kosice, Slovakia
- Ida Anna Katarina Wendel Näslund, utdannet ved Sveriges Lantbruks-universitet

Minneord

Asbjørn Kvitrud

Tidligere distriktsveterinær Asbjørn Kvitrud døde på Fagernes den 7. mars 2015 vel 90 år gammel. Han var født i Venabygda i Ringeby og ble cand. med.vet. på NVH i 1951. Han startet som praktiserende veterinær i Skiptvedt, var deretter på Biri før han ble distriktsveterinær på Smøla fra 1954-1960. I denne perioden hadde han også korte opphold på NVH og han var kst. bestyrer for Statens veterinære forsøksgård for småfe fra 1957-1959. Dette passet utmerket for hans store faglige interesse for sauene. Fra 1960-1972 var han distriktsveterinær i Setesdal før han kom til Fagernes som distriktsveterinær i Midtre Valdres. Han gikk av med pensjon i 1992, men var fortsatt ute i praksis til slutten av nittitallet.

Jeg startet som fersk veterinær på Fagernes i 1972, et halvt år før Asbjørn med familie ankom. Vi startet med en gang med samarbeidspraksis. Det var slett ikke noen selvfølge at veterinærer samarbeidet på den tiden. Fra første stund fant vi tonen og både vi, husdyra og husdyreierne hadde nytte av vår kombinasjon av fersk teori og god mangeårig erfaring.

Asbjørn var faglig sterk. Han kunne nok bli oppfattet som både bestemt og noe autoritær på bygda, men det var aldri tvil om hans engasjement for yrket og for dyrehelsa og dyrevelferden. Han tilhørte den gamle skolen som mente at når distriktsveterinæren ga en klar beskjed, så skulle den følges opp. Forvaltningsloven var nok ikke hans favorittlov. Han var spontan og hadde klare meninger. Når jeg gikk igjennom vårt distriktsveterinærarkiv for oversending til Statsarkivet for kort tid siden fant jeg et brev som ga et godt eksempel på dette. Veterinæravdelingen hadde sendt ut et forslag til endring i dyrevernforvaltningen. Han sendte da svaret direkte til Veterinærdirektøren med følgende klare melding: "Putt dette forslaget innerst i skrivebordsskuffen og ta det aldri fram igjen." Det hører med til historien at forslaget aldri ble fremmet. Asbjørn hadde også et stort samfunnsengasjement utenom yrket, han var rask til å gripe til pennen noe som resulterte i utallige avisinnlegg.

Når vi tidligere fikk brev fra DNV innledet brevet alltid med "Gode kollega". For Asbjørn Kvitrud var det i høyeste grad dekkende. I det å være en god kollega ligger det mange gode menneskelige egenskaper. Når vår gode kollega gikk bort fikk vi to "ungdommene" Leif Homme og jeg med stor respekt få være med å bære ham ut til hans siste hvilested.

Øyvind Tronstad

Minneord

Wenche Elisabeth Bøckman

Wencke døde den 5. desember 2014 bare 64 år gammel. Hun var like ung til sinns, sprudlende og livsglad helt til det siste og vi, venner og kullkamerater, kommer til å savne hennes nærvær når vi møtes neste gang.

Wencke begynte på NVH høsten 1971 og samme år møtte hun Birger som ble hennes livsledsager i mer enn 40 år. De fikk barna Øyvind og Elisabeth i henholdsvis 1974 og 1982 og etter hvert fire barnebarn.

Da Wencke ble uteksaminert våren 1977 flyttet familien til Kautokeino der de arbeidet i to år før de flyttet til Stokmarknes. Birger var distriktsveterinær og Wencke jobbet i næringsmiddelkontrollen (senere Mattilsynet) samtidig som hun også jobbet deltid i sin egen smådyrpraksis. Etter hvert satset hun fullt og helt på smådyrpraksis og det trivdes hun veldig godt med. Hun var faglig engasjert, empatisk og ga seg god tid med både pasienter og eiere. Hennes empati med klientene ble i høyeste grad gjengjeldt og hun nøt stor respekt blant smådyreiere i regionen. I Hadsel var hun dyrlegen med stor D som alltid stilte opp, og det kostet nok adskillig å lese inn beskjeden på svaren om at kontoret grunnet sykdom var stengt inntil videre.

I Stokmarknes trivdes Wencke godt. Som det naturmennesket hun var så passet det henne å bo i den storslåtte naturen der hav og fjell møtes og begeistringen var stor når hun beskrev den for oss andre; nordlys, vinterstormer, skiturer i den blå timen, lyse sommernetter og det mektige havet. Det kulturelle mangfoldet var også midt i blinken for Wencke, enten det var å delta i lesesirkel og kor, spille revy sammen med gode venner og naboer eller få med seg alle de gode kulturelle tilbudene som gjestet Stokmarknes. Det måtte være kvalitet over tilbudene for Wencke var en feinschmecker som hadde sans for raffinert underholdning og intelligent humor. Da kunne man høre den sprudlende latteren og se at det glitret i øynene hennes, men man kunne heller ikke unngå å merke misbilligelsen hvis det hun så eller hørte var platt, kommersielt eller rett og slett bare dårlig.

Det er nå to år siden Wencke ble syk av kreft og det tok ikke lang tid før hun skjønnte at sykdommen var uheldelig, men hun håpet at behandlingen likevel kunne gi henne noen år. Slik gikk det ikke, men hun utnyttet hvert minutt som hun hadde igjen til å få det beste ut av livet. Den siste sommeren som hun levde tilbrakte hun med familien på hytta på Veierland, en fantastisk sommer i følge henne selv. Tilbake i Stokmarknes ble hun imidlertid veldig syk og det ble etter hvert umulig for henne å spise. Da bestemte hun seg for å avslutte all behandling og den 5. desember døde hun på sykehuset i Stokmarknes.

Våre tanker går til Birger som han mistet sin livsledsager gjennom så mange år, barna som har mistet sin mor og barnebarna som har mistet en bestemor som ikke var så begeistret for dataspill, men som til gjengjeld kunne lære dem å gjenkjenne sangen til de fleste fugleartene våre.

Anna, Brit, Harald, Lena, Liv Marit, Torunn og Trygve

PD- og multivaksine i ett stikk 7-komponenter i én injeksjon

Aquavac PD7 vet. «MSD Animal Health» **Vaksine til fisk.** ATCvet-nr.: QI10A L- **INJEKSJONSVÆSKE, emulsjon til atlantisk laks: 1 dose (0,1 ml) inneholder:** inaktivert SPDV (Salmon pancreas disease virus) stamme F93-125 $\geq 75\%$ RPP, inaktivert, infeksjons pankreasnekrosevirus (IPNV) serotype Sp $\geq 1,5$ ELISA-enheter, inaktivert Aeromonas salmonicida subsp. salmonicida $\geq 10,7$ log2 ELISA-enheter, inaktivert Vibrio salmonicida ≥ 90 RPS, inaktivert Vibrio anguillarum serotype O1 ≥ 75 RPS, inaktivert Vibrio anguillarum serotype O2a ≥ 75 RPS, inaktivert Moritella viscosa $\geq 5,8$ log2 ELISA-enheter. Adjuvans: Parafin, lett flytende. **Egenskaper:** Klassifisering: Inaktivert virus- og bakterievaksine. Virkning-smekanisme: Stimulerer til aktiv immunitet mot pankreassykdom, infeksjons pankreasnekrose, furunkulose, kaldtvannsvibriose, vibriose og vintersår. Begynnende immunitet: 500 døgngader etter vaksinerings for de bakterielle antigenene og SPDV, og 608 døgngader etter vaksinerings med IPNV. Varighet av immunitet: Minst 18 måneder for de bakterielle antigenene. Minst 16 måneder for SPDV. Ikke dokumentert for IPNV. **Indikasjoner:** Aktiv immunisering av atlantisk laks for å redusere kliniske symptomer, virusutskillelse og dødelighet forårsaket av infeksjoner med SPDV (pankreassykdom), og for å redusere kliniske symptomer og dødelighet forårsaket av infeksjoner med IPNV (infeksjons pankreasnekrose), Aeromonas salmonicida subsp. salmonicida (furunkulose), Vibrio salmonicida (kaldtvannsvibriose), Vibrio anguillarum serotype O1 og O2a (vibriose) og Moritella viscosa (vintersår). **Bivirkninger:** Oljeadjuvanser øker risikoen for bivirkninger etter vaksinerings i form av sammenvoksinger og pigmenteringer i bukhalen. Vanligvis sees moderate forandringer som kan fjernes manuelt, og som normalt ikke medfører nedklassing ved slakt. Forandringene har typisk et gjennomsnitt på Spielberg score ≤ 2 , med en spredning i enkeltfisk fra 1-3. Mer omfattende forandringer (Spielberg score 4) kan forekomme, normalt hos $\leq 3\%$ av vaksinert populasjon. Vaksinasjon kan gi redusert appetitt den første tiden etter vaksinerings. **Forsiktighetsregler:** Skal ikke brukes til syk eller svekket fisk, fisk som får medisinsk behandling eller på fisk som er under smoltifisering. Vaksinerings skal ikke skje ved temperaturer $< 2,5^{\circ}\text{C}$ eller $> 17^{\circ}\text{C}$. Vaksinerings ved høye vanntemperaturer ($\geq 17^{\circ}\text{C}$) eller av fisk under anbefalt vekt kan gi flere lokale reaksjoner. Feil vaksinerings, stress eller dårlig hygiene kan gi flere bivirkninger. Personlig beskyttelsesutstyr som kanylebøyle bør brukes ved håndtering av preparatet. Ved utilsiktet egeninjeksjon, søk straks legehjelp og vis legen pakningsvedlegget eller etiketten. **Drekthet/Laktasjon:** Fertilitet: Skal ikke brukes til stamfisk da mulig innvirkning på gyteevnen ikke er undersøkt. **Dosering:** 0,1 ml pr. fisk > 30 g. Fisken skal sultes i minst 2 døgner og bedøves før vaksinerings. **Administrering:** Rist flasken godt før bruk. Kanyllengde og -diameter skal tilpasses fiskens størrelse. Injiseres intraperitonealt langs midtlinjen, ca. 1 bukfinnelengde foran bukfinnens basis. Påse at dosen er deponert i bukhalen før kanylen trekkes ut. Se pakningsvedlegg. **Overdosering/Forgiftning:** Overdose kan gi flere lokale reaksjoner. **Tilbakeholdelsestider:** 0 døgngader. **Oppbevaring og holdbarhet:** Oppbevares i kjøleskap ($2-8^{\circ}\text{C}$). Skal ikke fryses. Skal brukes innen samme dag etter anbrudd av indre emballasje. **Pakninger:** **Injeksjonsvæske: Til atlantisk laks:** 500 ml (plast-flaske) 193107. **Sist endret:** 12.02.2015

AVFs høstkonferanse

Kursinnhold

På den første dagen blir hovedfokuset virusinfeksjoner som forårsaker hjertelidelser. Vi starter dagen med et foredrag om hjertepatologi, for å deretter gå mer spesifikt inn på PD, HSMB og CMS. Vi får både foredragsholdere fra fiskehelsetjenester, forskning og forvaltningen for å belyse ulike sider av håndtering av smitte og sykdom innen oppdrettsnæringen. Etter at den faglige delen er over arrangerer AVF festmiddag med påfølgende barrunde. På dag 2 blir hovedfokuset ILA. Både Vesterålen fiskehelsetjeneste og spesialinspektør Einar Karlsen i Mattilsynet region nord skal holde foredrag om bekjempelse og håndtering av ILA i nord.

Målsetting

AVF's høstkonferanse skal omhandle sentrale sykdommer i norsk oppdrettsnæring for å gi veterinærer og fiskehelsebiologer i næringen en god oppdatering på nyeste forskning, fiskehelsetjenesters oppfatning og håndtering av forvaltningen. Konferansen vil ha hovedfokus på PD, HSMB, CMS og ILA, men vi holder siste del av dag 2 åpen for «siste nytt». Konferansen har foredragsholdere fra både forskning, fiskehelsetjenester og Mattilsynet for å belyse flere sider fra sykdomshåndtering og –bekjempelse.

Målgruppe

Veterinærer og fiskehelsebiologer som arbeider innen oppdrettsnæringen.

Kursledelse og programutvalg

Kursleder: Mari Viken Kjønsstad
Programutvalg: Cecilie Skjengen, Kristoffer Berglund
Andreassen og David Persson.

Foredragsholdere

Vi kommer tilbake med navn på foredragsholdere. Programmet vil oppdateres fortløpende på hjemmesiden www.vetnett.no

Tid

Dato fra 19. oktober – til 20. oktober 2015.

Sted

Scandic Ørnen, Bergen

Kursavgift

Kommer senere

Påmeldingsfrist

Kommer senere

Påmelding

Fortrinnsvis ved bruk av påmeldingsblankett direkte på DNVs hjemmeside: www.vetnett.no
Skriftlig til Den norske veterinærforening Pb. 6781
St. Olavs plass, 0130 Oslo
E.post: kurs@vetnett.no

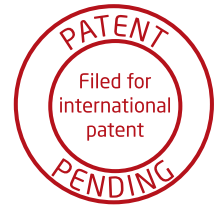
Øvrige opplysninger

Annonsering av kurset med fullstendig program finnes på DNVs hjemmesider www.vetnett.no under etterutdanning.

Buster Premium Hundekrave

En innovativ løsning!

Gjennomtenkt design - klar til bruk

Hindrer irritasjon av huden

Polstringen rundt den indre kravekanten gir bedre komfort og hindrer irritasjon av huden.

Komfortable og perforert neoprene

Kragen er utstyrt med myk, fleksibel og perforert neoprene.

God sikkerhet og perfekt passform

Kraven er utstyrt med ekstra neoprene og borrelås for god trygghet og tilpasning.

God komfort

Polstring av den ytre kragekanten sikrer bedre komfort både for pasienten og omgivelsene.

- **BEDRE KOMFORT**
- **BEDRE EIER-TILFREDSHET**
- **INGEN MONTERING - KLAR TIL BRUK**

BUSTER

www.kruuse.com

FVS's høstkurs 2015

Beredskap og bekjempelse mot alvorlige smittsomme dyresykdommer

Kursinnhold

Kurset har oppmerksomheten rettet mot de overordnede mål og strategier for gruppe A og B landdyrsykdommer. De første foredragene vil belyse temaet fra departementshold (LMD), deretter fra Mattilsynet og Veterinærinstituttet. Kurset vil gjennom eksempler på gruppe A-sykdom og gruppe B sykdom forelese om bl.a agens og klinikk, overvåkningsprogram, melderutiner og ikke minst bekjempelse. Videre får vi belyst noen temaer i europeisk perspektiv ved innlegg fra Danmark og UK.

Målsetting

Kursprogrammet er utformet med et ønske om å treffe veterinærer i forvaltning, bransje og forvaltningsstøtteinstitusjoner. Målet er å gi en oppdatering på aktuelle A og B-sykdommer som vi har eller kan få inn i landet slik dagenes epizootiske situasjon er. Ved å fokusere på klinikk, agens, rapportering og iverksetting av hurtige godt planlagte tiltak, håper vi kursdeltakerne reiser hjem godt forberedt på de oppgaver som kan komme når som helst. Praktiserende veterinærer i førstelinjebereidskap vil også få nyttig kunnskap om håndtering av smittsomme sykdommer når de påvises.

Målgruppe

Veterinærer ansatt i offentlig forvaltning, forvaltningsstøtteinstitusjoner, kjøttbransje og praktiserende veterinærer.

Kursledelse og programutvalg

Kristian Hoel, Ola Magnus Lømo, Ida Mathisen, Lars Erik Olstad

Foredragsholdere

- Gunnar Hagen, veterinær, ekspedisjonssjef, LMD
- Gudmund Holstad, veterinær, direktør Veterinærinstituttet

- Karen Johanne Baalsrud, veterinær, seksjonssjef, Mattilsynet
- Stig Mellegaard, Fødevarestyrelsen, Danmark
- Carl Andreas Grøntvedt, veterinær, Diplomat Veterinærinstituttet
- Ole Herman Tronerud, veterinær, Mattilsynet
- Nina Svendsby, veterinær, KOORIMP
- David Mercer, Director of Contingency Planning for Epizootic Disease, DARD, UK
- Fraser Menzies, DARD, Veterinary Epidemiology Unit

Tid

16. – 17. november 2015

Sted

Best Western Hotell, Oslo Airport

Kursavgift

Kommer senere

Påmeldingsfrist

Kommer senere

Påmelding

Fortrinnsvis ved bruk av påmeldingsblankett direkte på DNVs hjemmeside: <http://www.vetnett.no/dnv-fagkurs>, Skriftlig til Den norske veterinærforening Pb. 6781 St. Olavs plass, 0130 Oslo
E.post: kurs@vetnett.no

Øvrige opplysninger

Annonsering av kurset med fullstendig program finnes på DNVs hjemmesider <http://www.vetnett.no/dnv-fagkurs>

FULLSTENDIG PROGRAM:

Mandag 16. november

0800 – 1000	Ankomst, Registrering
1000 – 1010	Velkommen, bakgrunn og mål for kurset:
1010 – 1050	Overordnede politiske mål og strategier, Hagen Ny dyrehelselov i EU/EØS- hvilken betydning får dette for oss, LMD
1050 – 1110	
1110 – 1200	Beredskap i offentlig regi – overordnede mål og strategier og oppgavefordeling mellom MT og VI (med vekt på landdyr). Er det prinsipielle forskjeller i strategi for gruppe A sykdom og gruppe B-sykdom? Har Mattilsynet forskjellige strategier for hver gruppe B-sykdom? Baalsrud, Holstad
1200 – 1215	Pause
1215 – 1300	Beredskapsøvelser . Erfaringer med forberedelse og organisering fra DK, Mellegaard

1300 – 1400	Lunsj
1400 – 1430	Et tenkt tilfelle av gruppe A-sykdom: Afrikansk svinepest, med vekt på -agens og klinikk, Grøntvedt
1430 – 1450	-varsling etter plikter i matloven og dyrehelsepersonelloven. Båndlegging, Tronerud
1450 – 1510	Assistanse fra Veterinærinstituttet. Epidemiologisk undersøkelse kontaktbesetninger, VI
1510 – 1540	Bekjempelse - Overordnet strategi er «stamping out», jfr tidligere forelesning -Faglige bekjempelsesplaner tas frem og legges til grunn for bekjempelsen -Hjemler i Forskrift om bekjempelse av dyresjukdommer 2002 – 06- 27 nr 732, Tronerud
1540 – 1600	Pause
1600 – 1650	Bekjempelse av klassisk og afrikansk svinepest i Baltikum- aktuell rapport, Mellegaard
1730	Årsmøte FVS

Tirsdag 17. november

0830 – 0915	Ny forskrift om tiltak mot sjukdommer og zoonotiske agens hos dyr, Alvseike
0915 – 1000	Utfordringer med import av nye dyrearter og nye sykdommer: saueskabb, tuberkulose, paratuberkulose, Svendsby
1000 – 1020	Pause
1020 – 1040	Saueskabb Epidemiologi og bekjempelse, VI
1040 – 1105	Mattilsynet Hovedkontoret tanker om bekjempelse av saueskabb, Kjeang
1105 – 1130	Erfaring fra tilfelle av saueskabb på alpakka i Sør- Trøndelag, Paulenz
1130 – 1230	Lunsj
1230 – 1315	Bovine tuberculosis in UK: back to the future, Menzies
1315 – 1345	Tuberkulose Overvåking i Norge Sannsynlighet for innførsel og hvordan dette skjer, VI
1345 – 1415	Pause
1415 – 1445	Paratuberkulose Epidemiologi og forekomst i Norge, VI
1445 – 1515	Overvåking og bekjempelse, Tronerud
1515 – 1600	Epizootic disease preparedness in Northern Ireland
1600 –	Oppsummering, avslutning

PVFs høstkurs 2015

Akuttmedisin på produksjonsdyr og hest i forbindelse med klinisk vakt

Kursinnhold

Kurset omhandler akutte lidelser innenfor indremedisin, kirurgi og obstetikk (hos produksjonsdyr og hest) som er relevante for deltakerne i den offentlige, kliniske vakt. Det vil bli gitt terapianbefalinger for aktuelle indremedisinske sykdommer og infeksjonssykdommer, samt væske- og smerteterapi. De vanligste akutte kirurgiske lidelser og teknikker vil bli omtalt. Kurset tar dessuten for seg diagnostikk og medikamentell terapi av kolikk hos hest, samt behandling av hovbyll.

Målsetting

Målsettingen med kurset er å gjøre deltakere i den kliniske veterinærvakta godt rustet til å takle/ behandle akutte lidelser som de kan forvente å møte.

Målgruppe

Kurset retter seg mot alle som deltar i eller har ønske om å delta i den kliniske veterinærvakta. Kurset vil være særlig aktuelt for veterinærer som til daglig ikke jobber i klinisk produksjonsdyr-praksis, men som likevel deltar i veterinærvakta. Kurset vil også være svært aktuelt for nyutdanna veterinærer fra utlandet, som vil ha ei innføring i norske terapianbefalinger, samt studenter fra NVH som for eksempel ikke har hatt fordypning på produksjonsdyr.

Kursledelse og programutvalg

Trond Braseth
Marit Smistad

Foredragsholdere

Kommer senere

Tid

26. – 27. oktober 2015

Sted

Radisson Blu Hotel Bodø

Kursavgift

Kommer senere

Påmeldingsfrist

Kommer senere

Påmelding

Fortrinnsvis ved bruk av påmeldingsblankett direkte på DNVs hjemmeside: www.vetnett.no
Skriftlig til Den norske veterinærforening Pb. 6781
St. Olavs plass, 0130 Oslo
E.post: kurs@vetnett.no

Øvrige opplysninger

Annonsering av kurset med fullstendig program finnes på DNVs hjemmesider www.vetnett.no under etterutdanning.

Inbjudan till den svenska

Veterinärkongressen 2015

En veterinärmedicinsk kongress med bredd och djup
5–6 november, Ultuna – Uppsala

Plenarsessionen

Årets plenarsession handlar om veterinäryrket idag och om konsten att uppfylla förväntningar och behålla arbetsglädjen.

Smådjurssektionen

SVS smådjurssektion ordnar en tvådagarskurs om endokrinologi för hund och katt. På parallellprogrammet fredagen den 6 november ges också information om pågående forskning, normgruppens arbete och det kommer även att hållas en avancerad endokrinologisession.

Hästsektionen

Hästsektionen fokuserar sina kongressdagar på utfodring och kolik, risker och förebyggande.

Sektionen för veterinär folkhälsa

Sektionen granskar i sitt program vetenskapliga verktyg för veterinärer och ger en crashkurs i epidemiologi samt behandlar sjukdomsövervakning och misstankehantering. Även i detta program presenteras nya forskningsresultat.

Husdjurssektionen

Husdjurssektionen satsar på en kurs om små idisslare som handlar om diagnostik och sjukdomar hos får och get. Parallellprogrammet på torsdagen fokuserar på gristema och fredagens parallellprogram är ägnat åt antibiotikaresistens och infektionssjukdomar bland våra produktionsdjur.

Försöksdjurssektionen

Försöksdjurssektionens program kommer att handla dels om stamcells forskning och dels om regenerativ forskning.

Gemensamt för sektionerna

En posterutställning med postertour kommer att anordnas innan den gemensamma kongressmiddagen på torsdag kväll.

Kongressmiddag

I år har vi återigen glädjen att inbjudas till en kongressmiddag torsdagen den 5 november på Ultunarestaurangen till ett pris av SEK 450.

Årets kongressavgifter

Hela kongressen	SEK	7 900	(inkl moms)
En dag	SEK	5 900	(inkl moms)

Veterinärstuderande i alla nordiska länder går gratis.

Detaljerat program

Detaljerad information om programmet finns på Sveriges Veterinärförbunds hemsida, www.svf.se, under rubriken Veterinärkongressen.

Anmälan

Anmälan kan göras på Sveriges Veterinärförbunds hemsida, www.svf.se.

**Sveriges Veterinärförbund och
Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap
välkomnar alla veterinärer
från våra nordiska grannländer!**

SVFs høstkurs 2015

"Den unge hunden"

Kursinnhold

Tema for kurset er den unge hunden. Her prøver vi å se på alle aspekter ved den unge hunden, fra det at eier kommer inn med spørsmål om ernæring og adferd, til skader og sykdom man hyppig ser på disse.

Målsetting

Deltagerne vil få en bred og grundig oppdatering på problemstillinger som angår den unge hunden, der tema varierer fra adferd, tenner og tannfeilstillinger, ernæring til arvelige lidelser og vanlige medisinske og ortopediske problemer. Målsetting er at ved kursets slutt skal deltagerne ha bedret sine kunnskaper om hva som er normal adferd og hva er et problem, tannfeilstillinger og hva som kan gjøres, hormonelle problemer, hudsykdommer og årsak, ernæring og vekst, arvelige lidelser og medisinske og ortopediske problemer.

Målgruppe

Veterinærer i smådyrpraksis

Kursledelse og programutvalg

Eva Egeberg, Vigdis Rædergård, Trine Marhaug, Marius Rudi

Foredragsholdere

- Gry Ellingsen Eskeland, veterinær og master i adferdskonsultasjon
- Åke Hedhammer, professor
- Martine Lund Ziener, spesialist i hunden og kattens sykdommer
- Marie Innerå: diplomat ACVD
- Sandra Gøricke-Pesch: Associate professor for reproduction at the departement of large animal sciences, KU Life, København

- Mike Busch:
- Laurent Finji: diplomate ECVS, specialist in small animal surgery RVC
- Sigbjørn Storli: veterinær

Tid

6.-8. november 2015

Sted

Clarion hotell Oslo Airport, Gardermoen

Kursavgift

Kommer senere

Påmeldingsfrist

Kommer senere

Påmelding

Påmeldingsblankett direkte på DNVs hjemmeside:

www.vetnett.no

Skriftlig til Den norske veterinærforening, Pb. 6781

St. Olavs plass, 0130 Oslo

E-post: kurs@vetnett.no

Øvrige opplysninger

Det er anledning for kursdeltakerne å veksle mellom de to seksjonene.

Annonsering av kurset med fullstendig program finnes på DNVs hjemmesider www.vetnett.no under etterutdanning.

FULLSTENDIG PROGRAM:

Fredag 6. november 2015

0900 – 1000	Ankomst, registrering
1000 – 1015	Åpning av kurset
1015 – 1100	Problematferd hos den unge hunden-hvem, hva og hvorfor. Gry Eskeland
1100 – 1145	Kastrering og problematferd. Hvilke effekter kan det ha? Gry Eskeland
1145 – 1215	Besøk i fagtekniske utstillinger
1215 – 1300	Behandling av atferdsproblemer, se på de underliggende motivasjoner og emosjoner. Gry Eskeland
1300 – 1415	Lunsj
1415 – 1500	Breeding and feeding for orthopedic health: Past present and future, Åke Hedhammer
1500 – 1530	Besøk i fagtekniske utstillinger
1530 – 1615	Breeding and feeding for orthopedic health: Past present and future, Åke Hedhammer
1615 – 1645	Besøk i fagtekniske utstillinger
1645 – 1730	
1900 –	Sosiale aktiviteter og servering i utstillingsområdet

Lørdag 7. november 2015

	Foreleser 1	Foreleser 2
0830 – 0915	Arvelig lidelser hos hund i praksis, Martine Lund Ziener	Osteochondrosis, aetiology and management, Mike Busch
0915 – 1000	Be Testing av hund for arvelige lidelser når, hvordan og for hvem? Martine Lund Ziener	Physeal fracture and management Mike Busch
1000v1030	Besøk i fagtekniske utstillinger	
1030 – 1115	Marie Innerå	Developmental orthopedic diseases Mike Busch
1115 – 1145	Besøk i fagtekniske utstillinger	
1145 – 1230	Marie Innerå	Angular limb deformity correction Mike Busch
1230 – 1345	Lunsj	
1345 – 1530	Årsmøte SVF	
1530 – 1615	Failure to come into oestrus Sandra Görcke-Pesch	Management of Patellar Luxation Mike Busch
1615 – 1645	Besøk i fagtekniske utstillinger	
1645 – 1730	Failure to conceive; clinical guidelines, Sandra Görcke-Pesch	Brachiocephalt syndrom Laurent Finji
1930 –	Fellesmiddag	

Søndag 8. november 2014

0900 – 0945	Sandra Görcke-Pesch: contraception including GNRH gonist implantates.
0945 – 1030	Laurent Finji: Surgical management of hernias in young dogs
1030 – 1100	Pause
1100 – 1145	Laurent Finji: Castration; male and female – what to do and don't
1145 – 1230	Laurent Finji: State of the art: Laparoscopy
1230 – 1330	Lunsj
1330 – 1415	Sigbjørn Storli: Utviklingsanomalier av tenner hos den unge hunden
1415 – 1430	Pause
1430 – 1515	Sigbjørn Storli: Oronasale traumer hos den unge hunden
1515 –	Avslutning - oppsummering

En hund ved navn Tufs

Kroppen utsettes daglig for angrep fra bakterier, virus og sopp. Alle kropp er avhengige av et godt naturlig immunforsvar for å overleve.

Maximun har en unik kombinasjon av naturlige virkestoffer som styrketrener immunforsvaret til å yte maksimalt.

Kan gis til alle arter!

For mer utfyllende informasjon om Maximun besøk lifeline.no

Kontaktinformasjon Lifeline: 22 07 19 40 post@lifeline.no

Livsløp, helse og samhet i et faglig perspektiv

Kurs i Clinical Hematology

Kursinnhold

Hematologi og transfusjonsmedisin. Vi vil få høre om anemi: kliniske symptomer og diagnose, om anemi pga blodtap og blødningsforstyrrelser og om blodoverføring på hund og katt.

Målsetting

Deltagerne skal etter kurset ha fått en oppdatert kunnskap om anemier og blødning forstyrrelser og skal forstå symptomer, årsak, diagnose og behandling av dette. De vil også få en grundig gjennomgang av transfusjonsmedisin; om blodgrupper, valg av donor og screening av disse, tapping og oppbevaring av blod og transfusjonsreaksjoner.

Målgruppe

Veterinærer i smådyrpraksis

Kursledelse og programutvalg

Kursleder: Eva Egeberg, Smådyrpraktiserende veterinærers forening.

Programutvalg: Marianne Lindner Olsen, Trine Marhaug

Foredragsholdere

• Urs Giger, Prof. Dr.med.vet. MS FVH, Dipl. ACVIM&ECVIM, Dipl. ECVCP (clinical pathology)

Tid

5. september 2015

Sted

NMBU - Veterinærhøgskolen, Fellesauditoriet

Kursavgift

Medlemmer SVF: gratis

Student-medlemmer DNV: gratis

Ikke-medlemmer SVF: 1650,- som også vil dekke medlemsavgift i SVF for 2015 og 2016.

Påmeldingsfrist

1. august 2015

Påmelding

Det er bindende påmelding. Ved ikke møtt vil påmeldte få faktura kr 500,- for å dekke lunsj med mer.

Fortrinnsvis ved bruk av påmeldingsblankett direkte på DNVs hjemmeside: www.vetnett.no

Skriftlig til Den norske veterinærforening Pb. 6781

St. Olavs plass, 0130 Oslo

E-post: kurs@vetnett.no

Øvrige opplysninger

Annonsering av kurset med fullstendig program finnes på DNVs hjemmesider www.vetnett.no under etterutdanning.

FULLSTENDIG PROGRAM:

Lørdag 5. september 2015

0900 – 1000	Ankomst, Registrering
0930 – 1000	Informasjon om det nye Dyreidentitet
1000 – 1130	Introduction into the Clinical Approach to Anemia – Clinical signs & diagnostics including blood smear, hematology analyzers, other clinical tests;
1130 – 1145	Kaffepause
1145 – 1315	Blood loss Anemias and Bleeding Disorders – Diagnosis & Management of anemias associated with blood loss, thrombocytopenias, von Willebrand disease, and acquired and hereditary coagulopathies.
1315 – 1400	Lunsj
1400 – 1530	Hemolytic Anemias – Diagnosis & Management of immune-mediated hemolytic, infectious, toxic and hereditary hemolytic anemias. Focusing on immune-mediated hemolytic anemias
1530 – 1545	Kaffepause
1545 – 1715	Canine and Feline Transfusion Therapy - Indications, blood groups, blood donor screening, blood collection and administration, components and transfusion reactions.
1715 –	Avslutning, oppsummering

VETS

Omega-3 tilskudd for hund og katt

Stolt samarbeidspartner:

**Norsk
Kennel Klub**
HUNDEEIERNES ORGANISASJON

Hvorfor Omega-3?

Smører ledd, hjerne og karsystemer

Styrker immunforsvaret

Gir sunn og blank pels, samt kan redusere røyting

Selges hos utvalgte dyrebutikker, veterinærklinikker samt hos Ultra, Meny, Kiwi, Spar og Eurospar

www.vets-care.no

 vets hund og katt

Aktivitetskalender

2015

12.-14. august 2015

Kandidatdager 2015

Sted: NMBU Veterinærhøgskolen, Adamstuen
Se: <http://www.vetnett.no/kandidatdager-2015>

15. august 2015

Fagdager 2015

Sted: NMBU Veterinærhøgskolen, Adamstuen
– Store auditorium
Se: <http://www.vetnett.no/fagdager-2015>

22. – 23. august 2015

Onkologi, diagnostikk og medisinerings

Sted: JFA kurssenter Viul Ringerike
Se: <http://www.jfa-as.no/kurs/onkologi-diagnostikk-og-medisinerings/>

12. – 13. september 2015

Akuttmedisin hund/katt

Sted: JFA kurssenter Viul Ringerike
Se: <http://www.jfa-as.no/kurs/akuttmedisin-hundkatt-2/>

15. – 16. september 2015

Akademikerkurs for tillitsvalgte i UH-sektoren

Arrangør/sted: Akademikerne/Scandic Ederkopen, Oslo
Se: <http://www.vetnett.no/akademikerkurs-for-tillitsvalgte-i-uh-sektoren>

19. september 2015

Endoscopy on Horses (Språk: Engelsk)

Sted: JFA kurssenter Viul Ringerike
Se: <http://www.jfa-as.no/kurs/endoscopy-on-horses/>

23. – 24. september 2015

Modul 1

Kurs i småfemedisin og flokkhelse
Sted: NMBU Høyland
Se: <http://www.vetnett.no/nmbu-kurs>

2.-5. oktober 2015

FECAVA EuroCongress

10. – 11. oktober 2015

Onkologi - kirurgi

Sted: JFA kurssenter Viul Ringerike.
Se: <http://www.jfa-as.no/kurs/onkologi-kirurgi/>

15.- 17. oktober 2015

FECAVA Congress 2015

Sted: Barcelona, Spania
Se: <http://www.fecava.org/congress>

24. – 25. oktober 2015

Kardiologi, hund og katt, basiskurs

Sted: JFA kurssenter Viul Ringerike.
Se: <http://www.jfa-as.no/kurs/kardiologi-hund-og-katt-basiskurs/>

7. – 8. november 2015

Basiskurs i artroskopi (Språk: Engelsk)

Sted: JFA, München, Tyskland
<http://www.jfa-as.no/kurs/artroskopikurs-arthrex/>

14. – 15. november 2015

Kurs i inhalasjonsanestesi, videregående

Sted: JFA kurssenter Viul Ringerike
<http://www.jfa-as.no/kurs/gassanestesi-videregaende/>

Norges Kristelige Veterinærforening inviterer til årsmøtehelg på Hermon Høyfjellssenter 18.-20. september 2015.

Det blir som alltid Årsmøte og god stemning i naturskjønne omgivelser, med god mat og åndelig påfyll. "Veterinær Cato Lyngøy fra Hauge Aqua og Arne Sylta fra Hauge Micro Finance vil snakke om arven etter Hans Nielsen Hauge."

Påmelding utbes innen **15.juli** til

Irene S. Austnaberg på 415 12 328 eller isaustnaberg@gmail.com eller

Torbjørn Kongsvik Fotland på 922 3 3 216 eller torbjorn.fotland@gmail.com

Hjertelig velkommen til gamle og nye kolleger!

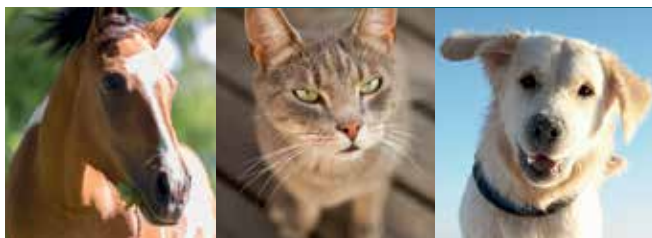

VAR MED OCH FORMA FRAMTIDENS DJURSJUKVÅRD BÖRJA JOBBA MED OSS!

Evidensia erbjuder allt från basvård nära djurägaren till den allra mest avancerade vården vid våra djursjukhus. Vi växer och nu söker vi fler veterinärer i hela Sverige. Både smådjursveterinärer och hästveterinärer. Låter detta intressant för dig? Mejla din ansökan till personal@evidensia.se. Ange i ansökan vilken eller vilka orter du är intressad av. Rekrytering sker löpande.

EVIDENSIA är Nordens kvalitetsledande kedja för djursjukvård. Vi erbjuder fler specialister och mer avancerad utrustning än andra. Vi bedriver också mer utbildning och klinisk forskning än andra. Hos oss får viktiga familjemedlemmar veterinärmedicinsk service i världsklass. Tillsammans erbjuder vi ett unikt samarbete kring varje djur. Vi vill se fler friska och lyckliga djur. Därför ska vi vara det allra bästa för djuren. Bara så kan man skapa morgondagens djursjukvård.

EVIDENSIA
DJURSJUKVÅRD

NYE UTFORDRINGER? VI SØKER EN HYGIENEANSVARLIG!

Evidensia tilbyr alt fra basistjenester på de lokale dyreklinikkene til svært avansert veterinærmedisin ved våre dyresykehus. Vi vokser i alle nordiske land, og trenger nå en ny kollega. Vi søker derfor etter en hygieneansvarlig for hele Evidensiakonsernet. Les mer om stillingen på evidensia.no eller send mail til annika.tranaeus.rowe@evidensia.se

Fast stilling for hesteveterinær!

Dyreklinikkene AS driver 6 smådyrklinner i Oslo og på Romerike. I november åpner vi en velutstyrt hesteklinikk på Kjeller ved Lillestrøm, vegg i vegg med Skedsmo Dyreklinikk og bare 20 min med bil fra Oslo.

Vi søker en erfaren veterinær med kompetanse på hest som skal være stasjonert ved klinikken. Interesse for, og erfaring med bildediagnostikk, er ønskelig. Det er tilknyttet en veterinær til klinikken som kjører ambulerende hestepraktis. I tillegg blir man en del av det store miljøet ved Dyreklinikkene AS.

Vi søker deg som har lyst på en spennende og utfordrende jobb i et godt og sosialt arbeidsmiljø. Du er ambisiøs, utadvendt, ansvarsfull og kan jobbe godt selvstendig så vel som i team.

Vi tilbyr en spennende jobb der du får gode muligheter til å være med å bygge opp en ny klinikk fra starten av, implementere rutiner og forme din egen hverdag.

Lønn etter avtale.

For spørsmål om stillingen, kontakt Nicolai Setsaas på tlf.: 922 53 251 eller nicolai@smadyrakutten.no

Søknadsfrist 1. august 2015, men søknader vurderes fortløpende. Søknader sendes på mail til hilde@smadyrakutten.no

Dyreklinikkene AS • www.skedsmodyreklinikk.no

Would you like to work in the UK?

Best Friends
Veterinary Group
started in 1991
and today are one

of the largest independently owned small animal veterinary groups in the UK. With over 35 RCVS practice standards scheme accredited practices, we are always on the looking for veterinary professionals to join our growing business. We are still owned by our Head Vet and operate both sole charge and multi vet practices.

We offer excellent starting salaries, bonus schemes, company cars, accommodation and more in our employment packages, as well as providing high calibre CPD events in-house.

Best Friends is coming to Norway to interview potential candidates, so if you are interested in attending or simply finding out more about working for us in the UK please send a CV to julie.howard@bestfriendsgroup.com

Stilling som veterinær i AniCura Dyresykehuset Bergen Nord

Brenner du for veterinærfaget og har lyst til å jobbe på en av Norges hyggeligste og beste arbeidsplasser? Da er du hjertelig velkommen til oss i AniCura Dyresykehuset Bergen Nord. Stillingen er i utgangspunktet et kveldsvikariat på 1 år, fra 01.09.2015 - 31.08.2016, med mulighet for forlengelse og fast ansettelse.

ANICURA DYRESYKEHUSET BERGEN NORD startet i 2005 og har som mål å være Vestlandets ledende dyresykehus. Gjennom vår spisskompetanse innen flere fagområder, høye etiske standard og internasjonale nettverk er vi allerede et sentralt henvisningssykehus på Vestlandet. Vi jobber kontinuerlig med å utvikle, styrke og videreutdanne alle våre medarbeidere og er godkjent som utdannelsessted for spesialistkandidater. Vi utfører alt fra kloklipp til de mest avanserte veterinærmedisinske behandlinger.

Vi søker nå deg som vil være med å utvikle vår kompetanse videre. Du har forståelse for kundeservice, er teamorientert og kjenner deg igjen i AniCuras verdier.

Våre verdier er:

- Sammen
- Eget ansvar
- Kompetanse og utvikling
- Trygghet og omtanke
- Direkte og ærlig

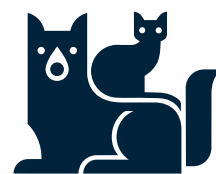
Sammen jobber vi for dyrenes beste og skaper fremtidens veterinærmedisin.

I **ANICURA** har vi nå blitt 1 500 ansatte i Skandinavia, hvor av 280 her i Norge. Med dette er vi Norges største veterinærmedisinske miljø, og vi vokser stadig. Vil du være med på reisen?

SØKNAD PÅ STILLINGEN sendes snarest til daglig leder Tor Kvinge på e-post: tor.kvinge@petvett.no. Spørsmål om stillingen kan stilles til Tor på mobil: +47 930 96 140.

VI GLEDER OSS TIL Å HØRE FRA DEG!

ANICURA består av mange av Europas mest velrennomerte dyresykehus og -klinikker. Vi tar hvert år imot nærmere en million pasientbesøk og er en ledende utdannings- og henvisningsinstans.

AniCura
DYRESYKEHUSET BERGEN NORD

salfarm
scandinavia AB

SPISS ØRENE

Saniotic vet (miconazol, prednisolon, polymyksin B)
har tredobbelt forsvar mot otitis externa og lokal dermatitt.
En flaske holder til 20 dagers behandling av begge ører.

ØREDRÅPER

Saniotic vet

Miconazolnitratt 23 mg/ml, prednisolonacetat 5 mg/ml, polymyksin B-sulfat 0,53 mg/ml

Saniotic vet (miconazolnitratt 23 mg/ml, prednisolonacetat 5 mg/ml, polymyksin B-sulfat 0,53 mg/ml), øredråper/liniment, suspensjon **Indikasjoner, med angivelse av målarter: Hund og katt:** For behandling av otitis externa og små lokaliserte overfladiske hudinfeksjoner, forårsaket av infeksjoner med følgende miconazol- og polymyksin B-følsomme bakterier: *Staphylococcus* spp., *Streptococcus* spp. Gramnegative bakterier: *Pseudomonas* spp., *Escherichia coli*. Gjær og sopp: *Malassezia pachydermatis*, *Candida* spp., *Microsporum* spp., *Trichophyton* spp. Behandling av *Otodectes cynotis*-infestasjoner hvor det er en samtidig infeksjon med miconazol- og polymyksin B-følsomme patogener. **Dosering og tilførselsvei:** Til bruk i øre og på hud. Ristes godt før bruk. Ved behandlingens begynnelse må håret rundt eller på lesjonen klippes. Dette skal gjentas ved behov under behandlingen. **Infeksjoner i ytre ørekanal (otitis externa):** Rengjør den ytre ørekanalen og øret, og drypp 5 dråper av veterinærpreparatet inn i den ytre ørekanalen to ganger daglig. Masser øret og ørekanalen grundig, men varsomt nok til at det ikke gjør vondt for dyret, for å sikre at virkestoffet fordeles jevnt. Behandlingen skal gis uavbrutt til noen få dager etter at kliniske symptomer er forsvunnet, det vil si fra 7–10 dager og inntil 14 dager. Når det finnes en samtidig infestasjon med øremidd (*Otodectes cynotis*), skal det vurderes å behandle begge ørene selv om infestasjonen kun er synlig i det ene øret. Drypp 5 dråper to ganger daglig i 14 dager. **Hudinfeksjoner (små lokaliserte og overfladiske):** Drypp noen få dråper med veterinærpreparatet på hudlesjonene som skal behandles to ganger daglig. Gni produktet godt inn. Behandlingen skal gis uavbrutt til noen få dager etter at kliniske symptomer er borte, det vil si i inntil 14 dager. I noen langvarige tilfeller kan det være behandlingen må fortsettes i 2 til 3 uker. **Kontraindikasjoner:** Skal ikke brukes ved kjent overfølsomhet for virkestoffene i veterinærpreparatet, andre kortikosteroider, for andre soppdrepende midler i gruppen azoler, eller noen av hjelpestoffene, til dyr med perforert trommehinne, til dyr der det er kjent at de forårsakende agensene er resistente mot polymyksin B og/eller miconazol eller på jurene til diegivende tisper og hunnkatter. **Bivirkninger:** Bruk av dette veterinærpreparatet kan i svært sjeldne tilfeller gi døvhets (særlig hos eldre hunder), behandlingen skal i så fall seponeres. **Særlige forholdsregler:** Særlige forholdsregler ved bruk hos dyr: Bruk av preparatet skal baseres på identifisering og følsomhetstesting av bakterier og/eller sopp som er isolert fra dyret, eller på lokal (regional) epidemiologisk informasjon om følsomhet hos målpatogenene. Systemiske effekter av kortikosteroidet er mulige. Unngå kontakt med hud og øyne. I tilfelle utilsiktet søling skal hud eller øyne umiddelbart skylles med rikelige mengder vann. Bruk alltid engangshansker når veterinærpreparatet påføres dyr. Vask hendene etter bruk. Ved utilsiktet svelging, søk straks legehjelp og vis legen pakningsvedlegget eller etiketten. **Drekthet eller diegiving:** Sikkerhet ved bruk under drektighet og diegiving er ikke klarlagt. **Overdosering:** Ingen andre symptomer enn de nevnt i avsnittet om "Bivirkninger". **Pakningsstørrelse:** 20 ml. **Reseptgruppe:** C. **Innehaver av markedsføringstillatelse:** Richter Pharma AG, Feldgasse 19, 4600 Wels, Østrig. **Teksten har blitt omskrevet og/eller forkortet.** Ytterligere opplysninger finnes i preparatomtalen, som kan rekvireres fra Salfarm Scandinavia AB, Florettgatan 29C, 2vån, 254 67 Helsingborg. Tlf: +46 767834810. Hjemmeside: www.salfarm.com

Kollegahjelpen

Befinner du deg i en vanskelig situasjon og trenger noen å snakke med? Kollegahjelpen består av fem frivillige som stiller opp som samtalepartnere enten det gjelder sykdom, dødsfall, kollegiale problemer eller der det er opprettet tilsynssak.

Kollegahjelpen er i regi av Den norske veterinærforening.

**Mona Dverdal
Jansen**
Telefon: 934 99 808

**Toralf Bernt
Metveit**
Telefon: 41 92 84 90

Sigbjørn Gregusson
Telefon: 971 98 225

Åshild Roaldset
Telefon: 916 26 773

Thor Einar Sparby
Telefon: 901 75 491

Faglige medarbeidere i Norsk veterinærtidsskrift

- Professor Stein Istre Thoresen er Veterinærmedisinsk redaktør og er ansvarlig for fagaktuelle om smådyr. Han er seksjonsleder for klinisk patologi og laboratoriesjef for Sentrallaboratoriet ved Institutt for basalfag og akvamedisin ved Norges veterinærhøgskole.
- Førsteamanuensis Sigrid Lykkjen er ansvarlig for fagaktuelle om hest. Hun er ansatt ved Hesteklinikken ved Norges veterinærhøgskole.
- Seksjonsleder Øystein Angen er ansvarlig for fagartikler. Han er ansatt ved seksjon for bakteriologi – fisk og dyr på Veterinærinstituttet.
- Professor Trygve T. Poppe er ansvarlig for fagaktuelle om fisk. Han er ansatt ved Seksjon for anatomi og patologi ved Institutt for basalfag og akvamedisin ved Norges veterinærhøgskole.
- Professor Liv Marit Rørvik er ansvarlig for fagartikler og for fagaktuelle om mattrygghet. Hun er seksjonsleder ved Seksjon for mattrygghet ved Institutt for mattrygghet og infeksjonsbiologi ved Norges veterinærhøgskole.
- Veterinær Helene Seljenes Dalum er ansvarlig for stoff fra Smådyrpraktiserende veterinærers forening (SVF).
- Forsker Tormod Mørk er ansvarlig for fagaktuelle om produksjonsdyr, samt spalten Aktuelle diagnoser. Han er ansatt ved seksjon for sjukdomsforebygging og dyrevelferd ved Veterinærinstituttet.
- Kristian Ingebrigtsen (professor emeritus, NMBU, Veterinærhøgskolen) er ansvarlig for veterinærhistorisk stoff. Han er styrer av Norsk veterinærmedisinsk museum.

Den norske veterinærforening

362

Postadresse:

Den norske veterinærforening
Pb. 6781 St. Olavs pl.
0130 OSLO

Tlf. 22 99 46 00 (sentralbord)
Faks 22 99 46 01

E-post til Den norske veterinærforening dnv@vetnett.no
E-post til Norsk veterinærtidsskrift nvt@vetnett.no
E-post kurspåmelding kurs@vetnett.no

Kontortid:

15.9-14.5.08.00-15.45
15.5.-14.9.08.00-15.00
Telefontid fra kl. 9.00

Besøksadresse:

Keyzers gt. 5
0165 OSLO

Bankgiro:

5005 05 63771

President

Torill Moseng
tm@vetnett.no

Mobil: 930 93 064

Visepresident

Eirik Heggstad
eirik.heggstad@mattilsynet.no

Mobil: 916 18 268

Sentralstyremedlemmer

Hogne Bleie
hogne.bleie@merck.com

Mobil: 909 58 026

Helen Øvregaard
helen@ovregaard.com

Mobil: 918 36 893

Gunnar Dalen
gunnar@dyregod.no

Mobil: 995 00 428

Sekretariatet

Hans Petter Bugge

Generalsekretær
hpb@vetnett.no

922 80 301

Frauke Becher (vikar)

Redaksjonssekretær
fb@vetnett.no

472 84 325

Kjell Naas

Forhandlingssjef
kn@vetnett.no

922 80 303

Aina Skaug Berntsen

Kurssekretær
ab@vetnett.no

992 61 589

Mette Rød Fredriksen

Juridisk rådgiver
mrf@vetnett.no

911 93 050

Anne Prestbakmo

Organisasjonssekretær
ap@vetnett.no

940 25 027

Ellef Blakstad

Fagsjef
eb@vetnett.no

922 80 315

Kristine Fosser

Økonomimedarbeider
kf@vetnett.no

932 22 337

Steinar Tessem

Informasjonssjef og redaktør
st@vetnett.no

400 42 614

Christian Tengs

Organisasjons- og forhandlingssjef
ct@vetnett.no

469 28 595

Solveig Magnusson

Økonomisjef
sem@vetnett.no

938 39 261

Stein Istre Thoresen

Veterinærmedisinsk redaktør
stein.thoresen@nmbu.no

22 96 45 83

Mona Pettersen (permisjon)

Redaksjonssekretær
mp@vetnett.no

940 24 652

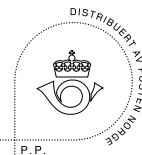
Nitrogene avfallsstoffer.. samles, omdirigeres og fjernes med; Eukanuba Veterinary Diets Renal

Våre nyredietter reduserer stress på nyrene ved å omdirigere deler av de nitrogene avfallstoffene gjennom tykktarmen. Derfor inneholder moderat proteinnivå for å ta vare på nyrene og samtidig vedlikeholde muskelmasse og kroppsfunksjoner.

EUKANUBA »
VETERINARY
DIETS

B-Economique
NORGE

Returadresse:
Den norske veterinærforening
Pb. 6781, St. Olavs plass
0130 Oslo

IDEXX
LABORATORIES

This is the **One**

The One **that delivers complete diagnostic chemistry information in minutes**
The One **that lets you practice better medicine**
The One **that is accurate and reliable**
The One **that is easy to use**
The One **that offers reference-lab quality for in-clinic use**

The IDEXX Catalyst One™ analyser offers veterinary professionals fast and accurate on-site laboratory-quality chemistry – allowing clinics to run more efficiently and offer better care.

More information? Call 00800 1234 3399 or 800 31026 or visit www.idexxcatalystone.no
Watch the video and see how it works!

